

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR:
 Helyben: Vidéken:
 Egy hóra . . . 1 kor Egy hóra . . . 1 kor. 50 fill.
 Negyedévre . . . 3 . . . Negyedévre 4 . . . 50 .

Felolvasó szerkesztő:
SIPOS BÉLA.
 Kiadók és laptulajdonosok:
HOFFMANN és KRONOVITZ.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
DEBRECZEN,
 Piac-utca 47. és 49. szám.

Karácsonyra.

— A Debreczeni Független Újság számára —
 Irta: **Kossuth Ferencz.**

A hazaszeretet vallásában, hitsorsainknak üdvözet!

A szeretet ünnepén, az ország nehéz helyzetében áldásom a hazán.

Csak néhány napja annak, hogy az egész országgyűlés, képviselő s a főrendiház egyaránt, egyhangulag tiltakozott a magyar alkotmány s a törvények megsértése ellen.

Bebizonyult az, amit néhány év előtt alig mertünk volna reményleni, hogy a nemzet egybeforr; s a pártok, a haza igaz védelmében nem egymás ellen, hanem egymás mellett állanak.

Megszűnt a régi magyar átok: a pártoskodás, megszűnt a széthuzás. Bebizonyult, hogy midőn szükség van rá, egy szívvé, egy lélekké tud lenni az egész nemzet;

Ezt az áldást, mely nagy áldással lehet a nemzet életében, az a nyomor és szenvedés idézte elő, amelylyel megfenyegették s amelynek az lett a hatása, ami a szenvedésnél mindannyiszor, midőn erős embereket ér.

Vasárnapra.

Akik csöndes, meleg szobában olvasásuk a mai tekintélyes sulyu újságot, izgatottan forgatják a lapokat és kíváncsian keresik, meghozta-e a Jézuska Debreczennek a legkedvesebb krisztkindlit, a darabant főispánt. Sajnos, még ma sem vagyunk abban a kellemes helyzetben, hogy ennek a kiváló férfinak nevét átadhassuk a közmegegyezésnek. De a mi késik, nem mulik. Ha nem hozta el a kis Jézus, elfogja hozni az új esztendő. És azok, akik türelmetlenül várják a záptojás eszt s a főispáni kipofoztatás nem mindennapi látványosságát, legyenek nyugodtak, lesz részük ebben a gyönyörűségben.

Azt hinné az ember, hogy erre a diszes méltóságra mostanában nem igen akad aspiráns. Hát ez nagy tévedés. Se szere, se száma azoknak a derék, becsületes magyar embereknek, akik reflektálnak a kitüntetésre. Itt van például egy mindenkitől ismert alak — „pardon” — a derék kucsóber. Ez az ur járatos a közgazgatásban, amennyiben csak télen kucsóber. Nyáron polgármester Stiriában, ama bizonyos Ajk faluban, ahol egy né-

megedzi a szenvedés a szenvedőt, de meg nem töri, úgy hat, mint a tűz az aranyra; megtisztítja a jellemet; kiveti a salakot és összeolvasztja azt ami becses. Így történt ez a magyar nemzeti érzélemmel; s ezt az Isten áldása hozta ránk akkor, amidőn legtöbb robbanó anyagot dobott közibénk az önkény, remélve, hogy szétrobban közöttünk az összetartás.

Ha lettek volna közöttünk kishitűek, akik kételkedhetnének a nemzeti igazság végleges győzelmében, kételyüket eloszlatta volna az a megható jelenség, mely a magyar nemzet iránt a legmélyebb rokonszenvet fogja felkölteni a gondolkodók és érzők sokaságában az egész világon.

Akinek esze és szíve van, megfogja érteni és megfogja érzeni azt, hogy nagy igazság lehet a magyar nemzet igazsága, ha úgy tud hatni az egész nemzetre, mint ahogy hatott most a magyarra.

Az alkotmányosság elvének magasztos diadala az, midőn ennek veszélye szenvedélyes ellentéteket elsimit és ennek védelme egymás mellé állítja az ellenfelet és a barátot.

pes mulatságon Pálffy István hajdudorogi illetőségű huszárkaplárt agyonlőtték. —

„Pardon”, vagyis becsületes nevén Csiribikszó Nepomuk egészen beleillik a mai viszonyok között a főispáni székbe; nála alkalmasabb embert aligha kap Kristóffy. Ajánkozott a főispáni méltóságra a Magyar banda két közismert művésze, *Kajla János* és *Murzuk Tihamér* is. Az egyiknek az a kvalifikációja, hogy közismert kopott hegedűjén mindég hamisan játszik s külön bandát akar alapítani, a másiké pedig az, hogy nagyon gyűlöli a szeszitalokat. Mindakettőt sokat muzsikált már a közigazgatási uraknak, nyugodtan lehetnek hát főispánok.

Szentkuty Árpád és Szőke mester, a kire ráfógták, hogy hurokkal fogja az embereket, ezuttal nem reflektálnak a főispáni méltóságra. A szatmári főispánsággal már megkínálta őket Kristóffy, de ők kezen visszautasították s a díszösöget átengedték Nagy László urnak.

Ajánkozott még egy néhány közismert gentlemann a kiváló méltóságra, de mivel már is ennyi kapacitás jelentkezett, Kristóffy bezárta a versenyt. Kíváncsian várhatjuk most már, kinek fog kedvezni

És vajjon mi lesz most, a nemzeti érzélem e nagy horderejű megnyilatkozása után? Befogja-e látni az agg uralkodó, hogy Magyarországot csak a nemzettel lehet kormányozni, de a nemzet ellen soha? Befogja-e látni, hogy a nemzet csodás mérséklete nem gyöngeség, hanem erő, nem lankadás hanem kitartás, nem kérkedés, hanem bizalom és törhetlen hit és akarat? . . . De, Bécs messze van, a királyi polcz magos; sokaknak érdeke az, hogy elszigetelve álljon a polcz és hogy a magyar király, aki a nemzet szívében élhetne, ha akarna, élete végén, a sors által kiirtott családjának romjain, magányosan éljen, meghasonlásban magyar nemzetével.

Olyan tanácsosok környezték eddig, akik oda fejlődötték a helyzetet, hogy a jogvédő kisebbség, előbb többséggé, most már a nemzet összeségévé lett.

Ennek daczára a nemzet, mindig kész oly kibontakozásra, amely nem a nemzet megtörésében, nem az alkotmányos jogok megszüntetésében mértené megvalósulását. A nemzettel szemben több ízben ultimátumot mondott ki az uralkodó, de ezekre a nem-

a szerencse. Új esztendőre bizonyosan meg fogjuk tudni, melyik előzi meg a másikat egy löféjjel.

A szeretetnek nagy ünnepén nemcsak az uri házakban gyult fel a karácsonyfák gyertyája, hanem azokban a humánus intézetekben is, ahol az elhagyott, szegény, szerencsétlen gyermekek huzzák meg magukat. Lelket gyönyörködtető volt az országos tanítói árvaház karácsonyi ünnepe. Azok a boldogtalan árvák, akik az élet kezdetén már érezték a sors nehéz, durva kezét, a csillogó gyertyák mellett könyes szemekkel állottak. Belesajgott ugyan a lelkükbe az ó árvaságuknak nagy fájdalma, de a könyeket a szeretet selyem kendőjével azonnal letörölte arcukról az árvákat oltalmazó génusz.

A siketnémák csendes karácsonyestéje is felemelő volt. A kiknek értelmét elvette a végzet s a kikért nehéz, nagy munkával dolgoznak a társadalom jótévedői, meghatva, remegő kezekkel vették át az ajándékokat, a tisztá, nemes lelkeknek megnyilatkozását. Volt ebben az ünnepben valami megvigasztaló szépség. A kik ott állottak a karácsonyfa körül, elragad-

Báli toiletteket

legszebben tisztít
Hrabéczy Antal
 Széchenyi-u. 42.

zet ultimátumokkal soha nem felelt, hanem megállt a törvény s az alkotmányos jog alapján s ezen kell létrejönni a megoldásnak, a törvényhozás két tényezője közt, ha a megoldás létre jöhet.

A szeretet Istenének születése reményt, hitet, megváltást hozott egykoron. A remény és hit élénken él honfi szívünkben! Jöjjön tehát a megváltás is hazánkra. És jönni fog.

Debreczen gyáripára.

Új gyárak és iparvállalatok.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, decz. 23.

Most, hogy az év vége felé járunk, jóleső érzéssel tekinthetünk vissza az elmúlt hónapokra, a melyeknek hol szindus, hol meg szürke eseménye alkalomról-alkalomra szinte elvesztette érdekességét, mert újabb dolgoknak kellett helyet adni.

Az iparral rendszerint csak akkor foglalkozunk, mert hiszen szokása ez a magyar embernek, ha a hangzatos frázisról esik szó, hogy pártoljuk a honi ipart. Nagyobb szenzációt gyár vagy iparvállalat létesülése nem kelt, az igen kevés érdeklődőt leszámítva a szakembereken kívül alig érdekel.

Pedig nagy hordereje van az iparkérdésnek. Például Debreczenben nincsenek sokan azok, a kik figyelemmel kísérik a helyi gyár és iparvállalatok ügyét. Nagyon kevesen tudják, hogy például ebben az esztendőben milyen nagy lendületet vett a gyáripár. Új telepek, vállalatok létesültek, a melyek száz és száz dolgozókat foglalkoztatnak.

Az ipar különféle válfajai képviselve vannak a debreczeni gyárak között s mind megannyi jeles árucikket visznek a piacra.

A míg Debreczenben a helyi készítménynek többé kevésbé van piacuk, addig rengeteg mennyiségű az árucikk, a melyet széles e hazában szállítanak el mi tőlünk.

A debreczeni gyáripár fellendülésének

tatással látták, hogy egyszerű kulturális intézményeink között talán legelső a siketnémákat oktató intézet. Sok nemes lelket mentett meg már ez az egylet az elpusztulástól, sok aczélos kart adott a munkának, az életnek, az erős, a diadalmas életnek.

Kint a Margitfürdő jégpályáján ismét hangos az élet. Elegáns párok suhannak el a sima jégtükrön, bájos fiatal lányok, ügyes szeladonok, a maguk virágos fiatalágával tavaszt varázsolnak a télbe. Mesésen fejlődő sport életünknek nem utolsó ága a korecsolya-sport. Noha Nagy Bálint bátyám, Szentessy uram s a markáns magyar arcú Polgári Bálint még nem próbálkoztak meg a sport eme nemével, hisszük, hogy a fiatal ezivis generáció elvégre mégis megtanulja a testedző sportot.

Addig is, amíg ők nem próbálnak szerencsét a jégen, ott van Debreczen virágos ifjúsága, akiknek kedvéért valóban érdemes a jégre menni. És ezt ezuttal ne tessék szójátéknak venni.

Bárd.

kétségtelenül nagy előnyére volt a gyáripárosok hitelszövetkezetének megalakulása, a mely egyrészt a debreczeni vállalatok hiteligenyét segíti elő, másrészt az északkeleti vidék gyáripárának nyújt anyagi segítséget.

De most már lássuk, Debreczen ipar telepeinek fejlődését.

Az új gyárak közül említésre méltó a szállaggyár, mely 5 új szerkezetű gép pel. gőzüzemre van berendezve.

Igen modern a Horváth-féle fűrésztelap is, a mely az ilyenemű iparvállalatok között az első helyet foglalja el.

Ugyancsak ez évben épült még az erőtakarmangyár is és bővült Debreczen egyetlen elektrotechnikai műhelye, mely a jövő éven már a galvanoplasztikával is foglalkozni fog.

Napról-napra fejlődik a rézbutorgyár, amelynek készítményei jó névnek örvendenek.

Ezenkívül számos kisebb ipartelep, butorgyár, paszománykészítő műhely stb. rendezkedett be nagyobb üzemre.

Nem érdektelen a gyárakban dolgozó munkások száma. Debreczenben több mint 3000 munkás keresi kenyerét a gyárakban. A viszonyok kedvezőek csaknem mindenütt és a vállalatok tulajdonosai a lehetőségek igen messze terjedő határáig is elmennek, hogy a munkásnép legtisztább helyzetét megteremthessék.

Hajdumegyében ez évben Nánáson létesült szalmafonó telep, a mely csaknem az egész községnek kenyeret ad. Ez a gyár oly szépen van felszerelve, hogy naponta nem kevesebb mint 25 ezer db. szalmakalapot képes előállítani.

A börtönlakók karácsonya.

Séta a debreczeni fogházban.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, decz. 23.

A közigazságnak emelt Verböczy-utcza palota mögött komor falaival mered az égnek a debreczeni kir. ügyészség fogháza. A szeretet ünneplésnek öröm zaja a bűnös emberek kaszárnyájába nem hallik be, hanem azért ott is megtartják a Megváltó születésének évfordulóját.

A rengeteg épületben tett sétát tudósítónk. Ott is, ép úgy, mint a külvilágban nagy az ünnep előtti sürgősforgás. Tisztogatnak az ünnepre és a rabok a munka után rendezgetik kicsi lakoszobájukat, a melyben vezekelniök kell bűneikért.

A tágas, három emeletes épületben 38 magán zárka és 18 társas zárka van.

Nincs mindenik elfoglalva, noha a rabok létszáma elég nagy. A börtönlakók száma ez időszertint 145, a kik közül mintegy 40 vizsgálati fogságát szenvedni és várja az igazságszolgáltatástól ügye elintézését.

A fogházban is beköszönt az ünnep. A rabok ugyan nem örülnek ezeknek a napoknak úgy, mint azok, a kik szabadon járhatnak-kelhetnek, de azért ott ül az arcukon a megnyugvás, a tudat, hogy ők, a kik odakivül vannak, talán egy gondolattal osztják meg velük az ünnep adta boldogságot.

A börtönlakók csendes emberek. A sorsukban megnyugodottak. Egy részük várja a szabadulás óráját, a másik része pedig bizik, reménykedik.

A debreczeni fogházban jelenleg érdekesebb rabok: Sívágó János, a Méliusz-téri gyilkos. Ez az ember mogorva, alig-alig szól rabtársaihoz. Nap-hosszat maga elé bámul s ha beszélnek hozzá, félvállról ad feleletet.

Éppen sétára mentek a rabok. Egy órát töltenek délelőtt, délután a fogház udvarán. A sétálók között feltűnt két egymás mellett haladó alak, két ifju parasztleány. Gyilkosság vádja nehezedik rájuk. Az egyik Bácsi Béla, a ki az apját ölte meg, a másik Madarasi Sándor a társa, a ki segédkezett a gyilkosságnál.

A csupaszképu Rostás Jóska, a Gajzágó gyilkosság állítólagos elkövetője nagyszerűen érzi magát a jó meleg szobában. Kitelel a fogházban s aztán egyszerűen kijelenti, hogy mese volt az ő vallomása.

Igazi gonosztevő arcok a Radoszta testvérek. Egymás mellé akartak kerülni, mire az ör rámordult:

— No csak előre Fránczi!

Van ezenkívül a fegyházban három lengyel zsidó, galicziai bevándorlottak, de Mármaroszigeten laknak. A nevük Husz Márton, Kopolnics Wolf és Fischer Lázár. A szemeikben van a vád, a melyért a zárt falak közé kerültek. Megakartak gazdagodni és pénzt hamisítottak.

A nők között nem egy a jó arcú. Sápadtak egy kissé, a séta jót tesz nekik. Némelyik ki is pirul a hideg levegőn. Nagy részük elítelt, de van köztük sok vizsgálati fogoly is. Igen érdekes közöttük Z. Fekete Imréné, Fülöp Julis.

A gyilkosság vádja miatt kerültek a fogságba. Bár egy izben felmentette őket a bíróság, de újabb gyanúok miatt új vizsgálatot folytatnak ügyükben.

A rabok egy része elítelt s közelednek a szabaduláshoz, a másik része pedig még karácsony elteltével is jó ideig marad a komor falak között.

El Amerikába.

Hajdumegye és Debreczen kivándorlói.

Szomorú statisztika.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, decz. 23.

Az egymásra következő rossz gazdasági évek kizsákmányolták a nép utolsó erejét is. Az Ausztriával való közös gazdasági háztartásunk még bizonytalanabbá teszi a helyzetet és elvágja a lehetőséget annak, hogy Magyarország gazdaságilag jobb sorsra jutasson.

A magyar paraszt bármint akar is, nem jut munkához s kénytelen ill. bagyul az aranykalásztól ringó magyar alföldet — kivándorolni Amerikába. Boralmás az a pusztítás, amit a kivándorlás ejt a magyarságon. Az 1848-49-iki szabadságharcban Debreczen

Uj kéziurnnka üzlet.

Krausz Gyula Debreczenben, Kossuth-u. 15. Különös figyelem fordítottatik a vidéki rendelőkre.

nam esett el annyi magyar ember a hazáért mint a mennyi az elmúlt esztendőben kivándorolt Amerikába.

Átvizsgálva specialisan a dúsgazdag Hajdúvármegye és Debreczen város kivándorlási naplóját, sajnos tapasztalatra jutunk. A kivándoroltak száma egyre növekszik s az elkövetkező évek felülmúlja a bevándorlási statisztikát. Hajdú vármegye területéről 1904 év folyamán 130-an vándoroltak ki, míg a lefolyt évben már 160-an hagyták itt szülőföldjüket. Világos képet adunk nyújtani erről a zomorú jelenségről, azért ide iktatjuk névszerint is azokat, akik a szerencse jegyében bírták magukat az ingadozó habokra. Kivándoroltak:

Hajdubörsörményből Makai János, d. Nótai György, Földes János, Vojtek Mihály, Jessenc Ák György, Varga János nejevel s gyermekei, Tóvics Imre, Bojti Simon, Sütő Imre, Andirko Imre, Csige Gábor Székely Péter, Szép István feleségével és gyermekével, Dombi Ferencz, Górsás Marton, Kúcsi Gábor nejevel és gyermekeivel, Sajtor Károly, Bojti Jánosné, Csige Gáborné Ö. Varga János, Pinyi Sándor, Kutasi Sándor, Karap Kálmán.

Hajdunásásról Keserű Mihály feleségével és gyermekeivel, Darvicsky Zsolt, Palósi Julia.

Hajdusámsonból: Lisztes Ferencz. **Hajduszoboszlóról**: Babócsa János és neje, Nagy Samu, Cs. Varga Miklós, Szabó Gábor, Molnár Imréné, Szoboszlai Márton Mihály, Kiss Ferencz Eszter, Bánk János, Veisz Ádám József, Borbely Ferencz, Székely István Lajos, Csendom Lajos, Görög István.

Páspökladányból: Ágocs János nejevel Vina János, Veisz Juli.

Hajdudorogról: Orosz János, Szakál János, Hadzai György, Germán Anta, Köszegi János, Sipos István Voltovszky, Pál Mihály, Köszegi László, Kalapos Mihály Pocsai Sándor, Tóth Mihály, Lakatos János, Kozák György, Fekete György, Sütő Anna, Markovics Miklós, Juhász István, Orosz István.

Vámospécsről: Mózes Sándor, Szűcs Mihály.

Téglásról: G. Legoza Gábor, Cségyény Miklós, Pries Sándor, Szabó Dániel, Siket József, Cs. Nagy Gábor, Veishausz Ignác, Juhász Mihály, Májer Gábor, Kovács Julia, Szabó Rachel, Szabó Mihály, P. Kovács Sándor, V. Legoza János, Eszenyi Sándor, Elek István, Gyuri Sándor, Majlát Miklós, Kiss István, Bozsi Lászlóné családjával, Huszár Simon, Gal Sándor, Pánov Gábor, Deák Kálmán, Cvige Gábor, Ferenczi Borbála, Orosz György.

Hajdúhadházzal: Szabó András, Morvai Albert, Reiszman Izrael, Szabó Andrásné, id. és ifj. Fekete Gergely, Aufrichtig Regina és Sarolta, Papp István, Borzi Zsófia, Fekete László, Szabó Sándor, Veisz Ferencz, Gábor Bálint, Gábor József, Ferus Veron.

Balmazújvárosról: Richter László, Csokonai István, Reiner Sándor.

Tiszacsegéből: Ludmann Mihály, Fried Jenő.

Egyekről: Sipos Mihály, Kiss György. **Debreczenből** pedig az utolsó negyedik év alatt kivándoroltak:

Németh Lajos, Urtz Terézia, Némethi Gábor, Stugner János, Bajor Nándorné Horváth Anna, Nácsai Gáborné és leánya Eszter, Táricska Juliánna, Sima Márton.

Az egész év folyamán pedig 150-en. Ime itt van a zomorú képe annak a sajnálatos jelenségnek, amely ostromosságra kell, hogy intsen mindenkit, akit illet, mert hova tovább végre is vészdelmesen megtogja bosszulni ez magát, Resz-

kessenek ekkor a bán előidézői. Nem szabad a törvényhozásnak pillanatig sem tétovázni, itt van az utolsó, huszonegyedik óra és gazdaságilag függetleníteni kell, annyi sok vészt látott szegény hazánkat.

A debreczeni tisztviselő telep.

A jövő tavasszal építkeznek.

Debreczen új városnegyede.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, december 28.

A debreczeni tisztviselők körében egyre nagyobb mérvet ölt a tisztviselő telep létesítésének ügye.

Több ízben hirt adtunk már a mozgalomról és örömmel jegyezhetjük fel, hogy ez a régen vajudó ügy most már rohamosan közeledik a megvalósulás felé.

A legutóbb megtartott értekezleten az érdekeltség igen nagy volt, úgy hogy most már a telep szövetséget megalakulását mi sem akadályozza.

A tisztviselők házépítő szövetségének nem csupán az a célja, hogy lakó házakról gondoskodjék, de szövetségi alapú álló modern, a legkényesebb igényeket is kielégítő kaszinót is építet, a melyben hangverseny tancz és színi előadásokra alkalmas hatalmas terem lesz.

Ez a kaszinó a szövetséget közös vagyont képezne és a 32 esztendői alakulási határidő eltelte után, a szövetséget feloszlásakor a tagok egyenlő arányban részesednek a tőkéből.

Igy tehát az előre tett számítások szerint a befektetett tőke 55 %-a minden tagra vissza jut.

A tisztviselő telep céljaira szükséges telket a szövetséget Debreczen városától akarja megszerezni, a melyet a tisztviselők által befizetendő összegekből és egy budapesti pénzintézet által rendelkezésre bocsájtandó tőkéből fedeznének.

A tisztviselő telep építésére alakuló szövetséget tagjai 32 év alatt negyedéves előleges részletekben fizetnék vissza az építési költségeket.

Minden tag ezenkívül biztosíték képen életbiztosítási kötvényt szerez be s ezt a szövetséget igazgatóságánál helyezi letétbe.

Igen előnyös, hogy a tagok egyikének sem lesz előzetes kiadása, mert csak a ház birtokba vétele után kezdődnek a kötelezettség teljesítése.

Hogy körülbelül milyen arány van az építendő házak költsége alkalmával, érdekes a következő példa:

Egy 2 szoba, előszoba fürdő, konyha, kamra és pinczéből álló lakás évente a házépítés, vízvezetési, fürdő szoba és kiozet berendezési, telek, kerítés stb. költségek után legfeljebb 520-550 koronát fizet tőke kamat törlesztésre évenként. Minden további szobára, mintegy 1600 korona költség lehet a 32 esztendőre.

A telep építési szövetséget több mint 250 ezer korona alaptőkével oszlana fel az alakulási idő tartam után, a mely összegből a tagok egyenként körülbelül 5000 koronát

kapnának vissza az általuk befizetett pénzből.

Az igen üdvös eszmének eddig is igen számos híve van, sőt a magán tisztviselők is részt akarnak venni az alakulásban.

A tisztviselő telep ügyében e hó 30-án tartanak újabb értekezletet, amelyen kifogják mondani a szövetséget megalakulását és ezután egy szűkebb körű bizottság viszi a létesítés felé az a kiválóan fontos ügyet.

Porubszky Jenő beigtatása.

Az új táblai elnök hivatalában.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, decz. 28.

A hivatalos lap nyomán már közöltük, hogy Lányi igazságügyér Széll Farkas, a debreczeni királyi ítélő tábla kiváló tanácselnökének mellőzésével Porubszky Jenőt a pozsonyi királyi ítélő tábla elnökét nevezte ki debreczeni táblai elnökül. A kinevezés vegyes érzelmeket keltett, s mindenki sajnálja, hogy ismét egy teljesen ismeretlen férfi foglalja el azt a magas méltóságot, a melyre egyedül Bessenyei Széll Farkas volt predestinálva. Egy dolgot azonban megmagyarázza a kinevezést. Porubszky Jenő rokona Lányi igazságügyminiszternek — természetesen tehát, hogy személye ennek a méltóságnak betöltésénél előtérbe nyomult.

Miután megtörtént dolgokat meg nem történné tenni nem lehet, egyszerűen regisztráljuk azokat az előkészületeket, a melyeket a táblai elnök beigtatására megtettek.

Porubszky Jenő, az új táblai elnök január 4-ikén érkezik Debreczenbe, s január 5-ikén foglalja el állását. Január 5-ikén délelőtt 10 órakor a tábla emeleti nagy üléstermében teljes ülés lesz, a melyen részt vesznek a tanács elnökök, a táblai bírák, a tanácsjegyzők. A teljes ülést vagy Széll Farkas, vagy Gajzágó Béla tanácselnök nyitják meg. Azután a teljes ülés színe előtt Porubszky Jenő leteszi a hivatali esküt. Az eskü mintát Kolbenhayer Kálmán elnöki titkár olvassa fel. Az eskü után az új táblai elnök beszédet fog mondani, a melyben magas méltóságában követendő irányelveit fogja hangsúlyozni.

A teljes ülés után az elnök visszavonul szobájába, s fogadni fogja a tisztelgő küldöttségeket. Tisztelegni fognak a királyi főügyészség Igyártó Sándor főügyész vezetésével, a királyi törvényszék Szűcs Miklós, a járásbíró Kazinczy táblabíró, a királyi ügyészség Várady dr. ügyész vezetésével. A vidéki törvényszékek küldöttségét Megyery Géza kuriai bíró, a nyiregyházi királyi törvényszék elnöke fogja vezetni. Az üdvözlések után az elnök azonnal átveszi hivatalát.

Minthogy Bernáth Elemér is a

ki férfi és gyermekruha szükségletét a GERO nagy áruházában vásárolja.

Hasznos ajándékban

részesül minden vevő

Karácsonyig

Debreczen, Piacz-u. 61. az újonnan épült III. emeletes Fischer-palotában, Szent-Anna-utczával szemben.

polgári tanács elnöke volt, s főleg urbéri ügyek intézésével végzett nagyobb munkát, *Porubszky Jenő* is a polgári tanács elnöki tisztét veszi át.

Szabó Irma mennyasszony lesz.

Érdekes művészasság.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, decz. 24.

A csitri, férjhezmeni vágyó fiatal lányok kedves alakító művésznője, aki legutóbb a Csöppségben aratott zajos sikert, Szabó Irma férjhez megy. A miért annyit sopánkodott a színpadon, s a miért annyit veszekedett egyik másik vigjátéki mamával, most már be fog következni. Az oltárhoz vezető a szintársulat egyik dalias színésze, a kinek nevét bizonyos diskkrét természetű okok miatt elhallgatjuk.

Szabó Irma élete a maga megkapó közvetlenségével megfogja az ember lelkét. Tizenöt esztendő korában már a színpadon volt. A bájos gyermekleányt a dunántúli nagyvárosok közönsége tüntetve ünnepelte. A kis leány csodálatos nagy ambícióval tanult, dolgozott, hogy édesanyját eltarthassa. A Komjáti rezsim alatt két esztendővel ez előtt került először Debreczenbe és egy évet kivéve állandóan a mi közönségünknek játszik. A publikum lelkesedéssel ünnepelte mindig a kis művésznőt, s ma is egyik legbecézettebb kedvence.

Történt azután, hogy a kis Szabó Irmanak a színpad iránti rajongó szeretetét megosztja egy más valalakiéval. Zilahy társulatával bevonult egy dalias, kedves művészember, a ki foglalkozni kezdett a náivával. Az lett aztán a dolog vége, hogy mindketten megszerették egymást nagy erős és rajongó szeretettel. A mese vége mindig házasság, Ennek az ideális viszonyoknak is az oltár előtt lesz befejezése. Szabó Irma és szive választotta a karácsonyi ünnepek után megtartják eljegyzésüket, az eljegyzés után pedig Virágvasárnap az esküvőt.

Fényesebb művész esküvő nem igen volt még Debreczenben, mint a Szabó Irmaé lesz, — mert a bevezett kedvenc legboldogabb napján bizonyára ott lesz az egész város.

Utazás egy holttest körül.

Bonczolás a kórházban.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, december 28.

A kórház halottas kamarájának szomszédságában, a bonczteremben fontos műtétet hajtottak tegnap végre, a debreczeni törvényszék vizsgáló bírósága és az orvosai jelenlétében. Felbonczolták Kállay Imre volt debreczeni lakos hulláját, akiről egy névtelen feljelentés azt állította, hogy *nem természetes halállal* mult ki. A bonczolás eredményéről a következőket jelenti tudósítónk:

Kállay Imre holttestének a felásatását — mint ismeretes — Hoffmann vizsgálóbíró elrendelte. A felásott koporsót ma bontották fel a debreczeni

kórház halottas kamarájában; a hivatalos aktusnál megjelentek, a vizsgálóbíró részéről Szabó vizsgálóbírói segéd, dr. Izsó és dr. Láng törvényszéki orvosok, továbbá a bűnügyi osztály küldöttei és a kórházi orvosok.

Daczára annak, hogy a holttest már egy teljes éve van föld alatt, nem torzult el, csupán testén voltak foltok. A szakértő orvosok tovább mint másfél óra hosszat foglalkoztak a bonczolással és végre is azt állapították meg, hogy *Kállay testében nem mutatkozik semi olyan különös tünet, amely büntett tennforgására engedne következtetni.* Mindazonáltal a gyanusabb részeket elszigetelten orvosiilag zár alá vették és felküldték a budapesti egészségügyi tanácshoz, ahol Felletár Emil fogja beható vizsgálat alá venni. Hoffmann vizsgálóbíró az orvosok szakvéleménye alapján a további tárgyalást, Felletár Emil véleményének leérkezéig, felfüggesztette.

A trónörökös: Fejérváry ellen.

A horvátoknak német vezényszó kell.

A kormánysszoldos vérdíja.

— Távirati tudósítás. —

Budapest dec. 23.

Uj mozzanat nincsen a politikában. Az ünnepi szünet ma kibontotta szárnyát a válság fölött és betakarta néhány napra a politikát. A képviselők egy része elutazott a fővárosból, politikai körök, párthelyiségek üresek, alig maradt Budapesten néhány politikus. Ezek is, kivéve a darabantokat, akik nem igen szeretnék a bársonyszéket néhány napra is elhagyni, — holnap vidékre utaznak pihenni: a csöndbe.

Sehol semmi, még a béke vezérei sem mozognak.

Bécsből érkezett hír a trónörökös-ről, aki már régóta gyanus szemmel nézte Fejérváry politikai mesterkedését, azonban, mint a bécsi jelentés mondja, csak most adott kifejezést annak, hogy ellensége az erőszakoskodásnak.

A trónörökös — teljes mértékben perhorreszkálja azt az utat, amelyen most a magyar politika sodródik. Éppen emiatt támadt közte és az öreg báró Beck között az a heves és kieméletlen antagonizmus, a mely jóformán a válság egész folyama óta tart s a melyben eddig a tábornagy befolyása marad felül, mert nem sikerült még a trónörökösnek sem eltávolítani a király közeléből.

Egy magyar politikus, aki ily módon dicsekedhetik a jövő király szimpátiáival, bizalmas körben itt Bécsben is odanyilatkozott, hogy a trón-

örökös nevétségesnek mondott olyan politikát, mely ostromállapottal akar érvényesülni olyan országban, amelyről szép szóval le lehet aratni a jövő évi termést is, de az erőszaknak egyáltalán nem enged. Ferencz Ferdinánd az utolsó időben sokat forgatta a magyar történetét s ezek a tanulmányai megerősítették abban a meggyőződésben, hogy az abszolutizmus czéltalan, mert azt tartja, hogy ezzel csak a monarchia nagyhatalmi állásának alapja rendül meg.

A horvátok megszólaltak.

A válság megoldása kérdésében mindenki állást foglalt bizonyos vívmányok mellett. Vélemények is hangzottak sok helyről, csak éppen a horvátok részéről nem. Nos a horvátok nem akarnak elmaradni és ma az Obsor című lap megírja, hogy gondolnak a horvátok a válságot megoldhatónak.

— Helyezzék át a közös hadügyminiszteriumot Budapestre, de maradjon német a vezényszó. A közös pénzügyminiszterium székhelye pedig Zágráb legyen.

Horvát testvérek nem gondolják, hogy ez sok egy érző kebelnek?

Pestmegyéről.

— Pestmegye székházán nem keltett nagyobb izgalmat ez a leirat, amely tegnap érkezett Benitzky Lajos alispánhoz. Általános a vélemény, hogy ez a rendelet az első lépés az alispán felfüggesztéséhez. Ezzel szemben pedig a tisztviselők teljes szolidaritást vállaltak. Az az alispán elfoglaltsága miatt nem tudta megadni a választ e leiratra. Az az alispán, a hadügyminiszterhez teendő felterjesztésében részletesen kifejti a megye álláspontját.

Lányi jutalmakat oszt.

Lányi, az igazságügyér nem kíván ingyen senkitől szolgálatot. A ki a kormány bérenczév szegődik, az elveszi jutalmát. Mint most Budapestről jelentik, újvire különösen jogász köröket érdeklő kinevezések lesznek.

Jó helyről érkező hír szerint az igazságügyminiszteriumban az iratok felterjesztére várnak, Arról szólnak, hogy dr. Székely Ferencz koronaügyész elhagyja állását, hogy a Kuriánál tanácselnöki széket foglaljon el. A megüresedő koronaügyészi állásra Zsitvay Leó, kuriai bíró, a büntetőtörvényszék elnöke kerül. A Zsitvay Leó kinevezése folytán üresedésben maradó elnöki szék betöltése iránt máig még nem történt intézkedés. Valószínűnek hiszik, hogy ide Doleschal Alfréd törvényszéki bírót, a büntető törvényszék alelnökét fogják kinevezni.

Öreg munkások karácsonyja.

Tisztelet a becsületos munkáért.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, decz. 28.

Az iparipályán sok éven keresztül működött és becsületben megőszült öreg munkásokat az állam 1903. év óta kitüntető okmányokkal és pénzsegéllyel jutalmazza. A

Karácsonyi ajándékul

Legjobb órák, legszebb ékszerek olcsóbban mint bárhol csakis **Kurián Gyula** órás és ékszerész-nél beszerezhetők Piacz-u. 42. (Lamprecht-palota).

Laczka László

géplakatos mester

Debreczen, II. eker. Bethlen-utca 48. sz. a.

Elvállal bármily szerkezetű nehéz járású szecska vágóknak könnyű járásúakra való kijavítását és átalakítását. Továbbá ujonnan készült könnyűjárású szecsavágók, répvágók és tengeri morzsolók is kaphatók feltétlen jótállás mellett jutányos árban.

munkások minden évben karácsonykor érkeztek le ki azokat a denik agg m

Elképre nek a kitta eltölti, össze letes munká Ebben az é debreczeni okmányt és jutalmat. A kettő debrec

Az egy Harmincznyi István gözm az idő alatt be, reá pan ilyen derék segéd, a ki a régi Hu volt, később a most is mthelyében

A m kamara ker dolgoznak kácson 22 Nagybányán János Dol

A m példaképen jövődöbeli emberek eg tek meg, s állhatatossá Vajha sok

Színés

Völ

Mi van

A po ma már n lejárt ügy, Még a sar tanulmány olvassa, h téseit kegy fer ntartott

Az u hogy „a t nemzet tö védik Kris

Kine kopott hol Polit után dühö neki Krist nak, az e hogy a „ irni. Miel rencségi n dalát aka a politiká tagjait, h helyzetrol nemkülön Inte ményeket

An

Di

munkások ez a jutalmazása 1903. év óta minden évben megtörtént és rendszerint karácsonykor. Ez évben is karácsonyra értezték le a kitüntetések. Tegnap osztotta ki azokat a kamara, illetve juttatta el mindenik agg munkás munkaadójához.

Elképzelhető az az öröm, a mi ezeknek a kitüntetett munkásoknak a szívét eltölti, önszemükkel látva azt, hogy becsületes munkájukat maga az állam is elismeri. Ebben az évben öt ilyen munkás kapott a debreczeni kamara kerületéből kitüntetési okmányt és egyenként 100—100 korona jutalmat. A kitüntetett munkások közül kettő debreczeni.

Az egyik Karai József asztalossegéd. Harminecznyolcz év óta áll a debreczeni István gőzmalom szolgálatában és az alatt az idő alatt hivatását becsületben töltötte be, reá panasz nem volt soha. A másik ilyen derék munkás Hazelmayer Lipót szabósegéd, a ki 30 éve működik pályáján. Előbb a régi Huber szabó cég szolgálatában volt, később pedig a Huber cég örökösei, a most is jó hírű Varga és Vass cég műhelyében lett alkalmazva.

A megjutalmazott többi három a kamara kerületéhez tartozó más városokban dolgoznak és pedig Tetényi János Munkácson 22 évi szolgálattal, Rumán Ferencz Nagybányán 21 évi szolgálattal, Proschek János Dolharókamezőn 25 évi szolgálattal.

A megjutalmazott öreg munkások példaképpen szolgálhatnak a most élő és jövőbeli munkásoknak, mert ezek az emberek egyetlen cég szolgálatában öszültek meg, s csak tisztelet illelheti meg őket állhatatosságokért, kitartó munkásságokért. Vajha sok ilyen munkással díszelhetnének.

Szinésznők a politikában.

Vélemények a helyzetről.

Mi van a függő kérdésekkel?

A válság megoldása.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, december 23.

A politika és a vele való foglalkozás ma már nagyon közönséges dolog. Annyira lejárt ügy, hogy kezd kimenni a divatból. Még a sarki hordár is bizonyos lenézéssel tanulmányozza az újságokat, a melyben azt olvassa, hogy a király Fejérváry előterjesztéseit kegyesen fogadta, a döntést azonban ferntartotta magának.

Az utcáseprő is megunt már olvasni, hogy „a törvényhatóságok ellenállnak és a nemzet törvényben gyökerező jogait megvédik Kristóffy erőszakoskodásaitól.”

Kinek kell ma a politika? Ez az ócska, kopott holmi, a mely nem divat többé.

Politikai munkatársunk, a ki nap nap után dühösebbnél dühösebb cikkekben rontott neki Kristóffynak és többi darabant társainak, az erkölcsi züllésnek azon fokán áll, hogy a „magyar paralizisról” könyvet akár írni. Mielőtt azonban e nagyszabású, de szerencsétl n vállalkozásába belefogna, hattyudalját akar elzengeni s utóljára foglalkozott a politikával. Meginterjuvulta a színház nő tagjait, hogy mi a véleményük a politikai helyzetről és a függő gazdasági kérdésekről, nemkülönben ki a legkedvesebb politikus?

Intervju körutjáról a következő véleményeket hozta be hozzánk:

Zilahyné:

— Csak a házi politikát szeretem, mert a mi ott történik, nem kerül az újságokba.

Fóti Frida.

— A legkedveltebb politikus szerintem Kristóffy, mert az a férfi, aki erőszakos. A függő dolgokkal egyébként nem foglalkozom.

Almási Lola.

— Magyarország és Ausztria viszonya sokban hasonlít hozzám. Addig-addig, végre elváltak.

J. Csáder Irén.

— Beh kár Tiszáért, hogy nem mondhatja többé: összetörni a formát, hogy megmentse a lényegét.

B. Koppány Margit.

— Az abszolútizmusnak nincs értelme szebb is, jobb is a béke.

Posszonyi Lenke.

— Az önálló vámtérületnek hiva vagyok és pártolom az első magyar általános hitközségenkénti titkos választójog eszméjét.

Szabó Irma.

— X asszonyt játszottam, de úgy látom a helyzet X-nél is ikszebb. Imádom Apponyit, mert hangjában van valami Árkosiéból.

Sz. Polgár Ilona.

— Bánom is én, ha a király nem jön Budára!

Dinyési Julla.

— Én nem politizálok, de annál többet szokott Kondor a Hungáriában.

Markovics Margit.

— Mit, magyar vezényleti nyelvet? Azért se, a „tatoná bacsik” elég jól beszélnek.

Polgár Ilona.

— Fúj Fejérváry, gyűlölöm a vének politikáját.

A többi művésznő nem volt hajlandó nyilatkozni.

A hitelességért nem felel.

— assa. —

A halál önkéntesei.

Szomorú statisztika.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, december 23.

A huszadik század ötödik esztendeje is tova perdült az idő munkás orsóján. Sokaknak örömet, sokaknak pedig bánatot hozott. Sajnos, több azoknak a száma akik keserűen gondolnak vissza a nagy események esztendejére. Sok árva zokog ha a múltba vissza pillant, sok özvegy ajkát hagyja el keserves sóhaj.

De a nagy mindenség hallgat és némán öleli keblére azokat, kikért az öröm ünnepeén anyai könny hull el.

Kint a sirkertek hóval borított dombjai alatt nyugosznak azok is, akik önként váltak meg életüktől, akiket szerelmi bántódás, a nehéz megélhetés vagy ki tudja, hány meg hányféle ok sodort az öngyilkolás borzasztó bűnébe.

Szomorú az öngyilkosok 1905. évi statisztikája, jóval több, mint tavaly.

A rendőrség adatai szerint 1905. év folyamán 27 ember lett Debreczenben öngyilkos. Ezek közül 12 kötél által, 10 revolver-

rel 4 mérgezéssel oltotta ki életét, egy pedig a vonat kerei által zuzatta szét magát. Az öngyilkosok közül 10 nő, 15 férfi, kettő pedig serdülő korban levő fiu volt. Hajdúvármegyében tiztel több öngyilkosság történt, összesen tehát 37. Ezek között egy a kinaiknál szokásos hasfelmetszéssel, az ugy nevezett harakirivel oltotta ki életét. A szomorú statisztikát december 31-én fogják lezárni.

Beiktatás csendőrszuronnal.

A szolnoki főispán esete.

A záptojás soh' se drága.

— Távirati tudósítás. —

Szolnok, decz. 23.

Szolnokon ma délelőtt volt a megyefőnök, Lenk Gyula volt királyi táblai bíró installációja. Az ellenzék tegnap három órán át tartó tanácskozás után elhatározta, hogy részt vesz a beiktató közgyűlésen és minden lehető módon megakadályozza a főispán esküjét.

Ez a körülmény az amugy is agyonizgatott kedélyeket egészen kizozta az egyensúlyból. A megyefőnök tudott arról, mi készül ellene és minden módon biztosítani akarta magát. Mára katonai kordon zárta el az egész városban a közlekedést: négy század gyalogság, két század huszárság és százötven csendőr helyezkedett el a vármegyeháza körül, ahová még a megyebizottsági tagok is csak igazolójeggyel juthattak.

A bizottsági tagok az udvaron helyezkedtek el. Tiz óra előtt egy perccel kinyitották a közgyűlési terem ajtaját. Körübelül kétszázötvenen öszlöltek be a terembe, amelynek emelvényén halotthalvány arccal már ott állott Lenk Gyula megyefőnök. Körülötte ez a társaság foglalt helyet: Vezéri Ödön vármegyei várnagy, Somogyi József ügyvéd, dr. Körössy Lajos ügyvéd, Markbreit Sándor földbirtokos, Oesterreicher Lipót nagytrafikos, Várady Miklós állami főmérnök, Fekete Benő pénzügyigazgató, Prónay József jákóhalmi jegyző és Karczag S. Sándor ügyvéd. Ezt az egész díszes gyűlekezetet pedig harmincz feltűzött szuronyos csendőr vette körül.

A bizottsági tagokat ez a szokatlan létszám először módfelett meglepte. A következő pillanatban gunyos kacagás és harsogó kiáltások hallatszottak:

— Gyászmagyarok!

— Csendőrszurony mögöl tesz esküt az alkotmányra!

— Gazember!

— Pénzért adta a becsületét!

A megyefőnök ebben a fergeges zajban kinevezte Vezéri Ödönt tiszteletbeli főjegyzőnek, azután egy papirlapról leolvasta az esküt. Eskütétel közben a jóléti bizottság elnöke, gróf Almásy Imre harsány hangon kijelentette:

— Ilyen gazemberekkel nem maradunk egy teremben!

Erre az ellenzék kivonult a teremből, közben csak ugy zudult a csendőrszuronyokon át a záptojás a főispán felé. Tiz óra után nyolcz percczel Lenk Gyula be is zárta a közgyűlést. Letette az esküt.

A városban nagy a felháborodás. Az utazákon katonai őrzérek czirkálnak.

Amatőrök figyelmébe!

Divatos

férfi öltönyök és kabátok, valamint női felöltők mérsékelt részletfizetésre legjutányosabb árak mellett

KELLNER és WITT

nagy részletruházásban

Csop. u. 22. sz.

a SCHWARTZ féle pipametsző üzletben a fényképezéshez szükséges minden árut minden elfogadható áron eladatik. Karácsonyra a fajtáruk is rendkívül olcsók.

Zilahy programjából.

Érdekes színházi esték.

Vendégszereplések.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, decz. 28.

Zilahy Gyula a debreczeni színház igazgatója megakarván hálálni a debreczeni közönség ritka műpártolását és önzetlen szeretét, nagy lelkesedéssel dolgozik azon, hogy a színházi évad hátralevő része a lehető legérdekesebb legyen. Az igazgatói irodában a haditanács, a melynek tagjai Zilahy Gyula, Békés Gyula, Szakács Andor, Polgár Sándor rendezők, nagyban dolgoznak a nagy szezon programján, a mely minden tekintetben kifogja elégiteni a közönséget.

A karácsonyi ünnepek utáni első ujdonság, a mint azt már színházi rovatunkban jeleztük, Herblay bájos operettje a „Bohémszerelem” lesz. A poetikus daljátékot nagy sikerrel játsszák a Magyar Színházban. Nálunk az lesz különös érdekessége az előadásnak, hogy a darabot Sarkadi Vilmos a társulat fiatal művésze rendezi és tanítja be. Sarkadyt az igazgatóság a pontos scénárium megszerzése végett felutaztatta Budapesre. Sarkady végignézte a Magyar Színház előadását, s a szerint a minta szerint fogja bemutatni az egész darabot.

A drámai rendező Szakács Henry Lavedan szenzációs darabján a Párbajon dolgozik — ezentivül neki van kiosztva Homonnai Albert pályanyertes vigjátéka az ifju Csokonai is, a melynél szebb értékesebb magyar vigjátékot mostanában nem irtak. Szakács egyébként munka programjába több magyar ujdonságot is vett fel. Így ott szerepel Szemere drámája „Erősek és gyöngék”, Ferenczy Ferencz színműve. A nagy érzés. Mindkettő a Nemzeti színházban aratott e szezon folyamán zajos sikert.

Polgár a most színre került népszínházi ujdonságokat, közte a „Külföldi hercegnőt”, tanítja be. A jeles rendező minden kvalitását ki fogja fejteni a különben nem épen szenzációs operettben.

Hosszas betegség után nagy operákban fogjuk élvezni Zilahyné tiszta szép hangját. Januárban vagy februárban az első Wágner opera vonul be a debreczeni színpadra. *Lohengrin* adatja elő Zilahy Gyula. *Lohengrin*ben részt vesznek a társulat legkivalóbb énekes erői, *Békffy*, *Arkossy*, *Perányi* stb. A kórust valamelyik dalárda vendégszereplésével fogja kezdeni az igazgatóság.

Márczius hónapban, mint a Vig-színházban, dalárversenyt rendez Zilahy a debreczeni dalárdák között. Hogy melyik a legjobb, azt a közönség fogja

szavazás útján eldönteni. Debreczen, a dalárdák városa, nem lesz hát érdektelen ez a nagyszabású verseny. A nyertes dalárda szép emléktárgyat fog kapni, a mely minden időben büszkesége lesz az illető dalos egyesületnek.

A nagy szezon egyébként érdekes budapesti vendégszereplések fogják tarkítani. Zilahy Gyula a legjobb viszonyban van a Nemzeti Színház művészeivel, így a vendégszereplés nem sok bajt fog okozni neki. Lejönnek Ujházy, Vizvári, Császár, Márkus Emilia, Rózsahegyi Kálmán, ha lehetséges lesz, Ujházy Nádayval együtt fog vendégszerepleni, mint öt évvel ezelőtt.

Lesz még ezenkívül január hónap folyamán egy nagyon érdekes vendégszereplés. Lejön hozzánk a magyar színpadok egyik legkivalóbb heroinája *Szerény Gizella*. Ezt a nagy művésznőt abból a korból ismeri még a debreczeni közönség, a mikor ragyogó tehetségének szárnyait bontogatta. Most mint kész művésznőt fogja viszont látni, és előre mondhatjuk, ünnepelni.

Egyszóval a mint a nagy vonalakban jelzett művészi program mutatja, Zilahy derekasan és becsületesen dolgozik — s nincs benne kétség, hogy szép munkájának meg lesz a kellő eredménye.

Miskolczi írók Debreczenben.

A Csokonai kör Jókai ünnepe.

Nagyszabású Boeskaï ünnep.

— Saját tudósítónktól. —

Debreczen, dec. 28.

A Csokonai kör választmánya tegnap délután népes ülést tartott, Géressy Kálmán elnöklése mellett. Mindenek előtt az elnök különféle jelentéseket terjesztett elő, — így az id. felolvasó esték sikeréről, Oláh Gábor pályadíjazott Csokonai színművészet előadásáról, ugyancsak Oláh Gábor tudományos munkájának „A debreczeni nyelvjárásról” címűnek megjelenéséről, továbbá a Csokonai házba megtörtént átköltözéskéről. Az új és állandó otthonban a kör már csaknem teljesen és kényelmesen berendezkedett. Meg csupán az ereklyetár nincs kelőképen felállítva.

A városi tanács felhívását, hogy a kör házalapjat adja át a városnak, később fogják más tilésen tárgyalni. A kör a new yorki magyar könyvtárnak több könyvet küldött ajándékba.

A kaszinó Kazinczy-pályázatára beérkezett tudományos művek megbírálásával Komlóssy Arthur, dr. Barosa János és Kardos Albert, a verses műveket pedig Dr. Nagy Zsigmond, Szávay Gyula és Szabó József bizatik meg — jelentésük január 20-ig várattván be.

Az orsz. irodalmi és közművelődési szövetség közvetítésével a Borsod—miskolczi közművelődési egyesület azt a szándékát fejezte ki, hogy január elsején, szívesen jönnék Debreczenbe a Csokonai kör látogatására s nálunk egy irodalmi matiné vagy estély társára, amelyben közreműködőnek Levay József a magyar költők nestora, — Kaffka Margit a zsenialis költő, akik saját versöket olvasnák fel. Lányi Ernő aki va-

lamilyik helybeli dalárda élén ugyancsak saját dalait mutatná be, míg az egyesület főtitkára Balogh Bertalan, az irodalmi körök hivatásáról értekeznek. — Az egyesülettel jönnék Tarnai borsodi alispán és Szentpály miskolczi polgármester.

Ezzel kapcsolatban az elnök előterjeszti Beregi Oszkár nemzeti színházi művészt, hogy Debreczenben irodalmi szaváló estét tartson, nem különben a Jókai születése évfordulóján febr. 19-én, vagy 18-án rendezendő emlék ünnepély dolgát, amikor Körösi Kálmán mond emlék-beszédet, Oláh Gábor főiskolai könyvtárnok pedig Jókai és Debreczen” című irodalmi történeti tanulmányát olvassa fel.

Rokon természetű ezekkel dr. Boldisár Kálmán hazafiss szép indítványa arra nézve, hogy a Csokonai-kör a város, Hajdúvármegye és a hajdúvárosok bevonásával Bocskai István dicső fejedelmünk emlékére az év tavaszán nagyobb szabású emlék ünnepélyt rendezzen s e végből bizottságot küldjön ki. Mindennemű tervekhez többen hozzászóltak s végül a vélemények összeegyeztetése után abban történt megállapodás, hogy a Bocskai emlékünnepe előkészítésére kiküldték Komlóssy Arthur, Szávay Gyulát, Boldisár Kálmánt és dr. Barosa János; a másik három tervnek lehető megvalósítását pedig az elnökségre bízták.

Vármegyénk és vidéke.

Halálos szerencsétlenség a vasútépítésnél. Csongrádról írják, hogy a szent—csongrád—oroszhazi vasút építésénél halálos szerencsétlenség történt. Horváth János Csongrádi tuvaros tegnap délután a földhordó kis gőzmozdoy alá került a mely mindkét lábát levágta. A balul járt munkás néhány óra múlva meghalt.

Gyilkosság Bakonyán, Bakonyán az elmúlt éjszaka gyilkosság történt. Randa Antal bakonyai lakost ma reggel a községi nyit utcáján, közel a korosna épülethez halva találták. Halalmas ütést mérték a fejére, koponyáját beszúrták s ott hagyták a fagyos göröngyön. Az esetről jelentés téve, a csendőrség megindította a nyomozást, a tettes kiléte még eddig ismeretlen. Biztosra vehető, hogy bosszu áldozatává esett Randa Antal s így csakhamar kipattan a titok.

Színház.

Heti műsor.

Vasárnap este Ezerégyéjszaka
Hétfő délután János vitéz rego.
Hétfőn este Ember tragédiája. Dráma.
Keddén délután Czigány. Népsszimf.
Keddén este Bolygó görög operett.
Szerda Csöppség Bákirálynő vigjáték

bohózat. (B)
Csütörtök Szenes legény szenes leány operett. (C)
Péntek Miss Chipp. Énekvigj. (A)
Szombaton Dalma. Dráma. (B)

Stuart Mária. Hegyesi Mari fényes kvalitásai a legteljesebb mértékben ragyogtak az esté. Ami fenséget Stuart Márta személyébe csak elképzeltünk, azt Hegyesi Mari asszony mind kifejtette benne. Hangjának finom modulatioit verbéli művészzel appikalta, s a ki Hegyesi Marit Stuart Mariában nem látta, az — mondhatjuk — egyáltalában nem látta Hegyesi Marit. Legnagyobb volt talán az Erzsébet királynéval való találkozásának jelenetében s ha a falon gető teps egyáltalán jutalomszámba meho-

Új temetkezési intézet

Széchenyi utca 1. sz. a. br. Podmaniczky-ház a kistemplom mellett temetkezési intézetet nyitottam. Tisztességes, mérsékelt kiszolgálás mellett kérem a n. é. közönség pártfogását.

Tisztelettel **Tóth Samuel.**

szem elvezetést, úgy azt meg kapta. A vasfűggyönyt fele úján meg kellett állítani, hogy még egyszer megjelenhessenek. Tegnap különben az összes szereplők helyükön voltak s abban a ritka élvezetben volt részünk, amit a helyes szereposztás maakor is — akár mindig is — biztosíthatna. Ternyei Mortimerje — a felesleges szajtatogástól eltekintve — kifogástalan volt. Jászonszkyne Iren méltó párja volt Hegyesi Mariának. Fejedelmi magatartású királynőt adott s általában szerepét minden ízében átgondolta és jól kidolgozott alakítás nyújtott. Ezt külsőben a mi jó és hűkedveltségű Jászonszky Irenünktől már annyira megszoktuk, hogy szinte banalitás felemlíteni. Bekes Gyulának ritkán sikerül, de tegnap sikerült — teljesen elfelejtetni jargonját. Tökéleteset nyújtott. Győre és Déry szinte helyükön voltak s akitasuk az elsőrendűek közé tartoznak. Elégítővel tartozunk azonban Szakácsnak. Ez az elsőrendű kvalitású színész kissé kényes helyzetben van társulatunknál. Klasszikus állurejfel ugyanis kissé deplacirozottak a társulat műveiben. Ő nem szalon-hős. Ő az a klasszikus hős, aki a nagy, világrengő események és indulatok interpretálására termett. Szinte faldunk, ha a színiapon nevének halljuk. Ma tegnap őszes fenyegetésében eszallogtunk mint Leicester lord, s ebből alakítással Hamlet-jének műve sem maradt mögötte. S ha volt közöttünk valaki, aki esodalkozott azon, hogy Szakács renomirt színész hírében áll, annak tegnap résztökélnie kellett.

Dr. R. R.

A gyermekek öröme. Érdemes vendégek voltak ma Zilahy igazgatónak. Egész egész apró emberek, fiúk és leányok vegyesen keresték fel a „bácsi” és érdeklődtek a vasárnap délutáni előadás iránt. Zilahy elmondta aztán nekik, hogy milyen szép meglepetést fognak hallani holnap délután. A tíz-délelő mese előadás-érthető szövegét kell az apróságok körében.

Dalma. Ismeretes, hogy a színház igazgatósága tervébe vette a legjobb magyar darabok sorozatos előadását. A ciklusnak második előadása Jókai Mór híres drámája Dalma lesz. Az előadásról Zilahy értesítette a tanítók tanári karát, hogy az újmagának erre az előadásra felárú jegyeket boessjt rendelkezésére. A jegyek, szombaton az előadás napjának délutánján 4 és 5 óra között a titkári hivatalban kaphatók.

A közönség figyelmébe. A színház igazgatósága figyelmébe ajánlja a közönségnek, hogy a karácsony első napján zsintra kerülő „Ember tragédiája” előadás nem fél 8 órakor, hanem este 7 órakor kezdődik. A karácsonyi előadások mindkét napon bérletiszünetben mennek.

Két újdonság. A jövőhétnek ismét meg lesz a szenzációja. Két új darab, egy dráma és egy operett kerül bemutatásra. A színtársulat drámai személyzete Gardonyi Géza Fehér Anna c. betyártörténetére készül nagy ambícióval, az énekes személyzet pedig a „Bohémszerlem” operettből tart naponta próbákat. A két nagy sikerű újdonság új díszletekkel, fényes kiállításokkal kerül színre.

ÚJDONSÁGOK.

Szerkesztőségi telefon sz. 339.
Szerkesztőségi ó.: d. e. 8—12 ó. u. 2 ó. éjjeli 2 ó
Szerkesztőség és kiadóhivatal (Piac-utca) 47. sz.

Karácsony a templomokban.

Az ev.-ref. templomokban az isteni tisztelet a következő sorrendben tartatnak meg:

Vasárnap advent utolsó napján délelőtt a Nagytemplomban predikál Letay Menyhért segéd lelkész, agendázik Jánosy Zoltán ev. ref. lelkész. Kis templomban predikál Percs István s. lelkész, agendázik Papp László senior. Kossuth utcái templomban Szele György. Ispotályi templomban K. Tóth Kálmán. Csapókerthben Kovács János nepiskolai felügyelő, a homokkerti imaházban Baóthy István segéd lelkész. Déután a Nagytemplomban Sáfár István 4. év. th. Kis templomban Pelei József 4. év. th. Kossuth utcái templomban Tóth Kálmán 4. év. th. Ispotályi templomban Papp László senior predikál.

Karácsony első napján délelőtt a Nagy templomban predikál Diezsi József ev. ref. lelkész agendázik Jánosy Zoltán lelkész, Kis templomban predikál K. Tóth Kálmán lelkész, agendázik Letay Menyhért s. lelkész, Kossuth utcái templomban predikál Szele György lelkész, agendázik Úray Sándor vallás tanár. Ispotályi templomban predikál Percs István s. lelkész, agendázik Nagy Vilmos tanító kepedei tanár; a Csapókerthi imaházban predikál Kovács János nepisk. felügyelő; a homokkeru imaházban predikál Papp László senior; a szegényházban imát mond Hajdu Zsigmond püspöki titkár. Déután a Nagytemplomban imádkozik Sáfár István 4. év. th. Kis templomban Papp László senior, Kossuth utcái templomban Tóth Kálmán 4. év. th. Ispotályi templomban Pelei József 4. év. th.

Karácsony másodnapján délelőtt a legátusok fungálnak.

A róm. kath. templomban az isteni tiszteletek karácsony két napján a következő sorrendben tartatnak meg:

December 24. Vasárnap. Karácsony előestéje, vagy a szent este.

A vasárnap miatt az idén nincsen bőjt és azért szabad huseledelkkel elni, de aki az egyház régi szokása szerint a vasárnap dacára bőjt. jobban teszi és tökéletesebben cselekszik. Reggel 6 órakor miséznek Nyári Ignác, 7 órakor Szabó István, 8 órakor egyik kegyesrendi tanár, a 9 órai szentmise Kámpel József végzi, utána Szabó István predikál, 11-kor miséznek Molnár K. Dezső, 12-kor Dr. Kovács István. Déután fél 1 kor Nyári Ignác keresztény tanítást tart, 3 órakor lytánia. Éjjele 11 órakor szent oivasó és szent, enezek, éjjelekor nagymise végzi Dr. Wolafka Nándor püspök.

December 25-én karácsony szent. ünnepe reggel 6 órakor pártormise végzi Nyári Ignác, 7 órakor miséznek Dr. Kovács István 8 órakor egyik kegyesrendi tanár, fél 9 és 9 órakor az ünnepi nagy misét s utána a predikációt végzi Dr. Wolafka Nándor püspök, 11 órakor Molnár Kálmán, fél 12 kor Szabó István miséznek. Déután 3 órakor ünnepélyes vécsernye végzi Dr. Wolafka Nándor püspök, utána szentbeszédet tart Nyári Ignác, a rózsafüzért Dr. Kovács István végzi.

December 26-án Karácsony másnapján reggel 6 órakor miséznek Nyári Ignác 7 órakor Dr. Kovács István, 8 órakor egyik kegyesrendi tanár 9 órakor nagymisét utána predikációt tart Dr. Wolafka Nándor püspök 11-kor Molnár Kálmán, fél 12 kor Kámpel József miséznek. Déután 3 órakor ünnepélyes lytánia, utána rózsafüzér.

December 27-én szent. János evangelisták ünnepén, reggel 9 órakor énekes mise végzi Dr. Kovács István.

Az ágost. hitv. ev. templomban. Vasárnap d. e. 10 órakor Hudák János segédlelkész, d. u. 8 órakor ima.

Karácsony I. napján d. e. 10 órakor Materny Lajos főesperes, d. u. 8 órakor Hudák János segédlelkész.

Karácsony II. napján d. u. 10 órakor Materny Lajos főesperes, d. u. 8 órakor ima.

Az ünnep mindkét napján az istentisztelet után az ur szent vacsorája fog kiszolgáltatni.

A gör. kath. kápolnában 6 órakor reggeli isten istetelet, d. e. 9 órakor szent mise, d. u. 8 órakor vécsernye, 4 órakor rózsafüzér átlatosság.

Lapunk olvasóinak és barátainak boldog karácsonyi ünnepeket kívánunk. Egyben jelezzük, hogy a Debreczeni Független Újság legközelebbi száma szerdán délelőtt jelenik meg.

Karácsonyi számunk. Huszonnyolc oldal terjedelmében köszönt ma be olvasóinkhoz a Debreczeni Független Újság. Közönségünk szeretetét óhajtottuk mi viszonzni, a midőn a szokottnál sokkal nagyobb újságot adtunk. Mai számunk főlapján érdekesebbnél érdekesebb eseményekről adunk hírt. A számos cikk közül felemlítjük Kossuth Ferencnek, lapunk számára írott vezércikkét, a napi politikáról szóló tudósításunkat. Nem érdektelen Debreczen gyáranak fejlődését, az Amerikába való kivándorlást feltűntető cikkünk, továbbá Színházi intervjuunk stb. Ezenkívül megtalálja az olvasó a gazdag hirovatot és a rendez rovatokat. Szépirodalmi meglekletünkön vonzóan megirt elbeszélések kedves költemények stb. vannak. Karácsonyra, írta: Csiky Lajos. Cseresznyés Mária (vers) Szávay Gyula. Tar Mihály válik, írta: Olah Gábor. Látogatás, írta: Balassa Sándor. A tolvaj, írta: Sipos Béla. A becsülete kivanta, írta: Boruss Mihály. Rákóczi György levele eredeti másolatban Kardos Samu levelesládájából. Vadak (vers) Vertesy Gyula. Karácsony. A gyilkos, írta: Magyar Gyula. Lazadás a váradi török őrségben írta: Zoltai Lajos.

— **Személyi hírek.** Kaffka Ignác nyugalmazott nonvéd vezérőrnagy és Reismann Mor. nagyváradi bankigazgató Debreczenben időztek.

— **A városháza építése.** Ismeretes, hogy midőn Debreczen város közgyűlése a 16 millió kölcsön felvételét elhatározta, egyben kimondta, hogy a városháza épületét, ha nem is ujonnan építetteti, de legalább átalakíttatja. Annak idején a tanács megbizta Aczél Géza főmérnököt, hogy készítsen terveket az átalakításra nézve. A főmérnök, mint már megirtuk, betérjesztette terveit és a költségvetést. A tervek szerint városháza második emeletet kapna, a melyen megfelelő hivatalos helyiségek lennének költségei 700 ezer koronát igényelnek. Lényeges megoldást kíván a főlépcső kérdése, mely az új tervezetben tetemesen megnagyobbított főbejárati csarnok tengelyének irányában 3 kényelmes lépcsőkarral az udvarra kinyitól új épület.

még eddig nem létezett olcsó árban csakis

HALÁSZ NÁNDOR óras és ékszerésznel
Piac-u. (Fehérló szálló épület) kaphatók.

Legalkalmasabb
Karácsonyi és ujévi ajándékok

részben talál helyet. A főmérnök ezután elsorolja jelentésében az új tervezet szerinti beosztást, a mely lényegesen megváltoztatja az eddigi tervezetét. A főmérnök terveivel a tanács ünnepek után foglalkozik.

— Debreczen város közgyűlése.

Az e hó 28-án megtartandó rendes városi közgyűlés tárgysorozatát holnap küldi szét Kovács József polgármester. A tárgysorozat egyelőre 25 pontból áll, azonban lehetséges, hogy a közgyűlésig bővülni fog. A tárgysorozat igen szűrkés. Nem ígér sokat. Egy se reg névszerinti szavazás vezet be a közgyűlést. A közigazgatási bizottságba való tagválasztás, miniszteri leiratok következik ezután. A tanácsi javaslatok között érdekesebb, a mely városi múzeumtori állásának beöltésére vonatkozik és a debreczeni helyi vasút igazgatóságával kötendő szerződés jóváhagyása. Majd néhány magánügy, szabadságolási iránti kérvények, nyugdíjazás és oklevél kihirdetés kerül napirendre, amelyek fölött aligha lesz vita, vagy hosszabb eszmecsere. A közgyűlésről a politikát száműzték ez egyszer, de lehet, hogy bevonul ez a vonzó dolog, ha véletlenül Kristóffy mester is gondol egyet.

— A Központi Bank működésében.

A Központi Bank szombaton este tartotta első igazgatósági ülését saját helyiségében. A gyűlésen Szávay Gyula, a kereskedelmi és iparkamara titkára elnökölt és ez alkalommal fényes tanujelét adta annak, hogy nemcsak a lány melódiákhoz, de a közgazdaság terén is bántulatos jártassággal bír. Az igazgatóság első sorban is köszönetet mondott Lichtblau Albert ügyvezető igazgatónak a szervezés és czélszerű berendezés körül kifejtett tevékenységeért; kimondotta, hogy a hitelnyújtást azonnal újév után megkezd. Egyhangú határozatot hozott arra nézve, hogy az igazgatóság tagjai sem hitelt nem vehetnek igénybe, sem jótállóként nem szerepelhetnek. Nagy lelkesedést keltett az ügyvezető azon kijelentése, hogy eddigelé 11226 törzsbetét jegyeztetett. Már ezen ülés szakszerű lefolyása és minden igazgató, valamint felelős bizottsági tag meleg érdeklődése teljes garanciát nyújt arra nézve, hogy az oly egészséges alapokon nyugvó Központi Bank a legfényesebb eredményeket fogja produkálni. Sok apró ügy elintézése után az ülés az elnök elítélésével ért véget.

— A népkönyha megnyitása.

A debreczeni jótékony nőegylet népkönyháját szép ünnepség keretében ma délelőtt nyitották meg. A népkönyha a Bethlen-utca 8 számú hában van, ahol már a reggeli órákban érdekes kép tárult a szem elé. A didergő, fázó szegények egész raja gyűlt ott és várta a jóságos hölgyek gondoskodását. Az ünnepséget Oláh Károly tanácsnok beszéde nyitotta meg. Üdvözölte a hölgyeket, akik olyan nagy alozatkésztséggel vállalkoztak a népkönyha vezetésére, a nőegylet választmányja Szatmáry Teréz asszony vezetésével teljes számban megjelent a megnyitáson. Az ünnepély után a szegényeket megvendégelték, majd pedig a város ajándékát 700 koronát osztották ki közöttük.

— Karácsonyi ünnep a siketné máknál.

A debreczeni siketnéma tanintézetben kedves ünnepély folyt le ma délután. Az intézet növendékeinek jutott ki bőségesen a jászivék gondoskodására folytán a karácsonyi ünnepének minden öröme. A karácsonyfa ünnepélyen nagyszámu köszönet-jelent meg. Ott voltak Domahidy Elemér, Oláh Károly

tanácsnok, Bészler Károly, Rásó Gyula, Fauszt Elea, Szűcs Jenő, Baracs gyógyszerész stb. Ezenkívül előkelő hölgyközönség foglalt helyet a nagyterembe. Az ünnepséget Gácsár József igazgató nyitotta meg szép beszéddel. Majd öt siketnéma gyermek lépett a podiumra és meglepő tannaságot tettek az intézetben való előrehaladásukról. A növendékek megköszönték a jelenlevőknek az ajándékokat, a melyeket a karácsonyfáról lekasztva kiosztották közöttük.

— **Gyilkos merénylet.** A Csapó kertben tegnap éjjel gyilkos merényletre vetemedett Gacsárdi József. Le akarta ütni a sógornéját. Gacsárdi Sándoréknál történt a véres eset. A férj eltávozott a városba s Gacsárdiné egyedül maradt odahaza. Egyszerre csak megjelent Gacsárdi József, az egyedül lévő asszony férjének az öcse, a ki régóta rossz viszonyban volt a sógorasszonnyal. Baltával akart reá támadni. Mikor az asszony ezt észre vette bezárkózott a szobába. Gacsárdi ide is követte. Az ajtót bezúzta és a halálra rémült nőt a fejsze fokával hátba vágta. Talán meg is öli Gacsárdinét, ha kellő pillanatban meg nem érkezik a férje. Gacsárdi Sándor erre néhány pofonnal elszédítette a merénylet öcskőst, a kit aztán a csendőrök vették pártfogásukba. Most a karácsony ünnepén a börtönben elmélkedik a piros, párolgó vérről.

— **A Szent-Erzsébet egyesület szombaton** desz. 23-án délután 4 órakor V. Szabó Jánosné elnök. dr. Irinyi Istvánné társelnök, Csanak Józsefné és Wolafka Antalné alelnökök és számos választmányi hölgyek jelenlétében megtartotta első karácsonyi ünnepélyét. A gyönyörű díszített és fényesen kiívított karácsonyfa köré csoportosult éneklő mellett vagy 33 szegény gyermek és néhány öreg asszony, kikhez Dr. Wolafka Nándor igazgató intézett néhány alkalmi szót. Azután Kurtás Irén és Kövesdi Irén szegény gyermekek mondtak versket és köszönetet és mindnyájan egy rövid imát a jótévedőknek. — Karácsonyi ének fejezte be a megható rövid ünnepélyt, melynek végével mindegyik átvette karácsonyi ajándékát, labbelit, ruhát, kendőt, kabátot, ruhaszövetet sőt édességet és az öreg asszonyok ezen kívül még cukrot és kávé. — Boldogan távoztak a dusan megajándékozott szegények rövid kis félóra múlva. Feljegyzésre méltó körülmény, hogy a szent-Erzsébet egyesület ezen első karácsonyi ünnepélyén a 33 szegény között volt **egyetlen egy római katolikus és 30 ev. ref. vallású.** Ehhez nem kell magyarázat.

— **Domahidy István tolvaja.** Domahidy István szatmári földbirtosnak Domahidy Elemér főispán apjának ezelőtt 4—5 héttel ellopták összes ezüst készletét. A szatmári rendőrség és csendőrség intézkedésére ország-szerre folyt a nyomozás. A tettes azonban nem került meg. Három héttel ezelőtt aztán egy ismeretlen férfi megjelent a Csapó utczai zálogintézetben és elzalogosított ott három darab ezüst gyertyatartót. Tegnap ugyanez az alak megjelent a zálogházban és

most pedig ezüst étkészletet akart elzalogosítani. A zálogház alkalmazottjainak feltűnt az ismeretlen alak. Telefonáltak tehát a rendőrségnek. Itt nyomban megjelent Fehér rendőrbiztos és kérdőre vonta a férfit. Minthogy nem tudta urát adni az étkészleteknek, bekísérte a rendőrségre. Mile Pál rendőrfogalmazó itt vallatásra fogta. Megvizsgálta alaposan és úgy találta, hogy a most letartóztatott férfi személyleírása a Domahidy tolvajának a személyleírása teljesen egyező. Megállapította, hogy a letartóztatott ember Csanak József mikepércsi réztisztító. Csanak József mindent tagadott, de minthogy a kiderült adatok a bűnössége mellett vallanak, letartóztatta és a továbbiakért a szatmári csendőrséget megkereste.

— **A szállás útján.** Alig 15 éves leányka állott tegnap a rendőrség előtt. Kötője szélet húzogatta, szem lesütve ismerte be tettét és ígérte a jobbulást. Pár napelött történt, hogy Békás Andrásné Nádudvarról hozott be piaci cikket. Jó vására volt, mindene elkelt. Csak száz tojása volt még. Ezt meglátta Hajdu Ilona 15 éves leány és azt mondta a kofának, hogy fent a simonfi-utczai bérházba megveszik. Az asszony reá állott és a leánnyal elindult. Az egyszerű falusi asszony elbámult, a mikor a nagy palotát meglátta. E közben a leány a kosarában levő pénzt ellopta és megugrott. Tegnap ugyanigy akart tenni egy balmazújvárosi asszonnyal. Ezen azonban rajta vesztett, mert Bikfalvy rendőrbiztos elfogta és bekísérte a rendőrségi központra.

— **Nem halt meg senki.** A halál egész esztendőben szedte áldozatait. Kaszált nap nap után az élet mezején csak ma, a szeretet ünnepén fehér egy lap az élet elmulásáról vezetett krónikában. Ma szombaton nem halt meg senki Debreczenben. Ma a megváltó születése napján elűzte a halál angyalát a szeretet, az élet. Erősebb volt a halálnál az élet hatalma. Ezt az érdekes és ritka dolgot feljegyezzük, mert a debreczeni anyakönyvvezetői hivatalban ma senkinek a halálát nem jelentettek be.

— **Szerencsétlenül járt kereskedő segéd.** Borzalmas szerencsétlenség érte tegnap este Ullmann Salamon fűszerkereskedő segédjét. Felment egy létrán, a létra foka letört alatta, ő pedig a földre lezuhant. A zuhanás súlyos következményekkel járt, mert az esés következtében agyrázkódást szenvedett. A súlyosan sérült kereskedő segédet lakásán ápolják.

— **Házasságkötések és kihirdetések.** A debreczeni állami anyakönyvi hivatalban a hét folyamán házasságot kötöttek: Csóka József—Rácz Zsuzsanna, Kohut András—Schamschula Malvin, Mokár János—Urszán Teréz, Dénes Lajos—Spika Anna, Fülöp András—Józsa Zsuzsanna, Kozma András—Gombos Eszter, Komlósi Dániel—Schesztág Ilona, Szabó Mihály—Szabó Julianna, Kardos György—Porcsin Terézia, Juhász György—Tarcsei Eszter, Németi József—Villás Julianna, Vértési István—Kovács Johanna, Armós Bálint—Tihász Vilma, Orosz István—Hubert Julianna, Gál Gyula—Orosz Eszter. Összesen 15 pár. — Ugyanezen idő alatt kihirdetés végett a következő eljegyzéseket jelentettek be, Varga János—Szabó Eszterrel, Dari Lajos—

Ingatlan és Földhitel Forgalmi Intézet Debreczen, Hunyadi-utca 17. sz. m. (a vasuti állomástól egyenesen bevezető uton.) Olcsó kamatu törlesztéses kölcsönöket, földbirtokokra és házakra a legelőnyösebb feltételek mellett igen rövid idő alatt eszközöl. D-ágábh kamatu meglevő kölcsönöket olcsóbbra cserél. Felvilágosítást díjmentesen báknak azonnal ad. Tisztelettel **Grossmann és Mandel.**

Kostya János ékszerész

Debreczen Széchenyi-utca 1. a ref. kistemplom mellett. Nagy választékban kapható a legszebb és legolcsóbb karácsonyi és újévi ékszerek.

Sipos Zsuzsánával, Marosán György — Bakóczy Erzsébettel, Szigeti István — Nagy Erzsébettel, Karikás Gábor — Bör Máriával, Vigh József — Békési Máriával, Csulei János — Hetei Matildával, Szentosi Sándor — Nagy Máriával.

— **Nyoma veszett.** Egy kereskedő segéd eltűnése foglalkoztatja most tisztásgéjeiket. Egy ottani üzlet segédje Goldstein Jenő a napokban minden irás hátrahagyása nélkül eltűnt. Hozzá tartozói mit sem sejttek, barátainak még csak nem is példálózgatott. Váratlanul jött tehát eltűnése. Az ottani csendőrség országos körözése iránt intézkedett.

— **Hírek a megyéről.** A „Debreczen” ma esti számában ismét kellemetlenkedik, hogy a mi hajdu megyei híreink „nem egészen igazak”. Megnyugtatóul közölhetjük, hogy híreinket mindenkor legalább is olyan előkelő helyről szerezzük, mint a Debreczen. Egy nem egészen igaz hír pedig mindig van olyan érdekes, mint a Debreczen olózott híreinek összessége, Veszprémi főjegyző szigorú kijelentéseit pedig valószínűleg nem helyesen reprodukálta az öreg „Debreczen”.

— **A debreczeni kölcsönös segélyező egyesület** december hó 21 én igazgatósági ülésén ügyvezető igazgató jelentést tett a mostani üzleti év rendkívül kedvező eredményéről. Az 1905 ik évben belépett több mint 4100 tag 30290 törzsbetéttel, minek folytán az egyesület üzleti tőkéje csak nem fél millió koronával emelkedett. A kiadott kölcsönök összege 600000 koronával több a tavalyinál és ezzel az egyesületi tagoknál elhelyezett kölcsönök összege megközelíti a 6 millió koronát. E rendkívül kedvező eredmény folytán az igazgatóság elhatározta, hogy a most felszámoló évtársulat törzsbetét tőkéje után január, február hónapokra a tavalyi 3 1/2 százalékos helyett 4 százalékos tért meg. Elhatározta továbbá, hogy egy heti mulasztás esetén a tagoknak késedelmi filléreket nem számít, amennyiben az illető a reákövetkező héten a mulasztást pótolja. Az igazgatóság e humanus intézkedését úgy a közgyűlés mint a tagok bizonyára örömmel fogják fogadni.

— **Karácsony az Angol királynőben.** Hauer Bertalan elismert előkelő éttermében s a népszerű színházban a karácsonyi ünnepek alatt minden délelőtt nagyválasztékú villásreggeli, frissen csapolt Dréher és dupla márcziusi, világos és barna sörök szolgáltatnak fel. Este az étteremben hangverseny lesz, melyet egyik este Magyar testvérek a másik este pedig Rácz Károly teljes zenekarával rendez. Kiváló tisztelettel, Hauer Bertalan.

— **Első-rendű,** legnagyobb Komáromi M. zongora terme Piacz-utca 49. sz. főpostával szemben legbirnevesebb gyártmányu nagy választékban, zongorák, pianinók és harmoniumok zongora termemben csekély díj mellett zongorázni gyakorolhatnak, zongora tanítását és hangolását szakemberrel teljesítik, zongora részletfizetésre is kapható gramophon phonográf nagy választékban. Legnagyobb hangszer üzlete Komáromi M. műhangszerkészítőnek József kir. herceg-utca 2 szám Bikaszaloda mellett, mindenféle hangszer nagy választékban. Zongora hangu részkerékű czimbalmok díjtalan tanítással, kitűnő hurok, legnagyobb hangszer műhely és legelőkelőbb, nem reklám mindenféle tanítást e fogad, karácsonyi ajándékok 1906. évre szóló képes árjegyzék ingyen.

— **Szép, jó és olcsó,** ez a jelszó Mentze Henrik újdonságok áruházában Piacz utca 50. és Szent-Anna-utca sarkán, azért siessünk mielőbb beszerezni szükségleteinket, ezen jó hírnevű szolid üzletben. Karácsonyra és újévre nagy meglepetés.

Czipő király

A szöveg tesztétek szövegét

— **Vasárnap a Dréher sörözőkban** Baksör csapolás, zóna reggeli különlegességek „malacz tokány”, „csángó vetrece”, „matróz hus”, „bécsi virsli”, „frankfurti virsli”, „szepességi virsli”, „csemege kolbászkák”. Korona a la Pilseni sör folyton frissen csapolva. Délutáni uszonához „Kocsónvázott csemegek”, „bischmark”, „bering”, „ostsee hering”, „angolna”, „fillét hering”, este „hurka estély”, „kecsge”, „harcsa”, „ponty”, „tok”, „viza”, „halászlé”, „fácán”, „fogoly”, „nyul”. Kitűnő martinai új bor. Színház után is zene egész éjjel.

— **A Magyar király kávéházban** kitűnő kávéházi italok, állandó hideg buffet mellett minden este fölváltva elsőrangú zenekar hangversenyt tart. Legdivatosabb billiardok. Figyelmes kiszolgálásra legjobban ügyel Erős Jakab kávé.

— **A mi szép, jó és olcsó az Mentzénél** kapható.

— **Hölgyek figyelmébe.** Alkalmi bevásárlás december 31 ig. Rendkívüli leszállított áron divatezkek, selymek, női ruha szövetek, felöltők. Molnár Ferencz, Zádor Lajos utóda női divattermében.

— **Új töltésű villanylámpák** mint önvédelmi eszközök Mentzénél kaphatók.

— **Pergetett osemegeméz** és czukortorma a legolcsóbban beszerezhető Dávid Zoltán üzletében Rákóczi- és Eötvös-utca sarkán. Telefon 815.

— **Papa! Mama! baba! Mentze!**

— **Scheuer Abrahám** óra és ókszer üzletében, bámulatos olcsó árban kapható, mindennemű fali, inga, ébresztő és zsebóra. Javítások legolcsóbban 1 évi jótállással elvállaltatnak. Régi tárgyak becsereültetnek. Piacz utca 19. szám. Sesztina-ház.

— **„Az Anker”** Ezen társaság a biztosítási eszma uttörője volt hazánkban. Vagyonából több mint 25 millió korona van magyar értékekben elhelyezve és az igazgatóságban legkiválóbb főuraink közül több foglaltak helyet. A társaság, ugy ezen körülmények, valamint nagy vagyona következtében feltétlenül biztonságot nyújt és minden családapá nyugodtan biztosíthat ott saját maga, neje és gyermekei javára.

TÁVIRATOK

Polónyi visszavonulása.

Budapest, A. M. N. ma esti száma írja, hogy biztos forrásból tudja, hogy Polónyi Géza országos képviselő visszavonul a közélettől. A jövő év tavaszán az ügyvédi irodával is felhagy és hogyha a politikai helyzet kiderül, a képviselőségről is lemond. Polónyi állítólag nagy politikai munka megírásába kezd.

Szathmármegye ellenállása.

Nagykároly, decz. 23. A megye ellenállását folytatja. A tisztviselők kártalanítására eddig 68 ezer korona gyűlt össze, Nagy László főispán Gulácsy Tibor főszolgabíró, a ki a törvénytelen rendeleteket nem akarta végrehajtani, Mátészalkára helyezte át.

Szózat a magyar gazdához.

Budapest, decz. 23. Dessewffy Aurél főrendiházi tag ma szózatot intézett a magyar gazdához. A szózatban Dessewffy hivatkozik a politikai helyzet súlyos voltára és a gazdákat érdekeik megóvása céljából tömörülésre szólítja fel.

Debreczen, Piacz-u. 49., a főposta kapujával szemben. Öszre és tétre legolcsóbban lehet vásárolni, női- és gyermek öltözetet

Szünet a politikában.

Budapest, dec. 23. Lassberg gróf a pesti megyefőnök elutazott Budapestről. Ugyancsak elhagyta a fővárost Beniczky alispán, aki a birtokára utazott a karácsonyi ünnepekre. Kossuth Ferencz holnap utazik el Budapestről.

Justh Gyula ebédje.

Budapest, decz. 23. A képviselőház elnöke, Justh Gyula ma a Ház tisztikara tiszteleére házában ebédet adott. Az ebéden több felkészült hangzott el. Justh Gyula kijelentette tisztségében, hogy nemzeti küzdelemnek eddig megvan az az eredménye, hogy Bécs belátta, miszerint a nemzet többsége a hatalomért nem mond le elveiről.

Különös lázítási per.

Nagykanizsa, decz. 23. A járásbírósnál ma érdekes tárgyalás volt. Egy orosztoronyi póttartalékos, akit szolgálatra hívtak be, elment a plébánoshoz s megkérdezte tőle, vajjon jelentkezzék-e, vagy sem? A plébános azt jelentette ki, hogy ne menjen. Az ügyesség ezért lázítás miatt porbe fogta a plébánost, de a járásbírósnál felmentette a vád alól.

Szénát

jó száraz egészséges minőségben
préselve szállítanak

Neumann Testvérek és Társa,

gabona és takarmány kereskedők,
Budapest, VI. ker. Nádor-utca 31. sz.

Donogán és Somossy

— üzégnel —
DEBRECZEN. Kistemplombazár,

már megkezdődött a

nagy karácsonyi vásár

Feltűnő olcsó árak és csak jó minőségű áruk kerülnek eladásra.

Naponta este

Hárfa zene

Szeredy József

vendéglőjében,
a nagyhiddal szemben.

Tolnai Dániel

elsőrangú czipő-üzletében

 Olcsó cseh ágytoll
5 kilo: uifosztás K 9.60,
jobb K 12.—, fehér pehely
fosztás K 18.—, K 24.—, hófehér pehely
fosztás K 30.—, K 36.—. Széthördés
bérmentve utánvétellel. Kicsérelés porto-
mentítés mellett megengedtetik.
Benedickt Sachsel, Lobes 367.
Post Pilsen, Böhmen.

Óriási választékban
Női felöltők
Szörme kabátok
Boák.

HALMÁGYI SÁMUEL
utóda
Női- és leány felöltők áruházában, DEBRECZEN.

Gyermek köpeny
Paletók.
Mérték utáni rendeléseket
elfogadok.
Feltűnő olcsó árak!

Debreczen specialitása
a világhírű törvényesen védett
Neumann Nándor-
féle, saját gyártmányu
kályhaezüstöző
Szobaleány védjeggyel-ollátva
Megrendelhető és kapható a ké-
szítőnél
Neumann Nándornál,
festéknagykereskedő,
DEBRECZEN, Hatvan utca 5 szám.
Viszonteladónak árkedvezmény.

Karácsonyi ajándéku!!
a nagyérdemű közönségnek.

December hóra a legjutányosabban tisztító és festék férfi és női ruhákat. pl.:

1 öltöny férfi ruha tisztítás volt 3 k. most 2.40
1 női alj tisztítás volt 2 kor. most 1.40
1 női bluz selyem volt 3 kor. most 1.60
1 szövet bluz tiszt. volt 1.60 most 1.20
1 télikabát tiszt. volt 3 kor. most 2.20
1 belépők, kic-i nagy tiszt. volt 2 k. most 1.
Fejkendők festése — — — 30 fillér.
Csipke függöny tiszt. volt 1.60 most 1.20 fillér.
Nyak kendők tiszt. volt 30 fill. most 20 fillér.
Kesztyűk tiszt. volt 30 fill. most 20 fillér.

Minden darabot pontosan és a legzebben elkészíték. Becses pártfogásokat kérem mély tisztelettel

PÉCHY BERTALAN

műkifejlesztő és vegytisztító.
Széchenyi-utca 6 sz. alatt

Megnyilt

az új

Központi Zálogház

Kossuth-utca 15. szám alatt
az udvarban.

Értéktárgyakra
legmagasabb kölcsönt ad.

Ékszer, óra

és ezüstáru ajándékok

bámulatos olcsó árban

egyedül a solidságáról általánosan elismert

Blau Lipót és Fiai

utóda

arany, ezüst és ékszer-áru raktárában.
Placz utca 41. sz. alatt szereshetők be.

Külön china-ezüst osztály!

Üzlet áthelyezés.

Tudatom a t. közönséggel,
hogy

posztó és kézműáru
üzletemet ujonnan épült
házam félemeleti üzlet-
helyiségébe helyeztem át.

Bejrat a kapu alatt.

Fischer Adolf.

1724/1905. v. k. szám.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. járásbírósnak V. 3838/1905. számú végzése folytán közhírré tétetik, miszerint dr. Szöllősi Dezső ügyvéd, debreczeni lakos részére Grósz Adolf, egykori lakostól eddig összesen 58 korona 50 fillér perköltség erejéig 1904. évi október hó 2-án bíróilag lefoglalt és 614 koronára becsült szobabutorok és egyéb tárgyskból 116 ingóságok 1905. évi december hó 27-én délelőtt 10 órakor kezdetét veendő és Egyeken, a peres lakásán megtartandó nyilvános birói árverésen a legtöbbet ígérnek azonnali készpénz fizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is elfogni adatsz. Debreczen, 1905. évi december 6-án.

Török Péter birói kiküldött.

Ha valaki
olcsón óhajt

Inga, ébresztő,
arany-, ezüst-, nic-
kel- és aczél órákat, to-
vábbá arany- és ezüst
ékszereket beszerezni
keresse fel Városház épület Rózsa-u.

Takács István

óraműves üzletét.

Javítások gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Fegyverek

pisztolyok, flobertek, önvédelmi eszközök legelőnyösebb
beszerzési raktára

Skóth Sándor

egyverműves üzlete, Placz- és Szentanna-u. sarkán.

Mindennemű fegy-
verek pontosan be-
löve a legolcsóbb
árban kaphatók. Ja-
vítások szakszerű és
művészies kivitel-
ben jutányos árban
vállaltatnak.

Fegyvergyazás 4 forinttól feljebb.

Blattner József

üveg-, porcellán és kőperket üzlete
Debreczen, Csapó-u. 1. szám alatt.

A legdusabban felszerelt üzlete

karácsonyi és újévi

ajándék tárgyakban

u. m. sör- és bor készletek, viz-
és likőr szerveze, kávé- és tea
készletek, evőeszközök, dísz tárgyak
valamint asztali és függőlámpák
minde a legjutányosabb árban.

Tisztelettel

Blattner József

Csapó-utca 1. szám.

Karácsonyi kiállítás!

Ha olcsó és szép ajándékkal akarunk a karácsonyi ünnepek alkalmával ismerőseinknek kedveskedni, kérem megtekinteni fényesen berendezett első emeleti salonjaimat.

**Olcsó árban
szerezhetők be:**

Kávés-, theás-, moccás- és étkezéskészletek; majolika, fayence, terrakotta vásák és faldiszek, mindenféle chinaezüst dísz tárgyak, dohányzó- és íróasztal készletek.

**Asztali és
függőlámpák
nagy választékban.**

A n. é. közönség b. támogatását tisztelettel kéri

Lám Sándor

üveg- és porcellán ületo
DEBRECZEN,
Placz és Batvan utca sarkán.

Karácsonyra

(Ujévre)

meglepő szép válogatott

ajándéktárgyak

a legolcsóbb árszabás mellett

Rose Dezső

Debreczen legelőkelőbb és legmegbízhatóbb új és fényes
ékszer-üzletében

szerezhetők be.

A cégre tessék figyelni.

Csakis

Placz-utca 55.

a Hungária kávéház mellett.

Szabó Lajos Fiai cég

női ruhakelme, szőnyeg és vászon áruházában már az előbbi évekből igen előnyösnek ismert

Nagy

Karácsonyi vásár

folyamatosan van.

Eladásra kerülnek mélyen leszállított árakon a raktáron lévő elsőrendű minőségű, nem pedig külön e célra vásárolt értéktelen áruk.

Maradékok minden cikkből fél áron. Kirakataink bővebb tájékoztatást nyújtanak.

Első magyar kávé beviteli üzlet.
Gál János Fiume.

Arjegyzék:

Árak forint értékben kilogrammonként.

Santos, természetes, elsőrendű minőség	1.30
Río lávé, nagyon szép, zöldes színű	1.45
Salvadore, e-ötletjes, igen szapora faj	1.50
Nyugatindiai, finom, szép, kedvelt minőség	1.60
Guatemala, finom, apró szemű, szapora faj	1.65
Jamaika, kiváló finom faj, igen jó ízű	1.75
Portorico, közepes szemű, finom világos	1.65
" nagyszemű, legfinomabb erős	1.85
Ceylon, igen nemes faj, nagyon erős	1.90
Kék jáva, nagy szemű, igen szép, legf.	2.05
Cuba, természetes, erőteljes igen jó	1.50
" apró szemű, a legjobbak egyike	1.65
" közepes szemű, legf nagyon jó	1.75
" nagy szemű, még finomabb, igen erős	1.90
" egész nagy szemű, legfinomabb	2.05
Arany jáva valódi, sárga, nagy szemű, zam.	1.85
Mocca, valódi arabiai, apró igényt. erős	1.90
Gyöngy, igen szép, erős, Portorico faj	1.75
" erős, létező legfinomabb	2.05
Libéria, sárga, óriás szemű	1.60

Mindegy nap friss pörkölt kávé.

Kizárólag egyedüli elárúsítás
Debreczen és vidéke részére

Hermann József

Debreczen, Placz-utca 75. sz. Ipar és Kereskedelmi Bankkal szemben.
Telefon 445. Telefon 445.
Levélczím: Hermann kávébehozatala Debreczen.

Telefon 443 sz. **Uj sóraktár,** Telefon 443 sz.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy Vár utca 7 sz. a Nyomatató utca sarkán

só nagy raktárt

nyitottam, hol állandóan kizárólag saját őrlésű desztillátó, valamint kő és marhasó kapható.

Ugyazintén tengeri, árpa és zab szemesen, vagy darálva minden mennyiségben állandóan kapható.

Darálást elfogadok és kívánatra haza is szállítom.

Mint a helyi „Erőtakarmanygár” képviselője nálam nagyban és kicsinyben a gyártmányok rendelhetők.

Becsés pártfogást kér
teljes tisztelettel

HONIG EMIL,
sónagykereskedő.

INDRA TEA

a legjobb és legfinomabb tea a világon Melanger és legfinomabb és legerősebb china, ceylon és indiai teákból, kapható a jobb fűszer- csomage kereskedésekben és a droguériában. — Nagyban szétküldés: — Indra tea import company, Trieszt. —

Legjobb
czipő-krém

NOXIN

a kulccsal

Minden finomabb üzletben kapható. f
Hochsinger Testvérek Budapest.
Nagybani raktár Debreczenben: KOHN ADOLF és Fia'czégnél.

Értesítés!

Van szerencsém a nagy érdemű közönségnek becses tudomására hozni, hogy **Szent Anna-utca 27 szám alatt**

Hentes üzletemet

e hó 20-án megnyitom. A nagy érdemű közönség becses pártfogását kérem.

Privát füstölést és ölést elvállalok. Tisztelettel

DAKU ISTVAN, hentes,
Szent-Anna-utca 27. szám alatt.

Nagy kávéraktár

Kiváló finom idei termésű Mandarin, Suchong, Congo és Pecco tea. Citrom, narancs és a híres **Manner-féle czukorkák** nagy raktára

Kohn Henrik
czégnél
DEBRECZEN, gróf Degenfeld-tér 7-ik sz.

Férfi ing sima 1 frt, hajtásos 120 krtól.

Karácsonyi és Újévi alkalmi tárgyak.

Női ing 50 krtól, háló köntös 65 krtól, dísz köntény 25 krtól, selyem kendő 80 krtól, fekete dísz köntény 40 krtól, gyermek ruhák, női- és gyermek reform és empir köntények, flu- és leány fehérneműk óriási raktár. Plüss, bársony, zsenilla, kasmir, posztó és flanel kendőkben dus választék. Az idény előhaladtával az összes téli áru cikkek tetemesen leszállított árban árusítanak el.

Dospoly János utóda
Főter, Tisza-palota

Selyem és Flüss sál 120 krtól.
Téli női kényes és harisnya 20 krtól.
Kallér 18 krtól, kőszellő 20 krtól.

A város legforgalmasabb helyén
egy üzlet
más vállalat miatt
azonnal is átadó.
Czim a kiadóban.

Karácsonyi ünnepekre

ajánlom a legolcsóbb árak mellett:

Mazsola 36 kr.-tól — 72 kr.-ig
Mandula 120 " — 160 "
Vékonyhéjú dió " 1 kg. 28 kr.

Karácsonyi czukorkák
nagy választékban. Teasütemények több fajban. Kőrönc-féle fűszerekből válogatott teakeverék 4 kr.-tól 10 kr.-ig. Pekek teák csomagja 25 kr.-tól 75 kr.-ig. Itt fel nem sorolt árak a legolcsóbb árban és bármily mennyi is, beu házhoz szállítva kaphatók

DARVAS MIKSA
Észerű Ietében
Teleki és Deák Ferenc-u. sarkán
Telefon 294 szám.

Ható áigilag engedélyezett

Végkiárulás.

Raktáron levő összes üveg- és porcellán áruk gyári áron alul kiarsúllatnak.

Kiházasítási és luxus-cikkek, szervizek, fémárúk stb. mesés olcsó árban adátnak el.

Üvegezési és képkerelezési vállalatomat továbbra is fentartom.

Tisztelettel

Blattner Gyula
Piacz utca 42. Lamprecht-palota.

Petroleum forrás
mely kiapadhatatlan, olcsóbb mint bárhol, csak a czégre tessék vigyá ni.

Neumann Nándor
festék és petroleum nagykereskedő
Hatvan-utca 5.
első számú üzletben
Telefon 205.

500 koronát

üzetek annak, ki a Bartilla fogvizének használatamellét üvege 70 fill., valaha ismét fogfájást kap, vagy szája büzlik. (Franco küldéssel külön 95 fill.) Bartilla-Winkler Ede, Wien, 19/1., Sommergasse 1. — Kapható minden gyógyszerárban és droguériában — Csakia „Bartilla fogviz“ kérendő. Hamisítások bejelentése jó jutalmaztatik. Oly helyekre, hol nem kapható, bérmentve küldök 7 üveget 5 kor. 20 filléért

Ajánlja dusan felszerelt

látszerész és phisikai áruk raktárát.

A legjobb szemüvegek és orcsiptetők, finom prima optikai üveggel, mindenféle foglalásban már 1 koronától feljebb.

Orvosi recept után szemüvegek fél óra alatt elkészítetnek. Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

A legolcsóbb árban ajánlja minden e szakmába vágó cikkeit. Tisztelettel:

Heller Márkus
optikus. DEBRECZEN, Sslnbáz mellett.

Gyakorlati karácsonyajándék.

Minden rendszerű korcsolyák, Gyermekszékek-, kocsik-, ágyak. Vadászati fegyverek és felszerelések. Revolverek és önvédelmi cikkek, fa és szénkosarak, kályha elők. Mosdó készletek, egyszerű és a legdiszesebb kiállításba. Diszes konyha felszerelések **Tóth Gyula vaskereskedésében Piacz-utca 20 és 27 szám.**

Budweisz-i és honi gyártmányu porcellán, valamint Meldinger köpeny és öntött vaskályhák, miegen szerkezetű vas és porcellán burkolatu konyhák, Multiplicator hőfejlesztő konyhabetétek. Vadászfegyverek és felszerelések, revolverek, hűvelyek és töltények. Lőpor áruda Ujdonság! Browning rendszerű ismétlőfegyver 1904 m. Szén és fakosarak, melegvédő fürdőkádak, vasbutorok, gyermekszékek és kocsik, mosdó készletek, fényezett konyhafelszerelések, gépmangorlók s facsarók gummi átvonattal.

TÓTH GYULA
Debrecen, Piac-u. 20-27. sz.
Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Fülolai
Dr. Rothschnek V. Emil utóda
gyógyszertára az „Arany
egyszaruhoz” Debreczenben.

Az Alföldi takarékpénztár
DEBRECZENBEN, Piacz-utca saját ház.

Elfogad betéteket

Takarékpénztári könyvecskékre és Chequeszámlára.

Kölcsönöket nyújt

váltókra, kötelezvényekre, és folyószámlákra a legelőnyösebb kamatláb mellett.

Törlesztéses kölcsönök

földbirtokokra s más ingatlanokra.

Tőzsdei megbízások

értékpapírok vételére és eladására.

Óvadék kölcsönök

vállalkozóknak, bérlőknek és hivatalnokknak.

Kölcsönök

tőzsdén jegyzett értékpapírokra, záloglevelekre, valamint vidéki pénzügyintézetek részvényeire.

Értékpapírok,

ércpénzek és külföldi bankjegyek beváltása és eladása.

Hitelrésztes

csoportheli váltók leszámítolása egyetemleges felelősség mellett.

Kölcsönöket ad

nyugdíjkepes köztisztviselőknek 10, 15 és 20 évi törlesztésre.

Beraktároz

árakat és terményt saját raktárába és azokra előleget is nyújt.

Mindennemű felvilágosítással szívesen szolgál az intézet ügyezetője.

Cziczó Lajos

czipész mester Debreczen.

ajánlja dusan berendezett saját gyártmányu

kész férfi és női czipő raktárát
a legolcsóbb árak mellett.

Vidéki megrendelések **minta czipő** beküldése szerint páronként jutányos ár és pontos kiszolgálás mellett eszközöltetnek. Meg nem felelő czipők kicseréltetnek.

Mérték utáni megrendelések a legújabb divat szerint készíttetnek.

Uj temetkezési intézet.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy (Dégenfeld-tér) Bádogos utca 6. szám., özv. Szikszay Istvánné urnő házában, 1905. november 8-án

uj temetkezési intézetet

nyitoltam.

Magam mint szakember, régóta működöm ezen a téren, nöm született **NAGY MÁRIA** pedig 14 évig volt a Dankó M. czégnél alkalmazásban és így legjobban ismerjük a tisztelt gyászoló felek kívánalmait. Egyedüli törekvésünk lesz, hogy a nagyérdemü közönséget **olcsón, jól és kifogástalanul kiszolgálhassuk.**

Raktáron tartok: **mindenféle érc- és fakoporsókat, szemfedőket a legolcsóbtól a legfinomabbig, koszorukat és mindenféle a temetkezési szakmába vágó gyászczikkeket.**

Kérem a m. t. gyászoló feleket, hogy előforduló szomorú esetekben üzletemet felkeresni sziveskedjenek és meg fognak győződni, hogy nálam **olcsóbban lehet a bevásárlásokat eszközölni, mint bárhol.**

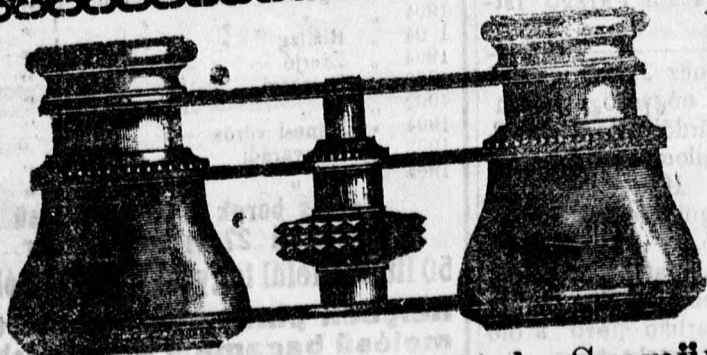
Gyáskocsik, egyszerű és diszes kivitelben rendelkezésre állanak.

A n. é. közönség szives pártfogását kérve, vagyok tisztelettel

Peley Imre,

temetkezési intézete

Debreczen, (Dégenfeld-tér) Bádogos-utca 6.

Karácsonyi és ujévi ajándékok!

Színházi látcsövek gyöngyház lügmentuval, aluminim és bőrfoglatban.

Katonai-, vadász- és tábort látcsövek

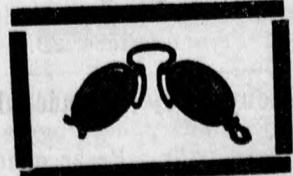
legfinomabb színtelenített üvegekkel.

„Goerz-féle prismás binocles“

Szalon rugós-lorgnettek. Szemüvegek és orrcsipek, arany-, ezüst- és nickel keretben, legfinomabb üvegekkel és hegyi jegecsekkel. Pontos kipróbált

Aneroid légsúlymérők, hőmérők, stb. stb. ajánlja tisztelettel

FISCHER JAKAB látszerész DEBRECZEN, Fötér.

Apró hirdetések.

13 szög 40 fillér, azontal minden szög 4 fillér. A nagyobb hirdetés 40 fillér. Vastag betűből szedett minden szög 4 fillér. — Vidéki tudakozásnál tessék válaszbélyeget csatolni.

Legolcsóbb bevásárlási forrás Merkli Ferencz fűszerüzlete Fűvészkert u. 14. 1 kg törm. csokoládé 90, mak 38, dió 80, mazsola 35, házilekvár 20, 1 liter jamaikai rum 80, 1 dg császárkeverék tea 5 kr. Teasütemények óriási választékban, 1 liter kitűnő Ezerjő 80, 100 kg száraz cser-tőgyfa 1 frt házhoz szállítva. Telefon 374.

Oriási Karácsonyi könyvvásár van Harmathy Pal könyvkereskedésében Fűvészkert utca 14. Mindennemű karácsonyi ajándék könyvek, imakönyvek, gyermek-mese és képes könyvek, levelező lap albumok s egyéb ajándék tárgyak teljesen új állapotban most leszállított áron beszerezhetők. Telefon 347.

Kényesebb természetű családi ügyek rendezését, discret családi ügyek lebonyolítását, különféle házasságok ügyeinek rendezését kizárólag a Nagy Lajos irodája intézi el és bonyolítja le. Csapó-u. 13. szám. Telefon 335.

Gummi és rézbélyegzők, festékpárna, pecsétnyomó, szán-ozógép és izléses nyomtatványok legelőnyösebben beszerezhetők az Első debreczeni rugyanta-bélyegző gyár és nyomdában Simonffy-utca 5. sz.

Szalonna, hus és kolbászneűek fűtölésére legjobban eszközli Medgyaszay Sándor hentesmester, Vigkedvő-Mihály-utca 10.

Villamos csengők, telefonok, villámhárítók berendezését minden terjedelemben, javítását és évi gondozását legjutányosabban és jótállás mellett eszközli Földvári L. debreczeni első Elektrotechnikai vállalata Kossuth-utca 1. szám az udvarban.) Villamos felszerelések, zseblémpák, kerékpárok és alkatrészek raktára. Képes árjegyzék ingyen. — Telefon szám 168.

Kugler cukorkák eredeti csomagolásban és áron 1/3, 1 kgr fa és selyem dobozokban és csomagokban kaphatók Hegedűs és Sándor cégnél, Debreczen Kossuth-utca 11.

Pénzkölcsön azonnal 4, 5, 6 százalékra mindenkinek, minden összegben adóslevelekre, váltókra, kötvényekre, életbiztosításokra, zálogtárgyakra, részlet visszafizetésre is. G. Löhlhoffel, Berlin W. 35. Visszbélyeg.

Kohn Hermann Hatvan-u. 17. szám alatti üzletében legelőnyösebb fizetési feltételek mellett beszerezhető mindenféle kézmű-aru, továbbá férfi és női felöltők és szövetek heti vagy havi kényelmes részletfizetésre.

Vasesztergályos és géplakatos tanoncok gépműhelybe felvételnek Deák Ferencz-utca 22.

Karácsonyi és újévi ajándékok legalkalmasabb egy jó madar, mely egyre énekel, legyen tél vagy nyár. Beszerezhető Debreczen, Peterfia-utca 26. szám alatt, ahol nagyválasztékban vannak kanári madarak.

Köhögésnél legjobb cukor a Borsy-féle peme-fü cukorka. Kapható Jósza és Jona drogueria, Budai cukrászda és minden jobb fűszerüzletben.

Csinos belt holiységek Vár-utca elején közel a piacshoz a szenedével szemben minden óran kiadó.

Hajduszoboszlón egy üzlet, mely havi 200 koronát jövedelmez tőkebefektetés nélkül azonnal kiadó vagy eladó. Értekezhetni Hajduszoboszlón 312. szám alatt Tóth Karolynál.

Hus fűtölést elfogad a Bikfalvy testvérek hentes üzlete. Peterfia-utca 54. szám.

Szalműlrok! műveiket szép kivitelben és jutányosan (ivenként 1 koronáért) írja le írógépen Nagy Lajos irodája Csapó-u. 13. sz. Telefon 335. — Olvasható kéziratot kérünk!

Vasesztergályozást, vasgyalulást, gépjavitást a legolcsóbban vállal Preiszler Mór gépműhelye Debreczen, Deák-Ferencz-utca 22.

Végkiárultás üzlet-felosztás miatt! Mig a készlet tart férfi- és gyermek ruhák végkiárultatnak Grünf ld Adolf üzletében Debreczen, a Kistemplom mellett. Mesés olcsó árak! Felhívgyen!

Száz pár korsóyát, Kolombus, Kondor, Halifax stb. minden áron kiárult Sümeghy Béla vasárubáza Csapó-utca 11. sz.

Ugyes fodrásznő házakhoz ajánkozik. Lakása Peterfia-u. 80. Czimeket kiadóhivatalunk is elfogad.

Orsovai kaviár, Paczol halak, Afonya cukorba főzve, Felöltött francia dióbél, Akácvirág méz, Mák, Mogyoró, Karácsonyfa díszek és Karácsonyfa cukorkák óriási választékban Kontsek Gézánál Fűzlet Kossuth utca. Flóközlet Csapó-utca.

Egy csinosan butorozott szoba Simonffy u 7. szám alatt január 1 től kiadó.

Gyakornok kereskedelmi végzett nagyobb irodában felvétetik. Ajánlatok „H. H. 18.” jelige alatt a kiadóhivatalba intézendők.

Csekély heti vagy havi részletekben beszerezhető Kaiser Salamon Debreczen leg nagyobb részletáruházában Hatvan u. 2. Váson, Kézöntáru, férfi és női készruhák, felöltők, őszi és tavaszi gallérok, fű és leány öltönyök, tükrök, képek és mászék ke. Mérték utáni öltönytűzővetékből óriási választék. Tisztviselők, hajduk, rendőrök és gyári munkásoknak 15 százalék ár-engedmény.

Fűzharmonium alig használt állapotban eladó Jokai-utca 11. szám alatt.

Stráfort és monogramot stikkelnivalólok. József király-hercege utca 71. szám.

Egy jó karban levő szecskavágó gép olcsón eladó Mester-utca 39. szám Faragó Istvánál.

Eladó házhelyek. A Ferencz József uton 5 ház hely egyenként 400 négyszögöl területtel eladó, a Margit fürdői állomástól 8, a méntelepi lovasut állomástól 4 percznyire. Minden telekből 100 négyszögöl udvarhely, 100 négyszögöl csemege szőlő, 200 négyszögöl borszőlő. — **Eladó ház.** A nyomtató-utca 7. sz. slatti ház eladó. — **Eladó szőlő.** Vamospérczen 2 1/2 (két és fél hold) hold kiűnő karban levő szőlő eladó. Mindezek iránt értekezhetni Dr. Körösi Kálmán ügyvédnél B. tthy. nyi u. 5. szám.

Köszvénynél és csuznál használjuk egyedű a híres királybalzsamot, mely legujabb szer minden külső és belső fájdalmak ellen, tehát minden háznál tartani kell. Egy nagy üveg utasítással 2 korona. Kapható a készülő Grósz Nagy Ferencz gyógyszerésznél Debreczen, Kossuth-utca „Arany egyszarvu” gyógyszerár.

Báli és Jelmez Ruhák

Könnyű és csinos

derék fűzők

a legszebb kivitelben és jutányosankészítettnek

Gyórfy Károly

angol és francia női divattormében

József kir. hercege-u. 6. sz.

Allandó varrás és szabás tanfolyan

Két gyakorlott varró leány felvételre

AI- **Buim**

AI- **Buim**

AI- **Buim**

Fényképhez, Levelezőlaphoz, Bélyeghez

nagy

Emlékalbum

választék.

Ajándéknak dísz levélpapírok elegáns dobozokban.

Karácsonyi és újévi

képes levelezőlapok, néhány ezer új, szebbnél-szebb mintában.

Újévi gratulációhoz

névjegyek

izléses kiállításban

Mihály Sámuel

papírkereskedésében.

Főtér 30 „Emke” kávéház mellett

BOR ÁRJEGYZÉK.

1905 évi bagaméri saját termelést	1 ltr.	28 kr.
1904 " " " " " "	1 " "	32 " "
1904 " Rizlitz " " " "	1 " "	40 " "
1904 " Ezerjő " " " "	1 " "	36 " "
1880 " Diószegi " " " "	1 " "	1 fr.
1902 " " " " " "	1 " "	44 " "
1904 " Ménesi vörös " " " "	1 " "	50 " "
1903 " Magyarádi " " " "	1 " "	50 " "
1904 " " " " " "	1 " "	44 " "

Korsós borok saját termelést Bagaméri 27 és 30 krajczár.

50 literenfelül fogyasztási adó nélkül.

Helybeli pincében saját termelésű bagaméri új bor lehuzva 18 frt. Bagaméri pincében 16 frt.

Nagyobb vételnél árendeményt adok

Fenti árjegyzékemet a m. t. vevő közönség szives figyelmébe ajánlom, tisztelettel:

Várray János

fűszerkereskedő

Kölcsey- és Meszera utca sarkán.

Bortermelés és borpince Bagaméri.

Legalkalmasabb Karácsonyi és Újévi ajándékok.

Teracotta és bronz disztárgyak, dohányzó és író készletek, manicűrök, fa-, bőr- és fém szivar- és ékszer dobozok, kézi táskák, (ridicül) levél-, pénz- és szivar tárczák és garnitúrák.

Mindennemü illat szerek és toilette cikkek.

== Párizsi női öv ujdonságok ==

legnagyobb választékban

BORSOS KATÁNÁL

DEBRECZEN, Városháza.

Jégeladás.

Gr. Degenfeld József és dr. Balkányi Miklós urak „Erzsébet” szőlőtelepén mintegy 1000 köbméter kristály tiszta jég előjegyezhető.

Iroda Kossuth-u. 32. sz.

Óriási
karácsonyi könyvvásár

van
Harmathy Pál

könyvkereskedésben
Fővőszkert u. 14. sz.

Ajándéknak alkalmas díszkötéses művek, költemények, ifjúsági elbeszélések, utleírások, történetek, serdültebb leányok számára a legkedveltebb illusztrált könyvek, gyermek részére díszes mese és képes könyvek, díszes imakönyvek és levelező lap albumok egyéb ajándék tárgyak mindezek teljesen új állapotban most leszállított áron beszerezhetőek.

Telefon 314.

← Biztosítsd életedet! →

„AZ ANKER” élet és járadék biztosító társaság.

Magyarországi vezérképviselőség: BUDAPEST, VI., Deák tér 6. Anker udvar.

Vagyonállapot 1904. december 31-én

164.5 millió korona, melyből Magyarországon **25 millió korona** van elhelyezve.

Olcsó díjak. — Méltányos feltételek.

1905 ben B. osztalékterv szerint a befizetett díjak arányában az évi 27½% ig emelkedő nyereségnyosztalék fizetett ki készpénzben.

Előnyös gyermek és vegyes tőkebiztosítások.

Prospectusok kívánatra ingyen.

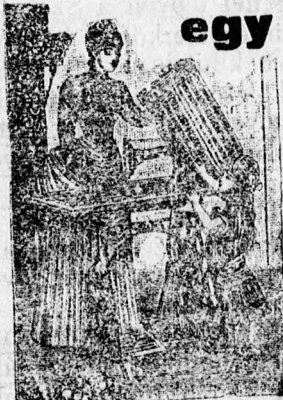
Képviselő Debreczenben: **Jónás Mór.**

Biztosítsd életedet!

Biztosítsd életedet!

← Biztosítsd életedet! →

A legjobb és leghasznosabb karácsonyi és újévi ajándék
egy jó varró és himzőgép.

mely a legjobb minőségben szereshető be
Schweitzer Testvérek
cég

varrógép és kerékpár áruházában
DEBRECZEN, Piacz u. 56. sz.,
a megyeház mellett.

A divatos műhímzésben ingyenes oktatást adunk úgy helyben, mint vidéken. Gépeink jószágáért

6 évi írásbeli szavatoltságot vállalunk. Eladások kedvező részi ottfizetésre is a legmértékesebb árak mellett.

Bächer Rudolf | Melichár Ferencz

kizárólagos szabad. ekegyár

kizárólagos szabad. vetőgépgyár

ajánlja kitünő ekéit elpusztithatatlan aczélféjekkel, világ-hírű Melichár-féle UNICUM-DRILL sorvetőgépeit, szecska-vágóit, répavágóit, járgányait, tengeri morzsolóit stb. ↓↓↓

Debreczeni képviselőlet és gyári raktár:

Ráhmer Sándornál Piacz-utcza 26., főtrafik udvar.

Különlegességek!

Pelüche és haraszt gyermek kabátok, Ruhák, sapkák és fejkötőkben ugyszintén a legdivatosabb kötött Blousokban!!

legolcsóbb árak! Márton Gyula

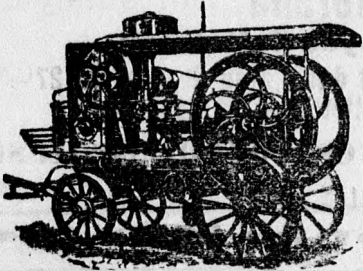
divat- és rövidáru üzletében
Főter 9. sz. Bika szálloda mellett.

74
kitüntetés,
6
állami érem!

10,000
motór a legteljesebb
megelégedésre
szállítva.

Drezdai motorgyár r.-t.
(ezelőtt Hilde) főtelepe.
GELLÉRT IGNÁCZ és TÁRSA
Budapest, VI., Teréz-körút 41. sz.
Telefon 12-91.

Benzinmotórok, légszuszotárok, nyersolajmotórok, szesz (spiritus) motórok acetylen-motórok, Benzín 10-komobílok cséplésr.

Szivógáz (generátoros) motórok a legmodernebb és legteljesebb, beigazoltan a legolcsóbb üzemeltető erőgépek.

A drezdai motór világszerte elismerten a legkiválóbb gyártmány. Kipróbált tökéletes szerkezet. Válogatott legjobb anyagból a legszolidabban és a legpontosabban készítve.

Tartós! Sok évi használat után sem szorul reparatúrára. Feltétlenül üzembiztos. Kezelése rendkívül egyszerű. Az üzemköltségek a legolcsóbbak.

Drezdai motórok üzemben megtekinthetők számtalan iparvállalatban és uradalmak gazdasági üzemében: malmokban, téglagyárakban, fémgyártásnál, faaprításnál, vízemelő (szivattyú) telepeken, gazdasági takarmány-kamrákban, tejgazdaságokban, cséplésnél stb. stb.

Teljes üzemberendezések (malmok, gazdasági üzemek, közlőmű szerkezetek stb) szakszerű szállítása.

Felvilágosítások és költségvetések készíttve adatként.
Legmosszebb menő jótállás! Kedvező fizetési feltételek!

Eladó gőzmalom.

A Debreczeni Első Takarékpénztár a tulajdonát képező, közvetlen a város alatt és a m. á. v. vonala mellett fekvő ugynevezett

Barcsai-féle gőzmalmot

a vele járó 2366 négyszögöl telekkel s benne található összes felszerelésekkel együtt, igen kedvező feltételek mellett eladja.

Az eladás tárgyát képező malom azonnal átvehető.

Bővebb értesítés nyerhető alulírott igazgatóságnál.

Debreczeni Első Takarékpénztár igazgatósága.

Nagykézműáru raktár. Iszakosság nincs többé!

Simonffy-utca 2. sz. (Városi bérházban levő kézműáru üzletében felhalmozott

összes téli árukat az idény előre haladottsága folytán mesés olcsó árak

mellett árusítom és kérem a n. é. közönséget, hogy erről meggyőződést szerezni méltóztassék. Üzletem, illetőleg áruim megtekintése vételre nem kötelez s mindenki ott szerzi be szükségletét, ahol azt olcsóbban és jobb minőségben kapja, ép azért kérem, hogy nagy kiterjedésű kézműáru raktáramat összehasonlítás szempontjából is próba tenni kegyeskedjék.

Állandó nagy raktár vászon, damaszt kanavász, chiffon, trico árúk, ág- és asztalterítők stb. árúiban.

tisztelettel

GOLDSTEIN SAMU

Simonffy-utca 2. (városi bérház.)

Mesésolcsó árak.

Kívánatra bárkinek bérmentesen küldünk egy próbát a Cozaporból. Kávé, tea, étel vagy szesz italban egyformán adható az ivó tudta nélkül.

A COZAPOR többet ér, min a világ minden szóbeszéde a tartózkodásról, mert csodahatása elleneszenesség teszi az iszakosnak a szesz italát. A COZA oly csendesen és biztosan hat, hogy azt feleség, testvér avagy gyermek egyaránt, az ivónak tudta nélkül adhatja és az illető még csak nem is sejtí mi okozta javulását.

COZA a családok ezreit békitette ki ismét, sok sok ezer férfi, a szegény és becsatlenségtől megmentett, kik kéőbb józan polgárok és ügyes üzletemberek lettek. Temérdek fiatal embert a jó utra, és szerencséhez segített és sok embernek életét számos évvel meghosszabbította.

Az intézet mely a COZAPOR tulajdonosa, mindazoknak kik kívánják egy próba adagot és egy köszönő irásokkal telt könyvet díj és költségmentesen küld, hogy így bárki is meggyőződhessen biztos hatásáról. Kezessékünk, hogy az egészségre teljesen ártalmatlan.

Képviseleink ki szerintek raktáron tartja és az bárkinek díjmentesen egy könyvet ad a következők Balázs Ödön gyógyszerész ur.

Minden kérdést próbát és könyvet illetőleg Debreczen kívül lakók egyenesen Londonba intézzék!

INGYEN PROBA 88. sz.
Vágja ki ezen szelvényt és küldje meg ma az intézetnek.
(Levelek 25 fillér levelezőlapok 10 fillérre bérmentesítendőek.)

COZA INSTITUTE

(Dept. 89.)

62, Chancery Lane,
London, Anglia.

Aláírási felhívás

a „Polgári Takaré- és Segélyszövetkezet”
X ik évtársulatba való belépésre.

A „Polgári Takaré- és Segélyszövetkezet Debreczen” 1905. évi december hó 31-én tölti be működésének IX-ik évét s már 1905 október hó 10-én megalakult s megkezdte működését, a X-ik évtársulat.

A mai napig elért sikerek, eredmények tanuskodnak arról, hogy az igazgatóság a szövetkezet vezetésében nem az óriási számokra, nem a hitelt élvező tagok rovására jelentkező nagy haszonra, hanem arra törekedett, hogy a szövetkezet igazi céljai: egyrészt a befizetett tőkék hasznosítása, másrészt és főleg az olcsó hitel nyújtása váljanak lehetővé.

Ennek az üzlet-elnök eredménye azután, hogy a IX-ik évtársulat a korábbi évtársulatokat mindenkibe felülszárnyalta, amennyiben 1905-ben 1301 tag 18,744 betéttel lépven a Szövetkezetbe, ma 673 tag 70,000 törzsbetéttel szolgálja az intézet erkölcsi és anyagi erejét.

A ma kihitelezve levő tőkék 1 millió 300.000 koronára rugnak és az eddig nyújtott kölcsönök meghaladják az 5 millió koronát.

A szövetkezet olcsó kamatra kölcsönöket nyújt 2000.— koronát meghaladó kölcsönöknél és lehetővé teszi a heti kamatfizetést, az utólagos kamat-elszámolási kölcsönöket.

Egy törzsbetét (10 kr.) 20 fillér, mely hetenként az igazgatóság által megszabott napokon fizetendő be a szövetkezet pénztárába. A 4 év elteltével az évtársulat vagyona a tiszta jövedelemmel együtt a tagok között törzsbetéteik arányában felosztatik.

A szövetkezet tagjainak hitelt nyújt s a kihitelezett összegek 4 év tartama alatt a heti befizetések által törleszthetők, sőt megakarván könnyíteni az olcsó kölcsönök igénybevételét és visszafizetését, tagjainak 8 év alatt törleszthető egy személyi kezesség mellett, mint jelzálogos kölcsönöket is engedélyez.

Kölcsönök nyújtanak a befizetett összegek 7/10-öd részéig bárkinek, továbbá jelzálogi biztosíték, személyi kezesség, értékpapírok, vagy ezüst- és aranyemű kezizálogok ellenében.

Az igazgatóság határozata értelmében a már megalakult X-ik évtársulat ujonnan belépő tagjai már most: 1906. január 1-seje előtt is igényt tarthatnak betétjeik nagyságához képest megszavazható kölcsönökre, a nélkül, hogy a folyó év elmúlt hetének betétel ebből levonásba hozatának, vagy a felek mulasztási illetékekkel terheltetnének.

A „Polgári Takaré- és Segélyszövetkezet Debreczenben” vidéki tagok heti befizetéseit megkönnyíti az által, hogy a pénz bérmentes beküldését postatakarékpénztári chequek útján teszi lehetővé.

A X-ik évtársulatba való felvétel iránt jelentkezések és aláírások a szövetkezet hivatalos helyiségében (Piacz-utca 83. szám, Geréby-ház) teljesíthetők.

Kelt Debreczenben, 1905. évi október hó.

„POLGÁRI TAKARÉK- ÉS SEGÉLYSZÖVETKEZET” DEBRECZENBEN:

Rásó Gyula,
kir. tanácsos, alispán, a szövetkezet elnöke.
Weszprémy Zoltán,
alelnök.
Dr. Freund Jenő,
igazg. jegyző jogtanácsos.
Katz Jakab,
alelnök. ügyvezető igazgató.

Kanári

világhírű énekesek.

Eredeti Seifert vér, remek mély és siró hanggal, urhanggal és du-fütytel, hosszú, változatos előadással 4, 8, 10, 12. nótány 3 K, kiállítási madarak 16, 18 és 20 kor. Küldés utánvétellel.

A. BREZINA, kanári nagy tenyésztő,
Olmütz 26. sz. Valóban szolid kiszolgálás. Mindenki megvan elégedve, ezer elismerő irat.

Legjobb bajuszsodró a híres
DEBRECZENI

„CZIVIS” bajuszpedró

mely nem tép, de jól összetartja és nőtteti a bajuszt!

1 doboz ára 40 fillér.
Készítő helye s főraktára

Mihalovits Jenő
gyógyszertára a „Elgyő” hoz DEBRECZENBEN.

„Minimax“

Értesítés!

Van szerencsém a m. t. közönségnek tudomására hozni, hogy az amerikai

Minimax
kézi tűzoltó készülék

képviselőt át vettem, s ily készülékek üzletemben kaphatók.
Tisztelettel

Tóth Gyula.

„Minimax“

Drosházi Kenyér-sütőde és Élelmezési Csarnok

ajánlja kemény fejes és savanyított káposzta, carfiót, tojásos leves alá tészta tarhonya makarónit. Bab, lencse, borsó, mák, nagybányai szilva lekvár, dió, gomba, gesztenye, árpa, köles és tengeri kása, savanyított ugorka, ugorka saláta, zöldborsó, paradicsom, tökkáposzta, friss kókusz zsir, vaj, szőlő, fajalma

a legolcsóbb árakban beszerezhetők.

A Debreczeni Kölcsönös-Segélyző-Egylet

mint Szövetkezet

(Kossuth-utca, Zádor-ház)

1906. évi január hó 1-én nyitja meg XXIII-ik évtársulatát.

Egyletünknek 8500 tagja van, kik 13,000 törzsbetétkönyvre 82,000 törzsbetétet fizetnek.

Törzsbetét-tőkénk 5 millió koronát tesz.

Ezen törzsbetét-tökből tagjaink között elhelyeztünk:

1. Előleg-kölcsönöket — kezes nélkül — a befizetett tőke $\frac{1}{10}$ erejéig.

2. Kezességi kölcsönöket, egy vagy két elfogadható kezes mellett.

Jelzálog és Zálog-kölcsönöket ingatlanokra való bekebelezés vagy értékpapírok lekötése mellett.

4. **Tisztviselői kölcsönöket**, fizetés és életbiztosítási kötvény lekötése mellett.

Ezen kölcsönök **hat év alatt a heti befizetésekkel** törleszhetők. — Tehát mindenki — kellő biztosíték mellett — oly kölcsönre tarthat igényt, mennyit befizetésével hat év alatt törleszteni képes.

Előnyös fekvésű házakra és földekre, értékpapír vagy más teljes biztosítékot nyújtó értékek lekötése mellett **tizenké év alatt visszafizethető kölcsönöket is adunk.**

Tagjaink kényelmére **kamatelszámolási kölcsönöket** is folyósítunk. — Ezen kölcsönök minden kamatlevénés nélkül teljes összegben adatként ki, a felek ezen kölcsönök után **külön kamatot nem fizetnek**, mert a kamatok a heti befizetésekben számoltatnak el.

Minden **100 korona** ellenében heti 1 törzsbetét **(40 fillér)** fizetendő, mely összeggel a 100 korona és annak kamatai — minden külön befizetés nélkül — törleszhetnek, sőt a végelszámolás alkalmával mintegy 4-5 kor. fölösleg marad, mely a feleknek kifizetettik.

Ugyanezen alapon elsőrendű jelzálogkölcsönöket is folyósítunk **6 vagy 12 évi elszámolásra.**

1000 koronát heti 6 betéttel, vagyis 2 kor. 40 fillér befizetésével lehet **12 év alatt külön kamatfizetés nélkül visszafizetni.**

Az elszámolás végén a fél részére még 25-30 korona kifizetettik.
A szövetkezet minden tagja kötelezi magát, hogy a jegyzett törzsbetéteket hetenkint pontosan befizeti. A befizetés több hétre előre is teljesíthető.

Egy törzsbetét heti 40 fillér (20 kr.) befizetésre kötelez.

A beiratás alkalmával minden törzsbetét vagy üzletrész után 40 fillér (20 kr.) beiratási díj fizetendő.
A beiratási díjek a tartalékok gyarapítására és az esetleges veszteségek fedezésére szolgálnak.

Az így összegyűjtött tartalékunk 150,000 koronát tesz.

A hat év elteltével az évtársulat fejszámol és minden tag a befizetett összegen kívül a hat év alatt összegyűlt haszonteredményt is megkapja.

1905 ben minden befizetett 124.80 fillér után 24 K. 58 fillért fizettünk ki haszoneredményben, összesen minden 40 filléres törzsbetét után 149.38 K.-át, ami kamatos kamat számításával is a befizetett összeg 6%-ának megfelelő.

A Kölcsönös Segélyző-Egylet igazgatósága:

Fenyéri Zádor Lajos,
elnök.

Dr. Szántó Sámuel,
igazgató.

Központi Bank

mint szövetkezet megalakult.
Egy törzsbetét 50 fillér.

Egy évtársulat 4 év.

Minden tagnak annyiszor 100 korona kölcsönhöz van joga, a hány 50 filléres heti betétet jegyez. — A kölcsön a heti befizetések által törlesztik — Aki könnyűszerrel tőkét akar magának vagy hozzátartozóinak gyűjteni, aki olcsó s könnyen törleszhető kölcsönt akar szükség esetére biztosítani az lépjen be a szövetkezetbe. — A Központi Bank hivatalos helyisége 1905 dec. 1-től.
Debreczen, Főpiacz 6. szám.

Czégely-ház.

Előjegyzéseket elfogad alantirt igazgatóság, valamint minden üzlet, hol a kirakatban a „Központi Bank” m. sz aláírási felhívása látható.

Az igazgatóság: Szávay Gyula keresk. és iparkamarai titkár, elnök. Lestyán Adorján kir. tanácsos, kir. közjegyző alelnök. Lichtblau Albert ügyvezető igazgató. Dr. Nyiri Ernő jogtanácsos, jegyző.

Nem képzelhetők

maradandóbb karácsonyi emlék
mint egy kitűnő

fényképezőgép

teljes felszereléssel
Gyári árbán kapható

Horovitz Zsigmond

papírfüzletében
Piacz-utca 12
(Stenczinger-ház.)

A legszenzációsabb árjegyzék!

!! Karácsonyi vásárlásnál nélkülözhetetlen !!

Árjegyzék:

Tennis flanel métere	13 krtól.	Harasztkendők	60 krtól
Angol schewiet flanel	24	Férfi és női fehér ingek	45
Mosó barchettek	20	Férfi és női tricé alsóruházatok	55
Téli kelmek szép kivitelben	22	Gyermek tricé öltöny	35
Fekete szövetek	24	Plu és leány ruhák	50
Fehér és színes bál kelmek	20	Női aljak	1 frt. 49
Selyemkendők a legszebbek	65	Blusok, nagy választék	75
Téli posztokendők	22		

Kestyük és harisnyák mesés olcsón. Paplanok, ágycserzők és több még itt fel nem sorolt e szakba vágó eszkek, hallatlan olcsó áron kaphatók.

Tisztelettel

Stein László,

a „Kendő Királyné” hoz.

Gróf Dégenfeld-tér, Wolff palotában. Kenyérpiacon.

Legjobb minőségű áruk. Széles kiválasztás.

Még csak néhány napig.

Huzás már 1905. évi december hó 28-án.

Magyar királyi

jótekonyczélú államsorsjáték.

Főnyeremény 150.000 korona.

Az összes nyeremények összege 365.000 korona.

Egy sorsjegy ára négy korona.

Sorsjegyek kaphatók a magy. kir. lottójövedéki igazgatóságnál Budapesten (Vám-palota), valamint postai, adó-, vám és só hivatalnál, az összes vasuti állomásokon s a legtöbb dohánytözsdeben és váltóüzletben.

Magy. kir. Lottójövedéki igazgatóság.

Hintaló

2 korona.

Sörös, boros, vagy
likörös készlet fi
nom festéssel 6 po
hárral 2 korona.

Ezüst sétabot,
ébenfa utázzat na-
gyon elegáns
3 korona.

50 drb. Legfinomabb
elefántcsont vagy
vászón levélpapír
diszes dobozban
1 korona.

Likórkészlet
nickel tálcával
50 fillér.

Csak Ujévig lehet olcsón vásárolni

ajándék tárgyakat

Gyermekjátékok, china ezüst és majolika disztárgyakat, szobrokat, női kézitáskák, dohány- és szivartárczák és dohányzó asztalkákat

a Budapesti Koronás Áruházban

Debreczen, Piacz-utca 7., Vecsey-palota.

Emlékalbum

selyem
plüschkötésben
50 fillér.

Irókészlet

teljesen felszerelve
diszes nickel vagy
faragott fából
2 korona.

6 pár teás csésze

diszes égetett festéssel
arany szegéllyel
2 korona.

Asztali

dohány készlet

rendkívül diszes fara-
gott fából
1 korona.

Szmirna

ágyelőszőnyeg

1 korona

Vidéki rendelésnél pontos címet kérek. — Szétküldés utánvét ellenében.

Schön Márkus.

Horváth-féle

gőzfűrésztelen vágott tölgy tűzifa

100 kilogrammonként

75 kr-ért

kapható.

Nagyobb vételnél árkedvezmény.

Telefon 335.

Telefon 335

NAGY LAJOS irodája

Debreczen, Csapó-u. 13.

Hivatalos órák d. e. 8-12 ig. d. u. 3-7-ig.

Aki magát nagykorúsítani óhajtja! Aki még katonai kötelezettség előtt áll és nőstülni akar! Vagy aki iparendélyt akar szerezni! Az forduljon Nagy Lajos Okmány-szerző irodájához. Csapó-u. 13. sz.

Szakavatottságom és feltétlen megbízhatóságom mellett legfényesebben tanuskodnak: Debreczen város polgármesteri hivatala, Törvényszék, Vizsgálóbíró-ság, kir. Járásbíró-ság, dr. Kardos Samu, dr. Szöllős Dezső és dr. Király Péter ügyvéd urak által kiállított szolgálati bizonyítványaim, ahol is több mint 10 éven keresztül működtem mint fogalmazó segéd.

Névmagyarosítási ügyek és pályázati kérvények szerkesztése elfogadtatik! Remington gépem mindenféle írásmunkát jutányosan készítek több példányban is. Amerikába utlevelet megszerzek!

Alapított 805.

Telefon 296.

Karácsonyi és Újévi ajándékok bevásárlására ajánlja CSÁTHY FERENCZ

Debreczen legrégebb könyv-, zenemű- és papirkereskedése

Egyháztér 2. szám, a Nagytemplomnál.

Dusan berende ett raktárát: ifjúsági iratok, képes könyvek és díszművek, imakönyvek, Naptárak, idegen nyelvben is újabb és legkedveltebb zeneművek, különféle dísz levélpa-pirok dobozokban, képes levelezőlapok és albumok, ugyszintea lombfűrészeti mintákat is a legnagyobb választékban.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan elintéztetnek.
10,000 kötetből álló magyar és német kölcsönkönyvtár.

Népsegélyző Bank mint Szövetkezet Debreczen, (Lamprecht-palota Placz-utca 42.)

Mindazoknak, kik heti befizetésekkel tőkét gyűjteni, avagy kényelmesen letör-leszthető olcsó kölcsönt igénybe venni óhajtának, szíves tudomására hozzuk, hogy 1906. évi január hó 1-én fenti cég alatt működésünket megkezdjük.

Szövetkezetünk tagja lehet mindenki, aki legalább heti **10 fillér** befizetésére kötelezi magát, ami feljogosítja befizetése arányában olcsó kölcsönt igénybe venni. Kölcsöneink könnyen törleszthetők, mert 6 és 12 éves évtársulatot alakítunk már most is. Tagokul jelentkezhetni lehet az igazgatóság bármely tagjánál, továbbá Kontsek Géza fűszerüzletében (Kossuth-utca), Kontsek Kornél női divat üzletében (Kossuth utca sarkán), Békés Lajos férfi divatru üzletében (Pisetz-utca 44), Donogán és Somossy fehérnemű üzletében (Kistemplom bazár), Lusztig Dezső fűszerüzletében (Simonffy utca), Dávidházy Kálmán könyvkötészetében (Fűvészkert.)

Debreczen, 1905. november hó 6-án.

Domahidy Elemér Hajdumagye és Debreczen sz. kir. város főispánja, elnök.
Forrai Ernő földbirtokos, alelnök, Kontsek Géza fűszernagykereskedő, alelnök.

Dr. Weisz József ügyvéd, jogtanácsos.

IGAZGATÓSÁGI TAGOK: Dr. Balkányi Emil, Békés Lajos, Dr. Kun Béla, Somossy László, Dr. Berger Andor, Dávidházy Kálmán, Lamprecht Frigyes, Than Gyula, Békés Emil, Fisch Lajos, Lusztig Dezső, Tóth Kálmán, Dr. Varga Elemér, Werlin Sándor.

Felügyelő bizottság: Sámy Béla, Gyuresán Béla, Trigárszky Emil, Ungár Jenő,

ÜGYVEZETŐ IGAZGATÓ: **Geréby Pál.**

Ékszer vásár!

Utólérhetlenül olcsó árak.

Magyarország legnagyobb óra-, ékszer-, ezüstáru raktára a

Löfkovits Arthur-é Debreczen, Főpiacz.

Arjegyzék kivonat:

56. szám. Ezüst 9 frt; Arany 60 frt.

4070. sz. Opál, türkís v. gyöngy-gyel 6 frt, gyémánt 35, brilliánt 120 frt.

75. sz. arany 2 frt 50, do-ublé 80 kr.

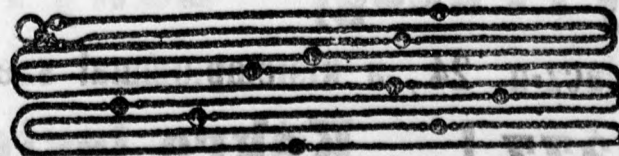
551. sz. am. arany párja 2 frt 20 kr, doublé 1 frt 10 kr.

4043. sz. Arany szí-nes kövekkel 5 frt 50, gyémánt 15 frt.

1524. sz. ezüst 1 frt 50, arany 14 frt.

368. szám. Ezüst 4 frt, doublé 5 frt, arany 26 frt.

355. sz. ezüst 3 frt 50, Arany 20 frt.

Szebbnél-szebb újdonságok állandóan raktáron.

Végladásnál is olcsóbban lehet vásárolni Hegedüs Árminnál

Debreczenben, a Piacz-utczán Bika-szálloda melletti Ranunkel-házban.

Hol a **karácsonyi és ujévi** vásár alkalmával veheti ajándéknak a következő czikkeket:

1 teljes ruhára 5 mtr. 120 cmtr széles szövet	1.75 krtól.
1 mtr. elegáns koczkás és színes czibelin 120 cmtr. széles	63 krtól.
1 mtr. tükrös posztó minden színben	47 krtól.
1 darab két személyes vattás brillantin paplan	275 krtól.
1 darab férfi ing puha mellű	1.05 krtól.

Gallérok 9 kr. Kézellők 18 krtól fehér és színes is.

Mindenki saját jól felfogott érdekében teszi, ha ezen egész Hajdumegyében rövid idő alatt híressé vált áruházat fölkeresi és bevásárlását ott eszközli.

Tisztelettel **Hegedüs Ármin.**

Nagy Elárusítást!!

tart Deczember hó 31-ikig.

Karácsonyi és Ujévi ajándékot csak egyedül

Nálam lehet olcsón beszerezni.

Tessék, Tessék, Tessék, Tessék

a kirakatomat megtekinteni.

Löwy F. cég, Löwy F. cég, Löwy F. cég.

Piacz-u. 24., a kistemplommal szemben, a Fehérló szálloda mellett.

Vigyázz! Kékre festett kirakat. Vigyázz!

 A nagy képek még mindig készülnek!

1905.

KARÁCSONY.

1905.

A „Debreczeni Független Ujság“ szépirodalmi melléklete.

Karácsonyra.

Künt a természeti világban olyan igen hideg van; a földanya bezárta a maga kebelét, mintha csak nem szeretné többé gyermekeit, az általa más-kor hiven táplált embereket. Hideg hóleppel vonja be magát, mely nem olyan, mint a mennyasszonyi fátyol, mely örömet takar, mosolyt fedezget. A természeti világ, mintha csak halott volna mostan.

Az élet, az öröm, a derü beköltözött a családi otthonok körébe, az emberi szivekbe, a gyermeki keblekbe, a szentegyházak boltozatos ivéi alá.

Karácsony ünnepén vagyunk!

Itt van újra a szent, a nagy, a dicsőséges ünnep, melyen énekeket énekelünk lelki örömmel, a hitnek örvendező buzgalomával:

„Krisztus Urunknak
áldott születésén.“

Betölt hát a szentek reménysége, elérkezett az idők várva-várt teljessége, földre szállott, a mint azt a próféták látnoki ihlete előre megjósolták, földre szállott a világ Idvezítője, büneink Megváltója, a beteget gyógyító, a halottakat feltámasztó bethlehem-i szülött.

„Dicsőség a magasságos mennyekben az Istennek, békesség e földön az embereknek és jóakarát!“

Áldott Jézus, a te születésednek örvendezik ma az egész keresztyén világ. A kicsiny gyermekeknek tündöklő karácsonyfák ragyogó világosságában, örömtől dobogó ártatlan szivek drága örömeire már tegnap estve leszállottál a földre, s most imé hangzik felénk az örvendéses üzenet, hogy itt vagy mi nekünk felnőtteknek is, hogy örüljünk a hitnek, mely tégedet szeret, mely e szép *karácsony ünnepén* elvonja kissé lelkünket a földi világ gondjaitól, s szárnyalásra készíti, föl-föl a magasba, hol Isten lakik, hol öröm és örökkévalóság honol.

Oly jól esik kissé ünnepelnünk! Ugy megkönnyebbedik a mi szívünk boldog *karácsony ünnepén!*

Hozzon is ez a szent ünnep békességet és jóakaratot mi közzénk, sziveinkbe, otthonainkba, — hiszen nemcsak a külső természeti világban, de politikai és társadalmi életünkben is olyan igen nagy a hideg körülöttünk!

Mintha kihalt volna sziveinkből a szeretei Szentlelke!

Mintha átok verné a föld gyermekeit, hogy csak viszálykodjanak egymással!

Mintha átok verné szép hazánkat, hogy az egyenetlenség hideg szélvészai dühöngjenek rónái fölött!

Meneküljünk, a hova csak tudunk,

óh meneküljünk a szerencsétlenség átkának sujtoló vesszője elől.

Meneküljünk a hithez, mely valásra tanít; elüzi a hideget, feloldozza a némaságra kárhoztatott nyelveket, s *karácsony ünnepén* éneket ad szánkba.

„A mennyei magas égben
Istennek dicsőség légyen,
Ki szent Fiát küldé értünk,
Hogy Megváltónk legyen nekünk.“

Csiky Lajos.

Cseresnyés Mária.

*Nem lesz ez ballada
Nem lesz szerelmi dal,
Multakhoz nem viszem,
Zöld erdőbe se csal.
Szinhely a kefegyár,
Hová munkába jár,
S hol harmincz éve küzd
Ezer más társa közt
Cseresnyés Mária.*

*Zászlódiszt ölt a gyár,
Ma ünnepnapja van:
Levél jött, czimeres,
És érdempéncz, arany!
Egy munkást illet ez,
Mélto jutalma lesz,
S e munkás senki más,
Megmondja az irás:
Cseresnyés Mária.*

*Hosszu sötét urak
Beszédet mondanak;
Zöld lombátor alá
Más jót is hordanak.
Föhelyre ültetik,
S nehéz nagy ünnepén
Sir és mosolyg szegény
Cseresnyés Mária.*

*Az ablaka alatt,
Mikor az est leszáll,
A munkás-zenekar
Sok szép dalt muzsikál.
Óh jószág Istene,
Önéki, és zene!
El sem hiszed talán,
Szegény öreg leány,
Cseresnyés Mária.*

*Bánja is ő a nagy
Írást, és aranyat,
De az a muzsika
S az ablaka alatt . . .
Nem így képzelte tán
Valaha, hajdanán,
De nincs egy szava sem,
Csak sir keservesen
Cseresnyés Mária.*

Szavay Gyula.

Tar Mihály válik.

Irta: Oláh Gábor.

Mióta a nagy fiu hazajött Pestről, szokatlan csendesség borult a Tarék házára. Addig mindennap káromlással fakasztott hajnalt magával sem békés Tar Mihály; esti lefekvőre is pogány átkok feketeségével takaróztak. A nagy leányt számkiüzte portájáról, mint hajdanta elsőszülött fiát. Elszólotta tőle a kérőjét, a leány szemére hányta, Tar Mihály kizavarta a házából.

A nagy fiu hazatöppanása megzavarta a rettenetes indulatu ember lelkét. Szégyelte magát előtte, mint ahogy apa szégyenkezhetik fia előtt. De köveket mozgató makacs erkölcsé hajtáhatatlan ágaskodott benne tovább is.

— Nem, nem, nem török meg, ha ötezeren volnátok sem! Megmutatom, hogy vagy az én akaratom áll ennél a háznál, vagy — világgá megy mind!

Zápult mérgével ment ki a szőlőbe.

Egy nyilas kis földjén rozzant nádas pajta őrizte a határt. Az öreg csösz, Koppán bácsi, inkább őrizkedett, mint őrködött. Megüti az embert az idő keze, lelekornyad, a puska is csak úgy fityeg a vállán, mint kutostor a pusztuló gémen. Sok a semmiházi, az éjjel barangoló, még halálra bakkantanák szegény Koppán uramat, ha alkalmatlan időben börtörészne a dülök mentén. Őrzötte hát otthon a maga pajtáját. A többi pajták is őrzötték a magok eresze alá tartozó föld-birodalmat.

Nehéz lelkű Tar Mihálynak a föld ad békességet. Mikor kidobog ide, a kis pofoncsapott pajtába s megáll a veréce ajtónál: úgy tekint át nyilas szőlejen, mint az ősz hadvezér táborán. Végtelen egyedülvalóság szakad sivár lelkére. Sokszor erős cseppekben sajtolódik sós könnye, sokszor megcsuklik erős melle és sir a rettenetes ember. Elpanaszodik Balognak, aki a szőlőjét motorássza:

— Hej! aki istenelte . . . megbántottak, megháborítottak. Mindent úgy kigondoltam magamban, hogy lesz jobb, mint lesz jobb, már — uram bocsá' — az Isten sem jobban, osztán mégis! Mégis elgázoltak! A „tekintetes ur“ is hazajött. Hm. Az is rámtamad. A „kedves“ anyját pártolja. Mind el-lenem! Egy sincs mellettem! Hogy fordithatta úgy el az az asszony tőlem a gyermekeim szívét?! Hogy fordithatta úgy el? . . . Kicsi korokban a káromon hordoztam őket; most, hogy felnöttek, csak nem imádkozhatok nekik! Hát én hogy nevedtem? Mint a kiverő kutya. Az anyjok elkényeztette, megbódította valamennyit! Hejh, Balog

uram, fáj ám ez nekem, azt csak én érzem.

Balog uram azt mondta, hogy nem szól semmit. Pipált szakadatlan és lassu tempóban kapálta a Tar Mihály nyilasát.

Tar Mihály a pajta előtt ül, faderékon. Zaklatott lelke úgy imbolyog, mint a czélra nem leelő iránytű. Elmult dolgokon hánytorg, amikre nehéz jobbitó balzsamot találni. Első fia szerencsétlenné lett; nem becsülte meg magát, elvette kezéből a kenyérkeresőt. Most ott nyögi a jármot a vasutnál. Szurtos, rongyos, mint a legutolsó munkás. Véres verejtékével keresi kenyérét. Tar Mihály szive egyet facsarodik:

— Ezt sem így akartam én! Nem így akartam én! . . .

A legnagyobbik leány fiatalsága botlásának hordozza gyötrelmes keresztjét. Nem élet az, amit társával él: égedelem.

Egy időben kitagadta az apai házból, de azután — lágyul a szív, hisz a kő is lágyul! Visszafogadta, segítette is őket, Nem ér semmit! Szerencsétlenné van téve teljes életére, Tar Mihály megint felsóhajt:

— Nem így gondoltam én, nem így. . .

Kocsijával járó fiatalabb kölykei is kirugnak a hámból, nem úgy járják az életet, ahogy ő szeretné. Minek fiákeresnek a kravátlis ing? Minek a nyakkendő? Tánckolon? Ördög, pokol? Hiszen az ő idejében még — jaj, jaj! csak száraz kenyeret ehettek volna napjában! S ezek a nyomorultak, a rongyosak, magokra szednék az eget csillagostul! Megálljatok — mindenkinek megfizetek a maga érdeme szerint!

— Eladom a kocsit, lovat; elcsapom azt a két zsványt. Élek a magam kedvére! A Jehova kárhoztassa lelkét akasztófárávaló kölykökért!

És az az asszony! Akivel harminczöt keserves esztendő törte össze! Hát az is nem elfordult tőle! A kölykeihez huz, nem hozzá. Hányszor mondta pedig neki: vigyázz, megbecsüld magad, velem tarts, nem bánod meg. Nem tetszett a jó tanács? Jó. Keserves lesz még ennek a leve!

— Elválok attól az . . .

Tar Mihály lelke megint összefacsarodott. Fiára gondolt, a „tekintetes urra“. Ő csufolta így, pedig érdeme szerint illették evvel a czimmel. — Ez is hazajött Pestről, kitanulta rendre az iskolákat, ur lett belőle. Elfajult az apjától, csak az anyját dédelgeti, tutujgatja, Hm. — Hát ki által lettek a világra? Csak én általam. És mégis, mégis . . .

A nehézlelkű ember csatázott rátámadt lelkével.

Ekkor a pajta ereszeben megszólal egy kis madár. Kis barna, okos szemű teremtés. Odafészkelte nehézlelkű Tar Mihály ereszebe, ott gügyögött kis fiának édes altató, megnyugtató hangokon. Vagy talán a magában hangoosan töprengő ember szavára szól vissza? Talán azért eseng, hogy ne bánt-

sák kis bogarát, ne verjék le piczi kis anyját?

Tar Mihály odafigyel. Szereti, aki hozzá huz. Szereti ezt a bolond kis madarat is, aki fészkelhetett volna tekintetes Binder tanár ur szép lakásába és mégis csak a szegény Tar pajtája ereszebe költözött.

Lám, ebben az oktalan állatban is van jó érzés. Az ösztöne vezérli: s bizony, nem rosra vezérli! Ha Tar Mihály rossz ember volna: rakott volna-e fészket pajtájába a madár? Nem, bizony nem! Ha annak az asszonynak jó érzése volna, huzhatna-e máshoz, mint hites társához? Óh nem, bizony nem. Rossz lelke, hamis lelke van annak az asszonynak! Tanult, ravasz fia a „tekintetes ur“ tanítja ki. Azóta mer sarkat vetni Tar Mihály korlátot nem ismerő akarátának! Néki! Az az asszony! Hát született a világra az Istennek olyan teremtése, aki vele ujjat merne huzni? Hol van az? Ki volna az?

Tar Mihály fejét előntötte a vér. Az a rettenetes, zuhogó folyásu Tar vér, amely vitte akarátát, mint a dühös, bezárt gőz a szörnyű vastömeget. Mit? Hát hozzá volna ő lánczolva ahhoz az asszonyhoz? Megesküdtek templomban. Eskü? Mi az? Szó, pusztaszó. Anyszor törjük meg, ahányszor kiejtjük. Odakiált Balognak:

— Hé, Balog! Ma idekint ebédünk . . . Azután csak úgy maga elé dörmögte:

Nem eszek többet annak az asszonynak a kezefőztiből. Nem én, mig élek! Nem halok én meg egy asszony nélkül:

Egész nekivadult ennek a kemény gongolatának.

Bemegy a pajtába, keresgél, kotorász a lengő póczon, meg a nyilt hárszóján, hol volna valami harapni való? Tésztaféle? Paprika, só. A héten hoztak ki mindent, kenyeret is. Nem hiába szolgált erősnnyaku Tar Mihály a Don Migueleknél, de megtanult katonásan főzni is. Tüzet cserdit, a bográcsban vizet forral, sőt, paprikát, zsirt hány bele; azután a fehér szütyőből száradt tészta. Olyan levest kavart délre, hogy Balog uram is kiveszi szájából szutyakos pipáját és kanalaz belőle istenesen.

— Ugy-i hogy jó? Kérdi fentjárom hangon Tar Mihály.

Balog nem szól semmit, csak rásunyít a fejével és halámol tovább.

Tar Mihály boldog:

— Hehe! Elválok az asszonytól! Magam kenyerén is elélek hőtömig. Kocsit, lovat eladok, a pajtát felépítem, kiköltözök, itt élek a magam örömére. A tekintetes urék meg had rágiák együtt egymás fülét.

És hetekig nem megy haza Tar Mihály. Külön kenyérre kap. Mikor a heti készség fogytán, legkisebbik fia, Jóska, akit még szível, hoz hazulról újabb rakodmányt: kenyeret, oldal szalonnát, sőt, paprikát, hagymát, mi egymást. Csapnak erős lakzikat. Csak úgy kojtol a kis böte kémény. A szom-

szédok is suttogják: „Tar Mihály várja a feleségétől“.

Balog uramnak mindegy; ő kapál és eszik, kiét, miét? Az neki nem fontos. Hanem egyszer, unalmában, mégis kipöfentett ennyit:

— Énye, be jó tiszta vót ez. Ki gyurja ezt, Tar Mihály uram?

Tar Mihály rábámul; a tészta is kipottyan kanalából:

— Ki? Hát — az asszony . . .

Balog uram nem szól többet; csak böfögött, mohogott befelé, amit csendes kaczagásnak szoktak mondani az indiánoknál.

Látogatás.

Irta: Balassa Sándor.

Az irodában régen körmöltek már, mikor Csetényi az ügyvéd belépett. A dolgozó jogászok harsány „jó reggelt“-tel üdvözölték a principálist, aki megbólintotta fejét és bement a szomszédos szobájába.

Ott leült az íróasztalához aláírta nevét a beadandó ügydarabokra.

— Kiss ur kérem — kiáltott ki az irodába — mondtam már, hogy ne tegyenek az orrom elé ilyen piszkos keresetet. Hiszen ezt nem lehet elolvasni, ez csupa malacz. Mért nem vigyáznak az írásra?

— Kiss ur bocsánatot kért és a véletlenel mentette magát.

— Bocsánat, de elfenődött.

— Kérem ezt már százszor mondta. Kérem több gondjuk legyen ezentul az írásra. Micsoda rend ez?

Kiss ur, miután igéretet tett, hogy az ilyesmi nem fog többé előfordulni, visszament az irodába. Ott suttogva mondta annak a fiatal jogászyereknek, aki épen egy nagy tinta foltot ejtett a sommás keresetre.

— Lássá kérem, már megint disznókodik. Vigyázzon. Én nem fogom tűrni a szidást maga helyett. Én megmondom az ügyvéd urnak.

A fiatal ember ránézett.

— Hát magát mi lelte? Maga is?

— Mit maga is? Talán azt hiszi, hogy . . .

— Nem hiszem, de látom. Kérem Kiss ur, mit adja a bankot, mert itt az ügyvéd ur. Jó. Am legyen.

Azzal a nagy árkus papir felé hajlott és sietősen irt.

Mindenki lázasan dolgozott. Egyszerre kinyílt az ajtó s Julesa jött be rajta.

— Tekintetes ur kérem, itt van az ügyvéd ur?

— Itt. Mit akar tőle?

— Eljöttek a Margitkáért.

— Jó. Menjen mondja meg neki.

Ott van a másik szobában.

Julesa sietve ment az ügyvédhez.

— Nagyságos ur. Itt vannak a kis-asszonyért.

Csetényi mélyen elmerült az írásban s nem hederített a leányra.

— Nagyságos ur kérem . . .

Csetényi fölnezt.

— No mi baj?

— Itt vannak a Margitkáért.

Csetényi felugrott ültéből és izgatottan mondta a leánynak:

— Jó, jó; mindjárt megyek.

Julesa ravaszul mosolygott, amikor az irodán végig ment és suttogva mondta:

— Megjött a nacscsága!

A fiuk összenéztek s épen beszélni akartak a dologról, amidőn Csetényi bejött a szobába. Ekkor hamarosan ismét lehajtották a fejüket az írás felé.

— Kiss ur, izé . . . nekem sürgős dolgom van — kezdte Csetényi a szót. —

Ha keresnek, mondja, hogy majd délután kettő és három között.

— Igenis, tudomásul veszem. Az ügyvéd ezután lázas sietséggel kapta le kabátját a fogasról, fejébe szoritotta a kalapját és elsielt.

Kiss ur, meg a másik összenézett ujra.

— Láttá? — szolt Kiss ur.
— Láttam.
— Tudja mi volt ez?
— Hogyne. Megjött az asszony.
— Én azt hiszem, még most is szereti.

— Ugyan, ugyan, akkor nem kérte volna a válás kimondását.

— Ej, hagyja el, akkor bizonyosan olyan rapplija volt neki, mint ma, amikor nem tetszettek neki a keresetek.

— Tudja mért jött az asszony?
— Hogyne! Hát ki tudná, ha én nem.
— Ugyan, ugyan, hát mit tud no?
— A gyerekért jött. A kis leányért.

Mikor a válást kimondta a bíróság, úgy ítélkeztek a gyerek sorsa fölött, hogy az anya évenként kétszer eljöhet megnézni, addig, amíg tizenkét éves lesz. Aztán a leánytól függ, kinél akar maradni. Én mindenről tudok. Maga még nem volt itt, amikor az a borzasztó nap volt. Thyü, ha látta volna. — Kiss ur, ha ön akkor itt lett volna... No ez óriási volt. Most, a mai napon van itt a válás után először. Eljött megnézni a kis leányt.

— Vajjon miért volt tegnapelőtt is ilyen ideges az ügyvéd ur?

— Én tudom. Fogadni mernék, hogy tudom. Azért, mert levelet kapott az asszonytól, hogy jön. A fejemet teszem rá, hogy ezért. Kiss ur jöjjön, nézzük meg. Ott szokta a princzi a diskrét ügyeit tartani az alsó fiókban.

Mindaketten bementek az ügyvéd szobájába és kutatni kezdtek az alsó fiókban.

— Ez nem az. Ez sem az. Ez sem az. Én ismerem az irását — szolt a kis jogász.

— Itt van ni, ez az. Lássa, ugy-e mondtam, hogy itt van. Olvassa el. — Megálljon, majd felolvasom.

Azzal kihuzta a levelet a boritékból és fenhangon olvasni kezdte:

„Tisztelt Uram!
Holnapután odaérkezem. Gyermekeket, a Margitkát akarom meglátogatni. Kérem önt, vegye ezt tudomásul és ha lehet, távozzék hazulról. Ezt remélem meg fogja tenni, ha nem tartja otthon valami sürgős dolga.

Apáthy Margit.”

— No, mit mondtam, ugy-e, hogy a levél tegnapelőtt jött. Ma itt van. Mit szol ehhez?

Kiss ur mosolygott. Majd megpördölte a bajuszát.

— Feri, tudja, hogy hol láttam én a volt önnagyságát?
— Tudom, hol látta. Pesten. Oh hiszen ott minden jóra való fiatal ember ismeri. Borzasztó egy kaczer asszony. A multkor, mikor fenn jártam, találkoztam vele. Én üdvözöltem, ő megszólított. Bevezélgettünk. Azt kérdezte tőlem, hogy mit csinál az öreg. Aztán tudakozódott a gyerekek felől is.

— Erdekes eset. Nagyon érdekes — hagyta helyben Kiss ur.

— Ugyan mondja Feri, ismeri maga az egész esetet?
— Hogyne. Tövitől a hegyiig. Én akkor már itt dolgoztam, amikor az a bizonyos nap volt. Jól emlékszem, szombat délután volt. No igen, előre kell bocsájtanom, hogy a maga helyében volt itt, hiszen tudja, az a Takács, akivel az asszonynak viszonya volt. Mindig együtt voltak. Többet volt az asszonynál Takács, mint az irodában. Rám bizott mindent. Igaz, hogy nem kívánta ingyen. No meg hát

kapott ő is az asszonytól. Az öreg azonban féltékenykedni kezdett. De nem is mert gyanakodni Takácsra. Ő más irányban nyomozott s ez tévesztette meg. Egyszer — az előtt a bizonyos szombati nap előtt volt — a princzinek elkeltett utazni vidékre valami árverési ügyben. Az asszony tudta ezt. Levelet irt Takácsnak, hogy ma este itt és itt. Akkor egy faluról felcserepedett parasztlány volt a kis Margit mellett s az asszony azzal küldte be a kis levélkét Takácsnak. A buta parasztlány meg a princzinek vitte a levelet. Az volt benne, hogy „Édes Guszti. Tudod, ma nem lesz ő idehaza, mindenesetre várlak. Margit.”

Az öreg egy szót se szolt és megcsalatott férfi taktikával úgy tett, mintha elutaznék. Ámde nem utazott el. Guszti az asszonynál volt, mert ugyis elment, anélkül, hogy a levelet olvasta volna. Az öreg váratlanul otthon termelt. Meglepte őket és kezdődött a heccz. Takács azt mondta, hogy ő fontos periratot keresett az irodában és csak épen hogy benézett a nagyságos asszonyhoz. Az asszony meg erősítette, hogy úgy van. Csetényit azonban nem lehetett elámitani. Ott volt a kezében a rózsaszínű levélke. Az asszony írása. Persze semmiféle kifogás nem használt. Revolvert rántott Takácsra és elsütötte. Az asszony megszökött, Takács megsebesült. Csetényi pedig másnap nekem diktálta a válókeresetet.

A szegény fiu olyan hévvel magyarázta ezt az egész esetet, hogy alig birt szuszogni.

— Aztán tudja mi történt — folytatta. — Az asszony másnap a szakácsnéval kihozatta a ruháit és elutazott. A kis leányt is magával akarta vinni, de Csetényi nem engedte. A válóper nem sokáig húzódott. A bíróság a levél alapján kimondta a házasság felbontását. Kiss ur, tudja azonban, hogy az ügyvéd még most is szerelmes az asszonyba.

— Én nem hiszem!
— Pedig szerelmes nagyon, halálosan. Fogadni mernék, most az asszony körül jár. Sőt azt is hallottam, hogy vissza akarja venni.

— Ugyan hogy beszélhet ilyet, hiszen ő is tudja, hogy miket csinál Pesten az az asszony.

— Nem nagyon tudja, de ha tudná se törődne vele, annyira szereti.

— Akkor meg mért vált el tőle?
— Miért? Hát mondom, hogy rapplis volt.

— No azt már nem igen hiszem.
— Pedig úgy van. Tudja mit, nézzünk be este a kávéházba. Az asszony ott lesz a kis leánynyal. Meglássa Csetényi is ott lesz.

— No jó. De most már lásson a dolghoz.

Az ügyvéd egész nap nem mutatkozott az irodában. Mikor a kis jogász délután bejött az irodába, elmesélte Kiss urnak, hogy látta a főnököt, amint az utca egyik oldalán ment s folyton átnézett a tulsó oldalra, ahol az asszony ment a kis leánynyal. Mindenki hátrafordult és megnézte.

Apáthy Margit mintha szebb lett volna, amióta nem élnek együtt. A kis leány ott ment mellette. Tuboldog volt.

— Mamuci édes — mond meg nekem, miért nem jössz te tulajdonképen haza? — kérdezte az anyjától.

— Nem lehet édes kis angyalom. Nekem nem szabad hazamenni.

— De miért? Ugy-e az a ros papa. Mamuci én nem fogok hozzá beszélni.

— Ne beszélj erről édesem, te még nem tudod megérteni, hogy miért nem megyek én haza. Majd ha megnősz. Tudod?
Még tovább is fagatta volna a kis leány az anyját, ha nem csatlakozik hozzájuk egy ismerős férfi.

Együtt mentek be a kávéházba. Csetényi utánuk kullogott tiszteletteljes távolságban. Ő is bement a kávéházba. Leült a sarokasztalhoz és újságba temetkezett. Nem olvasott, hanem csak úgy pislogott az asszonyra. A kis leány felfedezte a papát s odaszaladt hozzá. Elkezdte hívni, czibálni, hogy jöjjön a mamához de nem ment. Majd ismét az anyjához futott és hívta az apa asztalához. A kis leány hangos sirásba kezdett. A két haragos nézte egymást, mintha azt akarták volna egymással megértetni, hogy jer te ide.

Margit nem nyugodott addig, míg a papája fel nem kelt és oda nem ült az ő asztalukhoz. Csak ültek. Egyik se szolt egy szót sem.

— No de papa, mama, miért nem beszéltek?
Hol a férj sütötte le a szemét, hol az asszony. Ilyenkor aztán mindig csak úgy lopva néztek egymásra.

— Papa, hát miért nem kérde az anyicától, hogy hogy van? — És te mama, te sem szólsz? — nógatta őket a kis leány.

Az asszony végre megunt a szótalanlanságot s azt, hogy az egész kávéház odafigyel. Felállt az asztaltól. Mikor ezt Csetényi észrevette, szintugy tett Majd odament hozzá:

— Bocsásson meg asszonyom, de a kis lány...
— Kérem tudom. Majd haza viszem. Merően néztek egymás szemébe. A férfi bátorságot vett és megszólalt:

— Margit, vigyük haza ketten. A te szobád rendelkezésedre áll...
Azzal karonfogta az asszonyt és haza indultak.

Mikor a kávéház ajtajához értek, az ügyvéd észrevette Kiss urat s odaszolt neki:

— Kérem intézkedjék a továbbiakról, mert mi sietünk.
A kávéházi számlát értette ez alatt. Erre a kis jogász se maradhatott szó nélkül.

— No, mit mondtam. Ugy-e, hogy szerelmes az öreg, amellet nagyon.

A tolvaj.

— Irta: Sipos Béla. —

Valami szegény ördög ügyét tárgyalták a kuria bírái. Elzúllott orvos-tanhallgató volt. A nyomoruság, az élet sok cifra komédiája belekergette a becstelenségbe, s lopásra vetemedett a szerencsétlen. Az első bíróság nagy-képü ítélő s azzal az indokolással, hogy intelligens ember, tudta mérlegelni tetének súlyát két esztendei börtönre ítélte. A táblán egy évet elengedtek belőle, így került a nyomorult ember bűnügye a kuria fényes termébe, a jó-léttől duzzadó méltóságos urak elé.

Odafent nem sokat komédiáznak a kis emberek kis eseteivel. Egy pár hónap vagy esztendő nem olyan nagy dolog azok előtt az urak előtt, a kik sohasem látják a remegő, kétségbeesett, nagy lelki harczot vivó vádlottakat. Most is átsuhantak volna az egész eset felett, ha nem tart az ítélőbírák egyike valóságos védbeszédet az elzúllott doktorjelölt felett.

— Egy kis igazságot kell adni ennek a szerencsétlen embernek, mon-dotta Szentmarjai bíró. Egy kis jó-ságnak és elnézésnek kell belopózni a lélekbe, s akkor mindjárt nem látjuk

olyan nagy ellenségét a társadalomnak ebben a fiatal vődlőben.

A bírák összenéztek, egyet mosolyogtak, aztán futni engedték a tolvajt. Büntetését a vizsgálati fogsággal kitöltöttnek vették.

A közvédő mosolyogva simogatta meg az ítéletre a szakálát, másnap az összes lapok kikürtölték, hogy az ő ékes szava hajlította meg a kuria bírák szívét. Pedig nem ez volt az oka. Szentmarjai elmondotta azt méltóságos kollegáinak igen szépen.

— Hogy miért tartottam én védőzésednek ennek a szegény elzüllött léleknek az érdekében, hallgassatok csak meg.

— A mikor még nem álmodtam arról, hogy nyolcz szobás lakásom lesz a köruton, a mikor még sejtetem sem volt arról, hogy én mint méltóságos ur ekvipázson fogok robogni a főváros utcáin, akkor történt az én esetem. Szegény rongyos, mondhatni züllött fiu voltam. A zsebemben ott volt az érettségi bizonyítvány, de a kezemben nem volt egy falat kenyér, a melylyel az éhségemet csillapíthattam volna. Egy nap tíz-husz házba is bekopogtattam, nevelői, irnoki állást keresve, de mindenünne kiutasítottak.

— Én megértem a gyilkosnak, a rablónak a lelkét. Akkor olyan volt az én lelkem is, hogy szédülő fejjel, remegő kézzel le szurttam volna bárkit is egy falat kenyérért.

— A harmadik nap, a hogy a főváros utcáit jártam, végtelen elkeseredés vett rajtam erőt. Fejem zugott, a szemem tüzes volt, s olyan fájdalmakat éreztem, mint mikor valakinek a testét tüvel szurkálják. A hogy egyik köruton elhaladtam, egy fényes cím-tábla vonta magára a figyelmemet.

Bankiroda és Pénzváltás

— Bankiroda és pénzváltás. Ide bemegyek, határozta el, s ha másként nem jutok pénzhez hát koldulni fogok.

A szőnyeges lépcsőn felhaladva egyenesen az igazgatói irodába mentem. Egy arany lánczos ur ült egyik asztal mellett, s pénzt olvasott.

— Uram, fordultam hozzá, segítsen meg engem. Napok óta nem ettem.

Az aranylánczos feltekintett a bankjegy halmaz mögül, s aztán ridegen csak annyit mondott.

— Koldusokat hétfőn fogadunk.

A szívemet elfogta erre az embertelen válasza a keserűség. Öklöm összeszorult, s neki akartam rontani a gögös, utálatos embernek, hogy bele fojtsam hitvány lelkét. Agyamban azonban egy pillanat alatt átcsikázott a mi elkövetkezhetik. A rendőrség, a börtön, a gyalázat. Megfordultam, s rá csaptam az ajtót,

A hogy kiértem a folyósóra egy pillanatra megállottam. A szívem örületen zakotolt, a durva válasz égette az arcomat, egy néhány perczig gondolkodni sem tudtam. A vaskorlátba támaszkodva néztem mereven magam

elő. Mikor elmélkedni kezdtem, a tekintetem egy kabátra vetődött, a mely a fogason lógott.

A másik pillanatban már az utcán voltam, a kabáttal. Egyik utca sarkán magamra öltöttem a drága prémel bélelt értékes csodát, s egy félóra mulva valamelyik gyanus kereskedésben jó áron tul adtam rajta. Megebédeltem, a pénzből tisztességes ruhadarabokat vásároltam, s másnap a hogy kiöltözködve ismét állás után jártam, azonnal kaptam nevelői alkalmazást egy uri családnál. Tanulni kezdtem, kitüntetéssel vizsgáztam az egyetemen. Karriéremet biztosítottam, s ma kuriai bíró vagyok. És lelkemre mondom nektek, hogy azt a ballépést sem nem sajnálom, sem nem szégyellem. Ezért védtem én olyan melegen azt a szerencsétlen embert.

Ha el nem fogják, s le nem lepkezik, ki tudja husz esztendő mulva nem a leghiresebb orvos-e Európának.

A becsülete kívánta.

Irta: **Boruss Mihály.**

— Nem és nem! Nem lehet, nem történhet meg, hogy épen most, mikor élvezhetem a földi élet örömeit, mikor igazi nagyságos asszony vagyok, elváljak, itt hagyjam ezt az illatos szalont, a virágaimat, daloló-füttyölő madaraimat. Itt hagyjak mindent, mikor minden szeretettel integet felém. Mért is tettem, mért is vagyok olyan szerencsétlen. Erősnek kellene lennem, de győzge vagyok. A kérdés pedig sürgős, meg kell oldanom valahogy. Vagy-vagy. A titkos-árny azonban nem hagy békét, — mindig nyomomon van. Még hallok szerelmetvalló meleg szavait, látom mint borul le lábaim elé, mint re meg válaszmért, még ajkamon égnek forró tüzes csókjai, érzem ölelése melegségét, hallok szive hangos zakatolását, érzem a bucsuzás keserveit. De Istenem, mit tegyek, mit tegyek?! E pillanatban elakadt ajkán a beszéd és ajultan rogyott le a mögötte levő pamlag selyem párnái közé . . . Elaludt.

*

Kint a nagy természet ölen már magasan állott a nap, a játszi napsugarak áttörtek a nehéz bársony függöny nyílásain s megvilágították a tanácsnokné szenvedő arcát. Szébb volt, mint valaha. Álmodása jó lehetett, mert mosolygott, ajka csókolta a pamlagot . . .

Csendes álmodozásából lépések zaja, sarkantyú finom pengése zavarta fel. Egy pillanat és a függönyök előtt állott Bajdóczy Lenczi huszárhadnagy. Egyszín kék aranyujtásos attilája, lakkozópője, fess termete, mosolygó szeme behízeltgők voltak. A hadnagy mélyen meghajtva déleceget termetét, mondotta:

— Csókolom a kezét nagyságos asszony. Itt vagyok, hogy újra láthassuk egymást, hogy ismét élvezhessük az egyedülléte örömeit. Elintéztem mindent, az előkészületeket megtettem, csak rajtunk a sor . . . és ebben a pillanatban megakart csókolni a tanácsnokné kezét.

— Elég uram, itt meg kell állnunk. Vétkeztem, tudom, hogy Önnel szóba állottam, hogy Önt bizalmamra méltónak találtam. Vétkeztem, hogy uramat, azt a drága jó embert mellőzni akartam, de megjött az eszem. Hadnagy ur! magam akarok maradni.

— De nagyságos asszony, mi történt, hallgasson meg . . .

— Nem és nem . . . ekkor sarkon fordult és a hadnagyot egyedül hagyta.

II.

Dél lett. A tanácsnok ur sok dolga után hazajött. Nem várt meleg ölelésre, mert még mindig kinozta a csalódás keserve.

— Nos asszonyom — mondotta komoran — elhatározta magát! Előkészített mindent az utra. Önnel én leszámoltam, önnel élni tovább nem akarok . . . Szeretem nem tagadhatom el, mert szívem perczenként elborul ha arra gondolok, hogy épen attól kell megválnom, akivel 10 esztendőn keresztül küzdöttem jó módomért, Lili nem jól tette ezt maga.

— Férjem — ha ugyan szabad még így szólitanom. — én ártatlan vagyok. Tudatlan is, járatlan is. Annak a hadnagnak hízeltgő szavai, pazar öltözete elvették eszem, de csak pillanatig! Nem volt az szerelem, amit éreztem, nem volt az semmi más, csak pillanatnyi fellángolás! Édes férjem, bocsásson meg nekem! Hü voltam önhöz! Esküszöm! Becsületem még meg van. Itt akarok maradni. Itt az én illatos virágaimmal, daloló madaraimnál. Nem tudom elhagyni ezt a helyet, hol az ön jó meleg szive annyi szerelemben részesített. Nézze mint öleli egymást, kint az a turbékoló galamb . . . Ezt az élvezetet hagyjam itt! Nem, soha! Ki fog akkor magának zongorázni, kinek hallgatom én mesés hegedűjét. Nem enged, ugy-e megbocsát? . . . Gondolja meg 10 évi küzdelem után, mily édes a boldogság . . . Nos édes férjem ne haragudjon, az öné vagyok, leszek. És megfogta férje kezét, leomlott lábaihoz. Gőndör szőke haja kibontva övezte hófehér nyakát, gondatlan haj viselete, hófehér nyaka, hattyu melle, égszín kék tüzes szemei, kipirult arca, észbontó képet alkottak.

— Nem, távozzon tőlem még ma! Tovább együtt nem lehetünk — hangzott a rideg válasz.

A tanácsnok ezután elvonult szobájába, amint ott mély gondolatokba merülten sétált le és alá, megpillantott asztalán egy levelet. A levelet Bajdóczy Lenczi írta:

Igen tisztelt Tanácsos ur!

Gratulálok önnek. Az ön erősségét még én sem tudtam bevenni. — Ezt mondja önnek, katonatiszti becsületére: Bajdóczy Lenczi.

Egy pillanat alatt derültté változott a tanácsnok arca. A kigyulladt harag elült arcáról és szigorát megbánva sietett felkeresni feleségét. Ott feküdt a tanácsnokné az ebédlő pamlagán, kisirt szemekkel, öntudatlanul.

— Lilim — ébredjen. Kibékülök magával. A magáé leszek ismét, de ne történjen ez meg többé . . . Olvassa e levelet . . . Itt szava zokogásba tört ki és sirtak mindaketten keservesen, nagyon keservesen . . .

*

A város elavult sárga kaszárnyájában elnémult a legénység esteli dala. Takarodót fújtak. Csend lett mindenütt. De nem sokáig. Egyszerre hatalmas lövés zajára ébredt fél a kaszárnya népe. A lövés a tiszt szobából hallatszott. Ide siettek. Ott találták meg párnái között Bajdóczy Lenczi hadnagyot átlőtt szívvel. Piros vére még patakzott s a fess kék attilán bibor színt öltött . . . Költögettek . . . Hiába volt minden fáradozás . . . Meghalt, elkékült az ajka, fagyosak lettek szemei. Mellette hevert revolvere és egy papír szelet. „Igy kívánta katonai becsülete” . . . — ez volt rajta. Másnap eltemették . . . A külvárosi temetőben domborodott frissen felhantolt sirja . . . Elfelejtette ezrede, a sok jó barát is. De naponként friss virágok ékesítették sirját . . . Ki vihette oda azokat, nem tudta meg soha senki.

Dr. Kardos Samu leveles lédájából.

Igen kevesen tudják, vagy csak sejtik is azt, hogy a magyar nemzeti irodalom és történelemre vonatkozó hány beces adat és okirat van városunk egyik szerény közharczosának dr. Kardos Samunak birtokában. Mert az általa alapított és szerkesztett „Régi okiratok és levelek tárá”-ban főleg ama iratokat teszi közzé, melyek nemzeti ujjá születésünk korszakára vonatkoznak. De a régebbi időkre, különösen vallási és lelkiismereti szabadság harcaira, valamint az erdélyi fejedelmek uralkodási idejére vonatkozó adatoknak már ott sem jut hely.

Volt alkalmunk betekinteni ama rengeteg okiratokba és levelekbe, melyeket dr. Kardos Samu az erdélyi fejedelmek korából összegyűjtött. Ezernél több ilyen beces okirat és levél van birtokában.

Egyet és pedig I. Rákóczy György erdélyi fejedelemnek, édes anyja Lorántffy Zsuzsánnához Gyulafehérvárról 1638. május 11-éről intézett, saját kezüleg irt levelét itt közöljük.

Ezen levélnek értéket nem csak a fejedelmi személyek egyénisége, hanem annak ritka, zamatos magyar nyelve ad.

Szolgalatomat ajánlom Kegyelmednek, mint jó akaró Asszonyom Anyámnak. Az Ur Isten áldgya magh kéltte minden kívánsági szerint való jókkal jó egészséggel és hoszu élettel.

Kegyelmed jámbor szolgálója Horvát Miklós Uram ada magh kéltte levelét melybe parancsollja kéltte, hogy kéltte magam és Ocsém Uram ó kélttem. az jó sz. g. f. l. tudósítam mi legyen hála la jómité az kéltte szolgálattára jó egészséggel és hoszu élettel. Mely jó egészséggel jött kélttes kívánok magh adatni. En kéltte jámbor szolgálót ó Nagyságával szembe juttattam, úgy reményilem hogy kéltte ó Nagyságátul jó válasza lett, kéltte kélttem. Mely nem akaró Fianak parancsolljon, valamire elégséges leszek, szeretettel igyekezem szolgálni és kedveskedni kéltte Istennek gondgya viselése alá ajánlom Kegyelmedet. Ezek után Albae Iuliae (Fehérvárott) die 11. May Anno 1638.

Kegyelmednek jó akaró Fia szeretettel szolgál

Rákóczy György

Szolgalatomat ajánlom Kegyelmednek, mint jó akaró Asszonyom Anyámnak. Az Ur Isten áldgya meg Kegyelmedet minden kívánsági szerint való jókkal, jó egészséggel és hoszu élettel.

Kegyelmed jámbor szolgálója Horvát Miklós Uram ada meg Kegyelmed levelét, melybe parancsollja Kegyelmed, hogy Kegyelmedet magam és Ocsém Uram ó Kegyelme egészsége felől tudósítam, mi legyen hála az Istennek, az Kegyelmed szolgálattára jó egészségben vagyunk. Mely jó egészséget Istentől Kegyelmednek is kívánok meg adatni. En Kegyelmed jámbor

szolgáját ó Nagyságával szembe juttattam, úgy reményilem, hogy Kegyelmednek ó Nagyságátul jó válasza lett, Kegyelmed pedig nekem jó akaró Fianak parancsolljon, valamire elégséges leszek, szeretettel igyekezem szolgálni és kedveskedni Kegyelmednek, mint jó akaró Asszonyom Anyámnak. Ezek után Istennek gondgya viselése alá ajánlom Kegyelmedet. Datum Albae Iuliae (Fehérvárott) die 11. May Anno 1638.

Kegyelmednek jó akaró Fia szeretettel szolgál

Rákóczy György mpr.

Vádak.

Irtó: *Vértesy Gyula.*

I.

*A vágy utánad majd megöl,
Oly örülten szeretlek,
S mégis, ha töled eljövök,
Ugy érzem, hogy gyűlöllek.*

*Igas valódba' látlak és
Látom minden hibádat —
Mámor után meglát a szem
Minden kis foltot, árnyat.*

*Olyan vagy, mint a többi lány,
A lelked üres, léha ;
S a szerelem, mely engem öl,
Teneked játék, tréfa . . .*

II.

*A lelkeink közt nincs, tudom
Mi összekötne, semmi,
Ép úgy, ahogy engem szeretsz,
Tudnál, mást is szeretni.*

*S megcsalnál engem bárkivel,
Szerencsém az csupáncsak,
Szivedbe' hogy nincs szenvedély
És nem tüzelnek vágyak.*

III.

*Igy hü maradsz És engeded,
Hogy én lángoljak érted,
S hogy ég, hogy hamvad el szívem,
Fagyos közönnnyel nézed,*

*A véget érzem s nem tudok
Szakitni véled mégsem —
A sorsom tűzhalálra szánt
S jég mellett kell elégnem . . .*

Karácsony.

Boldog karácsony, mesébe szőtt költészeted hova tűnt el? Le'éptek rólad már minden poézist, minden miszticizmust. Az élet nagy harcza megörölte a benned vetett babonás hitet — olyan szürke nap kezdesz már lenni, mint a hétfő, a kedd, vagy a vásári zajtól hangos péntek.

Valamikor régen, a mikor az emberek lelke tele volt hittel, rajongással, csudálatos nagy bizalommal, akkor még szeretettel várta ezt a szent ünnepet az emberiség. De ma, a mikor az emberek lelkéből gyűlölség, szeretetlenség, keserűség fakad fel, ma sajnos nem ihleti már meg a szíveket Jézus születésének napja.

* Fényes ragyogó kirakatok beszórják ugyan fényüket az utcába, az ablakok alatt sűrű sorban viszik a hatalmas fenyő galyakat. Sok házban lesz boldog karácsony. De kint a hideg utcán csapatokban vonul a munkások tömege. Arczuk piros a hidegtől, kérges kezük szederjes a sívító szélről. Ezek a hogy hazafelé vonulnak szegényes, hideg, barátságatlan hajlékukba, szemükből látszik, hogy nem lesz boldog karácsonyuk.

És a mikor a templomokban felzendül a zsoltó, Krisztus Urunknak áldott születésén, a zsoltárok melódiá-

jába bele bug a Marseilles ideget rázó harsonája. Az összevegyülő akkordok nem adnak valami barátságos, biztató karácsonyi hangulatot.

Nem! És a szeretet, a béke magasztos ünnepén lelkünk megérzi, hogy háboru, irtó nagy harc dul most a nagyvilágban. Intézmények recsegve, ropogva törnek össze, országok rázkódnak meg, s mintha a forrongó vulkánra lenne építve ez az egész világ, olyan bizonytalannak érezzük lábunk alatt a talajt.

Karácsonynak hangulatában elmélkedve szeretnénk magunkra erőszakolni egy kis optimizmust, egy kis hitet, a jobb jövőre nézve. De hogy a társadalom kialakulását látjuk, békét nem hirdethetünk, mert béke apostolokkal sehol nem találkozunk.

Vajon eljön e még egyszer a Megváltó, a ki a keresztfán szenvedett martiramos halált, eljön-e, s megváltja a lázadó emberiséget a békének és szeretetnek?

Ki tudja. A nagy és szép legendákba vetett hitünk kezd végre is elveszni, s nem bizunk az új Messiásokba.

Karácsony ünnepén mindazonáltal, ha egy pillanatra is, de szálljon az emberi szívekbe béke szeretet, megbánás és egymás iránti türelmesség.

A gyilkos.

— Irtó: *Magyar Gyula.* —

Kerekes Gézának hívták. A Fonciere egyik titkára volt. És az olyan ember benyomásával hatott még a legbizalmasabb barátai: az asztaltársaira is, a kit soha nem lehet eléggé megismerni.

Imponáló atléta természetéhez nagyon is illő komor, barna arcával, kemény vonásaival és férfiasan határozott megjelenésével olyan volt, mint az ősi ismeretlen allegóriája: minden nyíltsága, egyenes őszintesége mellett is minduntalan azt a kíváncsi kérdést toltta előtérbe a legrégibb ismerősei, a legjobb barátai lelkében is, hogy: „Ki vagy hát? — Nem ismerlek.”

Egy év óta, mióta Kerekes is az asztaltársaság tagjai közé tartozott, a közös étkezés alatt száraz politizálás, vagy kedélyes poharazás közben, mindig ott lebegett annak a hatalmas természetű, szép embernek egész egyénisége mögött a titok . . . Az a titok amelynek nehéz, áthatatlan fátyola egyre ott suhogott a Kerekes daliás alakja körül. De nem akadt egy is, még a legjobb barátai közül sem, aki egy határozott, el nem hárítható kézmozdulattal felmerete volna lebbenteni a fátyolt.

— Mi lelt Géza? Miért vagy olyan komor, s minden őszinteséged, nyíltságod mellett is olyan sajátságosan zárkózott? Talán bánt valami? Valami titkot rejtegetsz?

Ilyen kérdésekkel nem ritkán próbálta egyik-másik barátja a Kerekes titkát felfedni. De ezekre a kérdésekre rendszeresen kitérő válasz jött. Sőt nem ritkán a kérdező feleletet sem nyert. Lassanként ezek a sikertelen kérdések is elmaradtak. De a vágy: felfedezni a titkot, teljesen megösmerni a titoktartót, mégis egyre ott lapangott valamennyi asztaltárs lelkében.

Egy este hiába várták a vacsorához Kerekest, nem jött. Vacsora után a társaság nem oszlott szét, hanem kedélyes poharazás közben együtt maradt.

Éjfél tájban váratlanul megjött Kere-

kes. Semmi változás nem volt észlelhető rajta. Csak mintha azoknak a komor nézésű szemeknek lett volna valamivel lágyabb, valami megmagyarázhatlan szomorúsággal fátyolozott a tekintete.

— Sajnálom, hogy megzavartam a mulatságot. De mindegy. Ennek meg kell történni! Arra a sok kérdésre, amelyre valamennyiőtöknek adós maradtam a felelettel, most kell válaszolnom.

Ezeket állva mondotta. S amíg beszélt, a hangjában, a tartásában volt valami névtelen hatalom, ami a leginkább kíváncsiakat, a legtürelmetlenebbeket is néma hallgatásra kényszerítette.

Egy szó, egy köhhintés nélkül megvárták míg leült kétszer, háromszor végig simított a homlokán, megivott egy pohár vizet és ismét beszédbe kezdett.

— Kedves barátaim! Ma este olyan dolog történt velem, ami arra kényszerít, hogy felfedjem végre előttetek titkomat. . . . Hogy nyíltan, őszintén bevalljam előttetek, hogy én gyilkos vagyok! Igen, gyilkos, mért megöltem a legjobb barátomat. Tudom, hogy kínosan érint benneteket, hogy ebben hitelt kell adnotok nekem. Pedig el kell, hogy higgyétek, mert úgy van, a legjobb barátom gyilkosa vagyok. Hogy miért öltem meg, miként öltem meg, elmondom aztán. De előbb vissza kell mennem 7 évvel a múltba.

Ott kezdődik az én tragédiám, vagy jobban mondva, a mi tragédiánk, a mikor 7 évvel ezelőtt alig egy éves házias voltam. Ugy éltünk a feleségemmel, mint a gerle pár a puha, meleg fészekben . . . Akkor kerültem Pestre. Nem volt sem barátom, sem közelebbi ismerősöm. A feleségem volt mindenem, akit végtelenül szerettem. Egyedül soha sem mentem el hazulról, az irodát kivéve és ha hivatatos ügyben vidékre kellett utaznom. Később azonban vágyani kezdtünk barátok és ismerősök társaságára is. Igen kellemesen lepott meg tehát amidőn egy volt iskola-társam és igen jó barátom azzal látogatott meg, hogy ő is Pestre van kivezve.

A régi iskolatársi viszony és pajtás-ság révén a barátom, — a kit kivéve közelebbi ismerősünk nem is volt — gyá-kori vendége lett a házamnak. A sápadt, ábrándos tekintetű poéta fiú társaságában úgy én, mint a feleségem igen sok kellemes órát töltöttünk. A feleségemben is voltak poétai hajlamok és meglehetősen ábrándos természetű volt.

A barátom és feleségem természetének és hajlamainak ez a szimpátiája azonban eszembe sem jutatta azt, hogy vigyáznom kellene. Fialat házások voltunk. Hogy a feleségem szeret, arról meg voltam győződve. A barátomat nemes, fe-költ gondolkozású embernek, önzetlen barátomnak ismertem. Tehát távol állott tőlem a gyanunak még az árnyéka is.

Ha kellett, nyugodtan kiutaztam vidékre akár három napra is. Annál inkább, mert soha a legkisebb gyanu jel sem mutatott arra, hogy jó volna talán egy kissé körültekintőbbnek lenni.

Egy esuf ködös őszi estén azzal váltam el a feleségemtől, hogy két napra vidékre kell utaznom. Két órával vonat indulás előtt mentem el hazulról mert még elintézni való dolgom volt a városban. Mikor már a pályaudvarhoz akartam kihajtatni, észrevettem, hogy a legfontosabb okmányokat otthon feleltem. . . . Csupán e miatt voltam kissé izgatott, midőn felsiettem a lakásomra. A szobaleány azzal fogadott, hogy a feleségem félóra előtt elment hazulról azzal, hogy az éjjelt egy jó barátjánál fogja tölteni.

— Az éjjelt a házam kívül . . . És egy jó barátjánál — ismételttem magamban. És valami izzó fény villant meg az agyamban s pokoli gyanu dobogtatta meg szívemet. A barátom lakására rohantam. És ott a saját szememmel győződtem meg arról, ami félórával ezelőtt hal-

váry gyaansitásképen sem jutott volna kezembe.

A lelket ölé, kínos felfedezés teljesen megbénított. Csak arra voltam képes, hogy rekedt hangon a feleségemmel megértessem, hogy maradhat, ameddig neki tetazik, mehet, a merre lát, de a mi utaink elváltak, s nincs földi hatalom, amely még egyszer összehozzon bennünket. . . . Azután eltámolyogtam. Ott hagyva azt az asszonyt, kit félórával azelőtt a legtisztább nőnek, a leghűségesebb feleségnek és azt a férfit, akit ugyanakkor a legönzetlenebb barátnak tartottam.

Vidéki utamról négy nap múlva tértem vissza. A lakásomban már csak a saját tárgyaimat találtam. A feleségem dolgai velem együtt eltűntek.

Az a körülmény, hogy a feleségem — miként később megtudtam — a barátom lakásáról nyomban utánam eltávozott és másnap hazautazott vidéken lakó szüleihez, hogy megsemmisítse a kibékülést és sem szóval, sem levélben nem mentegődzött, a barátom rovására billentette a mérleget. Sőt hajlandó voltam elhinni azt, hogy el sem követték a bűnt, s csupán női büszkesége tartotta vissza a feleségemet attól, hogy mentegődzéssel, kéréssel visszaforduljon hozzám.

Ez a feltevés, — mert a mán megindított válopert férfiúi büszkeségemnél fogva sem vonhattam vissza, — rettenetes tervet érlelt meg bennem.

A barátommal néhány hónap múlva szinteg kibékültem. Ugy tüntetve fel a dolgot, mintha teljes hitelt adnék abbeli mentegődzésének, hogy nem tudott ellentállni, hogy nem volt elég lelkiereje ahhoz, hogy a feleségemet, — aki őt lakásán felkereste — elutasítsa. Pedig ekkor már a feleségem ártatlanságában sem hittem, azt pedig holt bizonyosnak tartottam, hogy a barátom vissza nem verhető, makacs ostromlásának engedett a feleségem akkor, — pillanatnyi lelki egyensúlyt veszítve — midőn elkövette a bűnt.

A válopertem eldülte után, hogy bosszútervetem annál biztosabban hajthassam végre, — háztartást vezetvén be — a barátomat magamhoz hívtam kosztra. És itt következett részemről az igazságosnak hitt megtorlás. A mulatozásra kínálkozó legkisebb alkalmat is megragadva — sőt alkalom hiyában keresve azt — a barátomat úgy szólván hypnotikus erővel kényszerítettem arra, hogy mindig velem tartson, velem mulasson éjszakákon keresztül.

És ő — bár gyenge szervezete merőben alkalmatlan volt a folytonos dorbézolásra — hűségesen kitarított mellettem, mintha árnyékom lett volna. Mert azt hitte, hogy őszintén megbocsátottam neki. És ezzel vélte leróni halálját.

En pedig bosszúszomjas lelkemben kibeszélhetetlen, kéjes, pokoli kárörömmel lestem napról-napra: mint sorvasztja lassanként kiégett vázá az a gyöngy, hajlamos szervezetet a folytonos éjjelezés, tivornyázás közben behelt pusztító kór.

De ez a kéjes káröröm csak addig tartott, míg egy napon az előrehaladott tüdővész a barátomat ágyba nem döntötte. Ekkor tudtam meg véletlenül a kezembe jutott levelekből, hogy a feleségem és a barátom között bűnről soha még csak szó sem volt, s a közöttük lévő viszony minden salaktól ment, ideális vonzódásnál nem volt egyéb. . . . Jóvá tettem volna mindent, de már késő volt. A feleségem férhez ment újra. A barátom pedig el volt jegyezve a halálnak.

Mit tehettem tehát mást? — meggyűlöltem, megutáltam saját magamat és nem mertem a szeme közé nézni annak a szerencsétlen, jobb sorsra érdemes embernek, akinek én voltam a lassan ölé gyilkosa.

De az is elmúlt. A méreg, a lassan, a gyötrelmesen ölé, melynek bevételére én kényszerítettem a legigazabb barátomat, befejezte a hóhér munkát. . . . Ma este

kaptam meg a gyászjelentést, amely barátom haláláról értesít.

Itt megremegett a Kerekes Géza hatalmas, szép teste. És az erős férfi görcsös zokogásba tört ki. Mikor felszárította a könnyeit, azután sem szólt egy szót sem. Hiszen elmondta azt, amit elmondani akart.

Az asztaltársak őszinte, mélységes szájalommal nézték annak a hatalmasnak vélt szívnek, annak az erősnek hitt léleknek gyötrelmes vonaglását. És átértették, megértették mindannyian, hogy a Kerekes Géza sorsának tragikuma csak akkor fogja igazán a jobb sorsra érdemes, rokonszenves hőst elérni, ha majd a barátja koporsójára küldendő koszoru szalagjára a szépen hangzó, a divatba vett, de hazug szavak helyett nem írhatja rá az őszinte igazság szavaival azt, hogy: „Aldozatának — a gyilkos.”

Lázadás a váradai török őrségben.

— Debreczen város követeinek jelentése 1684-ből. —

Irta: Zoltai Lajos.

Az ozman-török uralom katonai és polgári tisztjei sohasem voltak a szelidség és önzetlenség, az igazságszeretet és lelkiismeretesség, törvénytisztélet és jogérzet mintaképei. Ezeknek az erényeknek természetesen szívesen szívesen kellett az olyan birodalomban amely a fegyverjogán épült fel s amelynek egymáshoz nem illő, sőt egymást megvető és gyűlölő elemeit csakis a fegyver ereje tartotta össze. Ahol az uralkodó faj vallásos elveinél fogva is csaknem minden emberi jogától megfosztották a legyőzött és meghódított népeket.

Az irtóztató szenvedést, amelyet a törökkel folytatott százados küzdelem s a török által reánk vetett iga zudított hazánkra, a mozlím hódítók szörnyű tévedése is növelte. Elvakultságunkban azt hitték ezek, hogy csak „egy ország romjain lehet egy másikat felépíteni.” Ezért fogyasztották és zsarolták mindenképen Magyarországot, a behódítás előtt csak úgy, mint annakelőtte; ezért tették sivattaggá az elfoglalt tartományokat, fűzték lánczra, hajtották rabszolga vásárra a föld népét; perzselték fel az elnéptelenedett falvakat.

Nem csoda, ha csakugyan nem nőtt többé fü ott, hová egyszer a szpáhi (hűbéres lovas katoná) lovának patkója taposott.

Mert a „hitetlen gyaur“-t, kinek kötelessége adójával fizetni a hatalmas és győzhetetlen szultán vitézeinek zsoldját és közvetlenül kielégíteni a török földes ur szükségleteit, az ozman államéletnek kicsiny és nagy, alsó és felső szerve szabadon, csaknem minden állami ellenőrzés és bünhődés nélkül sajtolhatta és szancsolhatta. Császár adójában és jobbgyi szolgálmányban keresményéből szegény „geber“-nek (hitetlennek) az utolsó polturát, terméséből egyetlen „oka“ lisztjét és marháiból az utolsó bárányt irgalmatlanul elvitték. Ebben nem ismert könyörületet a kevély mozlím. — Hiszen a nem mozlím adójának emelése nem tartozott ama 12 fő-bűn közé, melyek holta után legalább egy időre a pokol tüzeire kárhozták a próféta követőjét.

Mindnyájan tudjuk, mit jelent a szó: basáskodás. Telhetetlenül zsarolni és jogtalanul hatalmaskodni. A török önkényuralom ezerféle gonoszságának egyetlen szóval találó jellemzése. A basák, a vilájetek (tartományok) 2 vagy 3 lófarkkal kitüntetett eme katonai és polgári igazgatásának főnökei a gögös és gyűlölő önkényuralom legfőbb képviselői valának. Magyarországon a becsületes magyar ember, még a hódoltságon lakó is, durva sértésnek vette, ha valaki őt basa névvel il-

lette. Egyszer (1698-ban) tiszteletes Nagy Gál István uramat — debreczeni főbíró — Szentpéteri János prókátor meggondolatlanul *Agának* nevezte. Törököknél az *aga* főrangú katonai tisztviselők czime; mégis, sőt épen e miatt becsületsértés és rágalmazás bűnébe esett a szaporanyelvű fiskális s büntetésül egy időre ügyvédi gyakorlatától is eltiltotta őt a tanács.

Embertelen, zsaroló váradai basáról szól ez a historia is, amelyet alább becsélünk el Váradra küldött tanácsbéli követ atyánkfiainak jelentése nyomán.

Az 1684-ik esztendő igen-igen sok és keserves nyomorúsággal köszöntött be Debreczenre, valamint erre a körülötte lévő egész vidékre nézve. Mindenfelől: kuruczok, labanczok és törökök részéről ismét feles élésért és más szolgálato-kért zaklatták a város lakosait, kiket már annakelőtte is nagyon kiélték a jövő-menő hadak s felette inséges állapotba juttatott egy szörnyű tüziromlás, meg az előző aszályos esztendő. De térjünk a dologra.

Febr. 29-én a tiszteletes tanácsajándékul egy festett kocsit küldött Váradra a Pasa számára és a Pasa egyenes parancsolatjára. A megrendelt ajándékot Szathmári János, Bonyhádi János és Domján János uraimék vitték átál. Velők mentek vissza illő talpafaradtsággal jutalmazottan a néhány nappal előbb ideérkezett csauzok is. Azonban a kocsit embereink majdnem hogy azonnómód visszahozták. Ugyanis épen mikor a Körös melletti kulcsos várba érkezének, hallatlan ritka eset történt ott. A várbeli őrség fellázadt a parancsnokló basa és helyettese, a Tihája vagy Kiája ellen. Fellázadt pedig azért, mert már az őrség sem tűrhette a basának a szegény, nyomorult hódoltságon elkövetett szerfeletti zsarolásait és nem nézhetette, miként adja hóhér kezébe az ártatlan nagyszalontai és harsányi jobbágyokat, akik jogtalanságok miatt panaszra jövének a basához.

Most már átaladjuk a szót követ-atyánkfiainak, amint 221 esztendővel ezelőtt elbeszélésüket naplóba vezette a város valamelyik érdemes deákja:

Márczius 1-én: Bonyhádi János, Szathmári János uraimék levelek érkeznek, melyben írják, hogy midőn odaérkeztek Váradra, igen nagy tumultusban (zendülésben) voltak a törökök. Az agák, iszapjék (hűbéres lovas katonák) és egyebek a pasára és Tihájára (a pasa helyettese) reámentenek. A Tihája elbujt volt, de elkeresték; a pasa vette ki kezességén. Ő kegyelmék a pasa Tihájához bemenvén, hírre tötték, hogy a csauzokat (török hűbéreket) békével hazahozták Melyet megértvén a Tiha, kérte: mit adatok nekik? Ő kegyelmék felelték, hogy megelégitették etc. — Más dologról is examinálta (vallatta) ő kegyelméket, de nem oly szorosán, mint azelőtt szokta és amint most is féltünk tőle. Végre a kocsit felől tudakozván parancsolta, hogy mingyárt felvigyék a pasa udvarába. Midőn ő kegyelmék a Tihája udvarátul kijöttek volna, az agák és urak (t. i. török tiszték) emberei kinn várták és ő kegyelméket mindjárt vitték az urakhoz, agákhoz; az holott sokan egybegyűlvén, *dévánkoztak* (tanácskoztak.) Ott az urak kértek: mit kerestetek a Tihánál? Ő kegyelmék mondták: a csauzokat praesentaltuk (jelentettük be).

— Hát mit hoztatok a Pasának?

— Semmit sem; hanem egy kocsit.

Arra mondták az urak:

— A pasának, sem Tihájának, az *ebnek*, felé is ne menjetek; a kocsit is fel ne vigyétek; mert azt is elvagdadjuk; *magatokat is megölünk*; hanem mingyárt külgyétek haza; *Portára*, (szultáni udvarhoz) *válasszatok embereiteket*; a mit a Pasa hamisan vont rajtatok, mind feljegyezzétek; a portai leveleiteket is béhozzátok. Mi is elküldünk a Portára, ti

is lejjöjtek. Ha pedig töllünk el szakatok, lássátok, ezután ha mi esik rajtatok, ne panaszkodgyatok.

Mely levélnek continentiáját (tartalmát) megértvén, a Tiszteletes Nemes Tanács post serium discursum concludalya unanimitati voto, (komoly tanácskozás után egyező akarattal határozza), hogy Istentől, magok a törökök által mutattatott jó alkalmatosságot nem kell el mulatni (mulasztani, szalasztani); a Pasa sok huzásit-vonásit consignálván (feljegyezvén) a portai levelekkel, kiket a Pasa semminek tartott — le kell küldeni.

Márczius 2-án: Domján János uram Váradra érkezővén, azon dolgot azon tenorral (értelemmel) beszéllé és büvön declarállyá (adja elő). Beszélik, hogy a tumultus és insurrectio (lázongás és fölkelés) indított azon, hogy midőn a szalontai, harsányi emberek a Tihája előtt keservesen panaszkottanak volna, a Tökölly fejedelem sok reájok hajtott marháit, juhait való éhel halásra és pusztulásra jutások felől, — az Tihája, nyakokban kötelet vettvén, hóhérok kezében adatta; kik midőn szegényeket vitték a felakasztásra, az utban törökök találván az szegény embereket, hová és miért viszik? — midőn töllök a dolgot meg értették volna, öszve csoportozván, a hóhérok kezéből ki vették és vitték a tisztekhez, kik is megértvén ezt a nagy kegyetlenséget és minden rend között elhirdetvén, nagy furorral (dühvel) fel zendültek és kevéssé mult, hogy kövekkel, fustélyokkal a Pasát és Tihát meg nem ölték nagy zelussal (indulatoskodással) vádolván a Pasát, hogy a saczczogságbeli (saczczogságbeli, e helyen = hódoltságbeli) szegénységet saczczoltattya (= saczczolja); Várad környékét ha elpusztittya, mi haszna nekik is Váradon lakni, kardot kötni, táborozni, ha őket a jobbágyosság nem tartya; ők is éhel halnak meg etc., (Szóval önzésből forradalmaztak a török vitézek). Interim (ezen közben) megirt atyánkfiai, midőn a Pasa Tihájának hírré tötték a koesi bevitelének interdictionját (tilalmát) a Tihára csak vállat vonított, mondván, nem tehetni rólla, hadd járják!

Márczius 3-án: Szentesi János, Balla János, Bányai Péter Uramék expedialtanak Váradra, a Pasa törvéntelen huzásának consignatiojával (jegyzékével) és a levelekkel (t. i. a melyeket a város védelmül a portától vagyis a szultántól kaptott) instrualtatván (utasítatván), hogy okosan cselekedgyenek; a váradiai constantiajoknak (t. i. a váradai törökök állhatatosságának) jól végire mennyenek, úgy procedallyanak (járjanak el) a dologban; félvén attul igen, hogy ha a Pasával meg békéllenek (t. i. a fellázadt törökök) mi rajtunk bosszuját ki ne tölese etc. Bonyhádi János uramnak pedig meg mongyák, hogy haza ne jöjjön; mivel a Portára ő kegyelme választatott, Domján János urammal; ő kegyelme után Domján uram lovat és egyéb utraváló szükséges eszközöket fog vinui.

Márczius 3-án: Domján János uram elindul a Portára és Váradon magát adjungálván (csatlakozván) Bonyhádi János uram is.

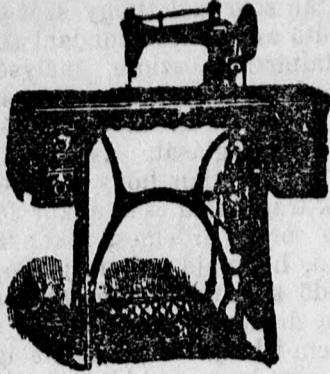
Márczius 6-án: Szentesi János uram érkezik Váradra — referálván, hogy... Itt megszakad a följegyzés — pedig egész negyed ivet üresen hagyott számára a Napló vezetője.

Azt hiszem, olvasóim is velem együtt sajnálják, hogy nem érthetjük Szentesi János uramnak mindenestre érdekes jelentését a váradai örség lázadásának végéről.

ROSENBERG és HAMMER

villanyműszerészek. Varrógép- és Kerékpár raktár.

Alant jegyzett czég a maga nemében azon páratlan kedvezményt nyújtja mindazoknak, kik varrógépet vásárolnak, hogy **teljesen ingyen** minden utánfizetés nélkül kitaníttatja a divatos női szabászatban.

Alkalma van mindenkinek **teljesen ingyen** hozzá jutni a legdivatosabb női ruha, valamint a fehérenemű szabászatához és a legkötelesebb szabásmintákat szintén díjmentesen adjuk.

Vidékiek 8 nap alatt kitaníttatnak.

Raktáron tartunk **családi Singer, karikahajós, vibráns és iparos gépeket** a legolcsóbb árak és kedvező fizetési feltételek mellett.

Minden varrógépért 8 éves jótállást vállalunk.

Szabadalmazott himzőkészülék minden gépre alkalmazható.

Tisztelettel

DEBRECZEN, Piac-u. 2. sz.

Rosenberg és Hammer A nagytemplom mellett.

November től az üzlet Piac-u. 8. Kereskedelmi akadémia palotában.

Dankó M. cég temetkezési intézete

Alapított 1890.

Nagyérdemű közönség! A manapság már gombamódra elszaporodott kisebb temetkezési üzletekkel szemben, hivatva érzem magam kijelenteni, hogy én az üzletemet, boidog emlékeztető édes atyám közbecsült nyomdokain továbbra is változatlanul vezetem s minthogy b. e. édes atyámnak sem volt szokása, hogy az igen tisztelt polgári, vagy az uri osztályhoz tartozó csa ádotkat, akár bemutatkozás, akár üzleti ajánlása végett felkeresse — ezt én sem teszem, mert tudom, hogy csak keblemellen lehet, ha a haláleset alkalmával tolakodó s nem ritkán hivatlanul kiméletlen ajánlatokkal terhelik a megszerorodott feleket.

Igérnek sok mindent, még olyat is a mivel nem rendelkeznek, mesés olcsó árakat, fényes felszereléssel való kiszolgálást, csak hogy megtéveszthessék azokat, kik hez betolakodnak, pedig tudhatnák nagyon jól azt, hogy a hivatlan vendégnek hol a helye. Én az ilyen dolgokat nem teszem, mert a magam és üzletem egyedüli törekvése a jövőben sem más, mint szolid és lelkiösmeretes kiszolgálással megtartani azon párt fogást és tisztelet, a melyet a nagyérdemű közönség b. e. édes atyámmal szemben tanusítani szives volt; valamint azt sem teszem, hogy embereimet az **anyakönyvi hivatal** előtti ácsorgásra s az odamenő gyászos feleket nem szep uton, de tolakodás általi való elfogásra tartsam, mert ő nekik is megmondtam azt, hogy üzletem jó hírnevét így aljas dolgokkal meg ne peccétejjék.

Én ezen a téren már 17-ik éve működöm s elég tapasztalatot szereztem ezidő alatt, hogy a szomorú felek igényeit hogyan lehet mindenféle igéretnek nélkül pontosan kielégíteni. Nem hivatkozom arra, hogy hol voltam alkalmazásban, mert azt ugyis tudja a n. é. közönség, hogy b. e. édes atyámmal vállatve igyekeztünk azon, hogy a minket felkereső szomorodott feleket pontosan és lelkiösmeretesesen kielégítsük s így a n. é. közönség teljes bizalmát és meglegedését meg is nyertük.

Értesítemmel együtt szives figyelembe hozom, hogy **érczkoporsóimat gyári áron** bocsátom rendelkezésre, továbbá egyszerű és fa- és búrnyon koporsókat, egyszerű és diszes üveges kocsijaimat, szóval minden e szakmában szükséges dolgokat, csekély haszonnal bocsátom a szomorodott felek rendelkezésére. **Sírkoszorúk 40 krtól feljebb — felöltöttek részére díszített koporsók 5 frittól feljebb.**

A n. é. közönség szives pártfogását továbbra is kérve maradtam

tisztelettel

DANKO M. utóda DANKO BÉLA

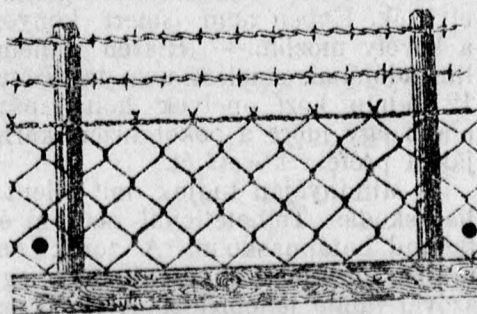
temetkezési intézet tulajdonos

NEUBAUER JÁNOS

vassodrony-szövet, szita-áru, szabadalmazott kocsi-ülés, ruganyos ágybetét és sodrony-kerítések gyára.

DEBRECZEN, Kéttmalom-utca 4-ik szám.

Üzlethelyiség: Piac-utca 12. az „Arany Bika” szállodával szembe n.

Gyártmányaimra számtalan sok kitüntetés és elösmerést nyertem.

Készítek mindennemű sodronykerítést a legegyszerűből a legdiszesebbig. Fácánosok, erdők, szőlők, gyümölcsösök, udvarok, parkok s baronfi udvarok kerítését, szórórosta szöveteket, föld- és kavics áthányórostaikat, sodrony lábtörlőt, ökörszárkosarakat, szóval mindennemű drótmunkákat. Kitűnő ruganyos ágybetéteket s szabadalmazott ruganyos acél sodrony kocsikulcs.

Ezen minta szerint készült kerítés igen olcsó s minden eddigi kerítést elülmul tartósság és czélszerűség tekintetében

Kívánatra képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küldök.

Szives pártfogást kérve
NEUBAUER JÁNOS.